

Erhvervs- og Byggestyrelsen

Tema-evaluering vedrørende strukturfondsperioden 2007-2013

Endelig rapport

September 2009

DEN EUROPÆISKE UNION
Den Europæiske Socialfond

DEN EUROPÆISKE UNION
Den Europæiske Fond
for Regionaludvikling

Vi investerer i din fremtid

COWI

COWI A/S

Parallelvej 2
2800 Kongens Lyngby

Telefon 45 97 22 11
Telefax 45 97 22 12
www.cowi.dk

Tema-evaluering vedrørende strukturfondsperioden 2007- 2013

Endelig rapport

Dokumentnr. Projects.cowiportal.com/ps/A003447

Version 3

Udgivelsesdato 9.10.09

Udarbejdet JDCR, JELK, NEO

Kontrolleret MSJ

Godkendt NEO

Indholdsfortegnelse

1	Sammendrag og konklusioner	3
2	Indledning	7
2.1	Gennemførelsen af evalueringen	8
3	Sammenhæng mellem strukturfondsindsatsen og de regionale erhvervsudviklingsstrategier	12
3.1	Strukturfondsprogrammer og erhvervsudviklingsstrategier	12
3.2	Erhvervsudviklingsstrategier og projekter	25
3.3	Konklusion på analysen af sammenhæng imellem strukturfondsprogrammer og erhvervsudviklingsstrategier	56
4	Innovationsindsatsen	60
4.1	Erhvervsudviklingsstrategierne og innovation	60
4.2	Analyse af innovationsrelaterede projekter	62
4.3	Konklusion på Innovationsanalysen	84
5	Effektmåling af innovationsindsatsen	87
5.1	Principper for effektmålingen	87
5.2	Opsætning af målhierarki for effektmålingen	89
5.3	Operationalisering af effektmålingen	91
6	Perspektivering og anbefalinger	95
6.1	Perspektivering: nye rammebetingelser for strukturfondsprogrammerne	95
6.2	Anbefalinger	97
6.3	Kommunikation af evalueringens resultater	99
7	English Summary	101

Bilagsfortegnelse

Appendiks 1: Spørgeskemaet

Appendiks 2: Beregninger

Appendiks 3: Analyse af de seks erhvervsudviklingsstrategier

Appendiks 4: Interviewpersoner

1 Sammendrag og konklusioner

I løbet af forår og sommer 2009 har COWI gennemført en temaevaluering af de danske strukturfondsmidler (regionalfonden og socialfonden). Temaevalueringen er blevet gennemført under de to overskrifter: "sammenhængen mellem strukturfondsindsatsen og de regionale erhvervsudviklingsstrategiers prioriteter og fokus" og "innovationsindsatsen".

Formål med evalueringen

Strukturfondsmidlerne i Danmark har siden 2007 været implementeret i et integreret samspil med den danske regionale udviklingspolitik, hvilket er nyskabende på europæisk plan. Dels er de to programmer således tænkt ind i én strategisk ramme bestående af både overnationale, danske samt regionale strategier, dels er de to programmer udmøntet igennem de samme kanaler, nemlig de seks regionale Vækstforas erhvervsudviklingsstrategier. Der har i den første del af programperioden været et særligt stærkt fokus på innovation blandt både erhvervsudviklingsstrategierne og ansøgerne om tilsagn fra strukturfondene. Om det er lykkedes at bevare en sammenhæng mellem de forskellige strategiske niveauer, samt hvorledes det særlige fokus på innovation er udmøntet, er derfor de centrale spørgsmål i evalueringen.

I forbindelse med evalueringen er der endvidere udviklet et indikatorsystem, som vil kunne anvendes, når effekterne fra de strukturfondsstøttede innovationsprojekterne opgøres senere.

Konklusioner vedr. sammenhængen mellem program og strategi

Evalueringen konkluderer, at der er en stærk sammenhæng mellem strukturfondsprogrammerne og de regionale erhvervsudviklingsstrategier. Særligt har den stærke struktureringen omkring de fire vækstkilder: "udvikling af menneskelige ressourcer", "innovation, videndeling og videnopbygning", "etablering og udvikling af nye virksomheder" samt "anvendelse af ny teknologi", været vellykket og resulteret i et nærmest spontant sammenfald mellem erhvervsudviklingsstrategierne og den strategiske ramme. Der har for Vækstforaene kun været få eller ingen barrierer for arbejdet med programmerne. Således har programmerne været opfattet som meget rummelige.

Samstemmigheden imellem erhvervsudviklingsstrategierne og de konkrete projekter er ligeledes til stede, dog bærer området her præg af, at evalueringen finder sted tidligt i programperioden, og nogle dele af erhvervsudviklingsstrategierne er kommet hurtigere fra start end andre. Den særlige danske tilgang, hvor fonde samt nationale såvel som regionale strategier sammentænkes, har således til dato været vellykket.

Konklusioner omkring erhvervsstrategiudvikling og -implementering

Omkring den konkrete udvikling af Vækstforaenes erhvervsudviklingsstrategier konkluderer evalueringen, at de socioøkonomiske karakteristika for det enkelte Vækstforum har spillet ind. Vækstforaene har i alle tilfælde bygget deres strategier på en bred inddragelse af regionale interessenter. De Vækstfora, der i højere grad dækker over en mere ensartet socioøkonomisk sammensætning, har dog haft nemmere ved at lave mere fokuserede strategier. De mere sammensatte Vækstfora har derimod skullet tage højde for flere og mere forskelligartede hensyn.

Der har med den nye programperiode været fokuseret på større og mere markante projekter. Dette har haft en række fordele. Programmerne har været nemmere at håndtere for både Vækstfora og legalitetskontrollen (Erhvervs- og Byggestyrelsen, EBST), og effekterne ser ud til at blive tydeligere og mere markante. Med et fokus på større projekter har der også været stillet større krav til tilsagnsmottagere. De har nemlig skullet kunne håndtere projekter af en væsentlig størrelse og operere mere professionelt. Den højere tærskel for projektholderens projektstyringskompetencer gør det dog sværere for mindre aktører at gøre sig gældende. Hvor nye og mindre aktører tidligere har haft mulighed for at opbygge disse kompetencer på mindre projekter, skal de nu allerede fra første færd kunne håndtere noget større projekter. På sigt kan det betyde, at gruppen af tilsagnsmottagere skrumper ind, og at kun få nye kommer til.

Samtidig med at Vækstforaene i stigende grad har fokuseret på større projekter, har udbudsformen af midlerne også ændret karakter. Tilgangene er stadig forskellige på tværs af Vækstforaene, men der er en klar tendens imod en mere styret proces. Dette understreger det øgede strategiske fokus på anvendelse af strukturfondsmidlerne, som har kendetegnet denne periode til dato.

At søge tilsagn om strukturfondsmidler indebærer at leve op til en række formelle krav. Dertil kommer, at flere administrative instanser er involveret i processen. Evalueringen vurderer, at en kommunikationsindsats, som søger at skabe tilpas klarhed over disse processer over for potentielle ansøgere, vil have den største effekt på de oplevede barrierer. De væsentligste informationskilder for projektansøgerne er Vækstforaenes hjemmesider efterfulgt af ansøgernes personlige netværk. Så en styrket kommunikationsindsats gennem de regionale webbaserede medier vurderes at ville have den største effekt. Foruden en forbedret information om ansøgningsprocessen vurderes de projektmæssige muligheder, knyttet til erhvervsudviklingsstrategierne, at kunne gøres synligere over for særligt de private aktører. Dette forventes at kunne opnås ved i højere grad at kommunikere om, hvilke effekter særligt private aktører kan få ud af et strukturfondsprojekt.

Konklusioner vedrørende innovation

Innovation har i den første del af program periode ganske rigtigt haft en central placering i udmøntning. Det er afspejlet klart i projekterne, hvor 47 % af alle tilsagn er blevet givet under dette tema. Endvidere definerer 66 % af alle de i evalueringen adspurgte projekter sig selv som mere end blot gennemsnitligt innovative.

I alle erhvervsudviklingsstrategierne indgår innovation som et centralt aspekt ved indsatsområderne. Dog har nogle Vækstfora (1/3) et særligt fokus på innovation igennem særlige innovationsstrategier. De Vækstfora, der har udviklet særlige innovationsstrategier, har også i højere grad inddraget regionale partnere til at varetage særlige opgaver i forbindelse med udmøntning af denne del af

deres strategier. Et særligt stærkt fokus på innovation i Vækstforaene synes endvidere, ikke overraskende, at hænge sammen med tilstedeværelsen af stærke vidensmiljøer i regionen.

Ses der på innovationsprojekterne, er der stor forskel på regional- og socialfonden. Innovationsprojekter udgør således 10 gange så mange af regionalfondsprojekterne i forhold til socialfondsprojekterne. Det er generelt de højere uddannelsesinstitutioner og de kulturelle organisationer, der står bag innovationsprojektansøgningerne.

Analysen af seks udvalgte projekt eksempler, peger på, at det gode projekt bygger på velfunderede rationaler og konkrete problemstillinger, samt at det har et skarpt fokus i dets tilgang. Ydermere skaber det gode projekt klarhed omkring effekterne. Det skyldes, at innovationsprojekter i deres natur er komplekse at sætte effekter på - der er meget fokus på platforme og processer, og mindre på konkrete effekter i form af, hvad processerne vil forbedre. Endvidere bygger de deres partnerskaber på "Triple Helix" (samfund, virksomheder, forskning) eller på brugerdreven innovation-tilgangen, og bringer dermed nye konstellationer sammen, der kan blande forskning og praksis, eller hvor producenterne og brugerne er fælles om produktudviklingen.

Det fremgår af analysen, at det er en udfordring at få private virksomheder til at deltage, og at det er krævende at få etableret et godt partnerskab. Det er også en udfordring at bringe mange forskellige interesser, værdier og personligheder sammen på tværs af partnerskabet, og det stiller store krav til projektledelsen.

Perspektivering

De samfundsøkonomiske vilkår har ændret sig, siden strukturfondsprogrammerne og erhvervsudviklingsstrategierne blev sat i søen. Det er blevet sværere at rejse kapital, og ledigheden er stigende. Omskiftet har været historisk hurtigt og har haft en betydelig chokeffekt. Hvilken effekt dette skifte vil have på mellem- og lang sigt er usikkert, men på lang sigt vil en række af de udfordringer, som programmer og strategier til dato har været rettet imod, stadig være gældende. Således er sikringen af en tilstrækkelig stor mængde arbejdskraft frem mod 2040 stadig en markant udfordring.

Set i lyset af den seneste udvikling er det derfor væsentligt ikke at tabe de positive resultater, som har kendetegnet de senere år, på gulvet. De vækstskildeopdelte indsatsområder i form af "Innovation, videndeling og videnopbygning", "Etablering og udvikling af nye virksomheder", "Anvendelse af ny teknologi" samt "Udvikling af menneskelige ressourcer" er stadig centrale. Men de ændrede rammevilkår på arbejdsmarkedet gør det tillige endnu vigtigere at koble dem med hensynet til beskæftigelsen.

Anbefalinger

Samlet for evalueringen fremsættes følgende anbefalinger:

- **Større klarhed omkring forløbet i ansøgningsprocessen:** Kriterierne for projektudvælgelsen for det enkelte Vækstforum er klare, og processen for projektansøgninger er logisk. Ikke desto mindre er opfattelsen blandt ansøgere, at klarheden i kriterierne er under middel, og at processen er langvarig af årsager, ansøgerne ikke kan gennemskue. Klar kommunikation om disse kriterier, og deres sammenhæng med procedurerne for godkendelse, vil derfor udgøre en betydelig styrkelse. Denne klarere kommunikation kunne eventuelt opnås igennem indførelsen af et webbaseret system, der umiddelbart giver ansøgere et visuelt indtryk af, hvor vedkommendes an-

søgning befinder sig ansøgningsprocessen. Dette kunne evt. kombineres med detaljeret information om, hvilke informationer eller godkendelser der mangler på et givet tidspunkt. Indførelsen af et sådan system bør dog sammenholdes med en rimelighedsbetragtning i forhold til antallet af ansøgere.

- **Klarere kommunikation med projekteksempler:** Der er en udfordring i forbindelse med at få særligt private virksomheder i spil som ansøgere. Hvilke konkrete resultater og effekter, som denne gruppe kan få ud af et strukturfondsprojekt, bør således gøres klarere. Anbefalingen er her, at der gøres en yderligere indsats for at identificere og kommunikere gode, håndgribelige projekteksempler ud til potentielle ansøgere, hvor de konkrete resultater og effekter tydeligt fremgår.
- **Mere samarbejde på tværs af regioner:** Fokus for mange aktører på regionalt plan har i de sidste par år naturligt rettet sig mod sammenhængen af deres nye geografiske fokus. Hvis et Vækstforum fortsætter med udelukkende at beskæftige sig med aktiviteter inden for sin egen geografiske udstrækning, vil en række potentialer for udvikling gå tabt. Samarbejder på tværs af regionsgrænser foregår allerede, men udviklingen af specifikke sektorer synes at kunne styrkes med en øget grad af samarbejde på tværs.
- **Mere fokus på effektniveauet i innovationsprojektansøgningerne:** Analysen af de seks projekteksempler viser, at der i projektansøgningerne er behov for at flytte fokus i udmeldingen af effekterne fra output-niveauet (udkommet af projektaktiviteterne, f.eks. antal netværk skabt) til effektniveauet (effekten, som outputs vil skabe på lidt længere sigt, f.eks. rationaliseringsgevinster). Der er lige nu meget fokus på platforme og processer, og mindre på de konkrete effekter i form af de rationaliseringsgevinster, innovationsprocesserne afstedkommer. Det anbefales, at der så vidt muligt sigtes på projekter, der bygger deres partnerskaber på Triple Helix (samfund, virksomheder, forskning) eller på brugerdreven innovation-tilgangen, som erfaringsmæssigt er bedst til at skabe innovation.
- **Mere fokus på integrative indsatser:** Rammevilkårene er det seneste år ændret på arbejdsmarkedet, men de langsigtede strukturelle hensyn, angående tilstrækkelig stor og veluddannet arbejdsstyrke, består. Perspektiverne for de kommende erhvervsudviklingsstrategier bør derfor være at både sikre, at den gode udvikling de senere år ikke tabes på gulvet, og at den eksisterende kobling til væstkilderne bibeholdes med et stærkt fokus på de beskæftigelsesskabende perspektiver. Mulige initiativer, som kunne indgå i næste generation af erhvervsudviklingsstrategier, kunne derfor være:
 - ”Jobrotation” – kombination af indsats for ledige og opkvalificering af de beskæftigede, f.eks. til job i den offentlige sektor eller til vækstområder i den private sektor.
 - ”Grønne jobs” – mere beskæftigelse og udvikling af teknologier til opfyldelse af energi- og klimamålsætninger.
 - ”Velfærdsjobs” – mere beskæftigelse og udvikling af teknologier til forbedring af sundheds- og plejeindsats.

2 Indledning

I forbindelse med gennemførelsen af de danske strukturfondsprogrammer i perioden 2007-2013 har programmernes overvågningsudvalg besluttet at gennemføre en række evalueringer¹, herunder et antal temaevalueringer. Denne rapport er resultatet af den første af disse temaevalueringer.

Temaevalueringen ser på to områder:

- Prioriteret programindsats og de regionale erhvervsudviklingsstrategier
- Innovation

Programprioriteter og erhvervsudviklingsstrategier

Baggrunden for første del af evalueringen, der beskæftiger sig med den prioriterede programindsats og de regionale erhvervsudviklingsstrategier, er behovet for at kortlægge, hvorledes programmerne er udmøntet igennem den såkaldte "danske model".

Det, der i en EU-kontekst, adskiller den danske tilgang til strukturfondsmidlerne er den tætte koordinering af de to Europæiske strukturfonde, regionalfonden og socialfonden, samt deres ligestillede udmøntning igennem de regionale erhvervsudviklingsstrategier. Evalueringen undersøger således, hvordan den formodede sammenhæng mellem programmernes prioriteter og erhvervsudviklingsstrategierne fungerer i praksis. Sammenhængene undersøges på både strategisk niveau og projektniveau.

Et særligt træk, der ligeledes karakteriserer den danske model, er den vertikale sammenhæng mellem de forskellige strategiske niveauer i *Danmarks strategiske referenceramme*. Rammen søger at sikre sammenhæng mellem Lissabonstrategien, Fællesskabets strategiske retningslinjer og Kommissionens integrerede retningslinjer, Det Nationale reformprogram, Globaliseringsstrategien, strukturfondsprogrammerne samt de regionale erhvervsudviklingsstrategier.

¹ Jf. Forordning 1083/2006 art. 48 skal medlemsstaten foretage evalueringer i tilknytning til overvågningen af de operationelle programmer.

Figur 2-1: Den strategiske ramme

Innovationsindsatsen

Baggrunden for anden del af evalueringen, der omhandler innovation, er behovet for at kortlægge og trække læring ud af programimplementeringen på indsatsområdet for innovation.

For innovationsområdet gælder, at der er mange måder hvorpå man kan beskæftige sig med dette tema, og at de forskellige vækstfora har hver deres specifikke tilgang til området. Udover en kortlægning af innovationsindsatsen på strategisk og projektniveau, undersøger evalueringen en række gode eksempler på mangfoldigheden i innovationsprojekterne. Endelig er der i forbindelse med evalueringen udarbejdet et værktøj til en senere måling af innovationsprojekternes effekter.

Et afsæt for fremtidige erhvervsudviklingsstrategier

Efter kommunalvalget i november 2009 skal de regionale vækstfora genudpeges. For et flertal af Vækstforaene betyder dette også udviklingen af nye erhvervsudviklingsstrategier. Resultaterne fra denne evaluering af den konkrete udmøntning af strukturfondene fra 2007 og til i dag forventes at udgøre en del af afsættet for disse nye strategier. Udviklingen af nye strategier gør det endvidere også muligt for vækstforaene at tage bestik af de ændrede socioøkonomiske forhold.

2.1 Gennemførelsen af evalueringen

En temaevaluering

Metodisk er denne evaluering gennemført i en form, der minder om en procesevaluering. Det betyder, at der eksempelvis ikke er fokuseret på effekter i samme grad som i en ex-post evaluering. Derimod er fokus i højere grad rettet mod de processuelle aspekter af gennemførelsen af programmerne. De konkrete evalueringsspørgsmål følger af det konkrete tema, som evalueringen er rettet imod. Tabellen nedenfor viser, hvordan denne evaluering adskiller sig fra ex-post og procesevaluering.

Tabel 2-1: Evalueringstyper

Klassisk ex-post evaluering	Proces-evaluering	Tema-evaluering
<p>Tidsmæssig dimension:</p> <p>Evalueringen gennemføres <i>efter</i> interventionen</p> <p>Formål med evalueringen:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Målopfyldelse (effekter) • Relevans • Omkostninger • Bæredygtighed <p>Evalueringsspørgsmål:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Matcher effekterne med de opstillede mål? • Hvor relevante er effekterne? <p>Hvad har programmet kostet, og kunne de samme effekter realiseres på anden måde med færre ressourcer?</p>	<p>Tidsmæssig dimension:</p> <p>Evalueringen gennemføres <i>undervejs</i> i interventionsprocessen</p> <p>Formål med evalueringen:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Interne dynamikker • Samarbejdsrelationer • Implementeringsprocessen <p>Evalueringsspørgsmål:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Hvordan forløber programmeringen? • Hvorfor forløber programmeringen sådan? <p>Er der behov for justeringer?</p>	<p>Tidsmæssig dimension:</p> <p>Evalueringen gennemføres på et givent tidspunkt</p> <p>Formål med evalueringen:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Fokus på et udvalgt tema <p>Evalueringsspørgsmål:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Ad hoc

Grundlag for analysen

Analysen af sammenhængen mellem strukturfondsindsatsen og de regionale erhvervsudviklingsstrategier bygger på indsamling af data gennem en række forskellige datakilder.

Analyse af de 6 erhvervsudviklingsstrategier samt deres handlingsplaner

Erhvervsudviklingsstrategierne og handlingsplanerne for de seks Vækstfora er blevet analyseret én for én.

Interview med nøglerepræsentanter for de seks vækstfora sekretariater

Der er gennemført et interview med repræsentanter for hvert Vækstfora. Det har typisk været lederen for Vækstforumsekretariatet samt en række nøglemedarbejdere, der har deltaget i interviewene.

Kortlægning af de bevilgede projekter på grundlag af data fra Erhvervs- og Byggestyrelsen

På baggrund af en projektdatabase stillet til rådighed fra Erhvervs og Byggestyrelsen har COWI gennemført en række kørsler. Data er blevet anvendt til at beskrive karakteristika ved projekterne samt etablere afsættet for den elektroniske spørgeskemaundersøgelse. Opgørelsestidspunktet for vækstforaenes projekter var april 2009 og hele 2008 for den konkurrenceudsatte pulje.

Analyse af seks udvalgte innovationsprojekter

Projekterne er blevet udvalgt på en netto-liste, dvs. de projekter, som er blevet indstillet under indsatsområdet "innovation, videndeling, og videnopbygning",

er dem, der i denne henseende er blevet betegnet som innovationsprojekter. Nettolisten har omfattet syv projekter under Socialfonden og 85 projekter under Regionalfonden. Dernæst er udvælgelsen sket på baggrund af to kriterier: Dels er vækstforumsekretariatene blevet bedt om at komme med et bud på et "godt projekteksempel" (ifølge deres egen subjektive vurdering), og dels er projektkoordinatorerne på innovationsprojekterne gennem COWIs spørgeskemaundersøgelse blevet spurgt om, i hvor høj grad de forventer, at deres projekt skaber mere innovation.

For de syv projekter under Socialfonden har projektkoordinatorerne vurderet 2 af dem som meget innovative, og disse projekter er blevet udtaget uden videre vurdering for at sikre en vis repræsentation af projekter under denne fond. For Regionalfondsprojekterne har 56 ud af 85 projektkoordinatorer besvaret spørgeskemaet, og ud af de 56 har 44 angivet en høj score på spørgsmålet om, hvorvidt deres projekt skaber mere innovation. Fra denne liste har COWI udvalgt to projekter. De sidste to projekter under Regionalfonden er udvalgt af COWI blandt de seks, som vækstforumsekretariatene indstillede. Disse to projekter har ikke besvaret spørgeskemaundersøgelsen. Projekterne er blevet analyseret med udgangspunkt i projektansøgningen til regionen. Analysen tager ikke højde for, at ansøgningen kan have ændret sig i godkendelsesprocessen.

Interview med projektkoordinatoren for seks udvalgte innovationsprojekter

Følgende temaer blev berørt: Udvikling (hvordan skabte man projektidé, hvordan fik man partnerskabet op at stå, hvilke var væsentlige udfordringer i ansøgningsfasen); Implementering (hvordan sikres stor innovationsudbytte, hvilke udfordringer er man stødt på i implementeringsfasen); Læring (hvilken læring kommer der ud af projektet, og hvordan tænker man kommunikation ind i projektet).

Elektronisk spørgeskemaundersøgelse (Appendiks 1)

Den elektroniske spørgeskemaundersøgelse blev gennemført i perioden fra 24. juni til 12. juli 2009. Spørgeskemaet blev udsendt til 333 projektansøgere (respondenter) på baggrund af kontaktoplysninger indhentet fra EBST's administrative database (TAS). Således omfattede undersøgelsen projekter i forskellige projektcyklusstadier såvel som ansøgninger, der havde fået afslag. 172 respondenter besvarede undersøgelsen. 123 valgte ikke at deltage, mens 38 delvist besvarede undersøgelsen. Disse indgår ikke i afrapporteringen, da vi ikke kender denne sidste gruppes endelige besvarelse. Fraregnes disse, giver dette en svarprocent på 52 %, hvilket er en tilfredsstillende svarprocent i sammenligning med tilsvarende undersøgelser. Svarprocenten betyder, at validiteten af undersøgelsen er tilfredsstillende. Der henvises til Appendiks 2 vedrørende signifikans i relation til fondskategori, vækstfora etc.

Kontrolgruppeinterview

Fire interview blev gennemført med udvalgte organisationer, der i begrænset omfang har benyttet sig af strukturfondsmidlerne. Formålet var at identificere barrierer ved at spørge aktører, der ikke eller kun i begrænset omfang benytter sig af de muligheder, som gives under strukturfondsmidlerne. Kontrolgruppeanalysen er ikke blevet gennemført som en kontrolgruppeanalyse i videnskabelig forstand. Således har der blandt andet ikke været målt på effekter for aktører,

der deltager, versus aktører, der ikke deltager i strukturfondsprojekter. Kontrolgrupperepræsentanterne er identificeret på baggrund af tilbagemeldinger fra Vækstforumsekretariatene om, hvilke aktører de ikke fandt, at de havde set så meget til blandt ansøgerne. Dette betyder ikke, at disse aktører ikke har været aktive hos andre vækstfora. Således er der indhentet informationer fra Dansk Industri, Næstved-egnens udviklingsselskab, Glas og keramikskolen på Bornholm samt Force Technology.

Ekspert bistand

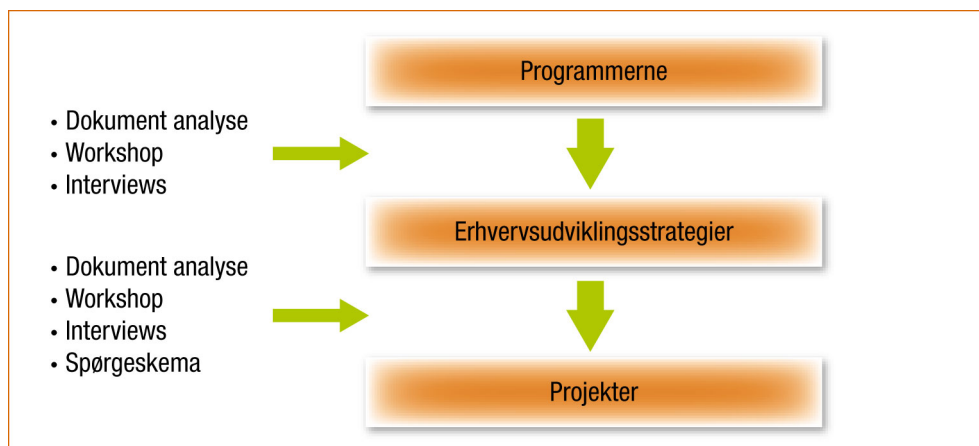
I forbindelse med udviklingen af analyse design, i fortolkning af data samt specifikt i forbindelse med analysen af innovationsområdet og i udviklingen indikatorsystemet inddrog COWI ekstern ekspertbistand. Denne bistand blev givet af Per Kongshøj Madsen, professor i arbejdsmarkedsforskning på Center for Arbejdsmarkedsforskning (CARMA) Institut for Økonomi, Politik og Forvaltning på Aalborg Universitet og Mark Lorenzen, lektor på Copenhagen Business School (Department of Innovation and Organisational Economics).

3 Sammenhæng mellem strukturfondsindsatsen og de regionale erhvervsudviklingsstrategier

Evalueringsens første halvdel er rettet mod graden af sammenhæng mellem strukturfondsindsatsen og de regionale erhvervsudviklingsstrategiers prioriteter og fokus. For at kunne belyse denne sammenhæng har evalueringen set på henholdsvis forholdet mellem programniveau og erhvervsudviklingsstrateginiveau samt erhvervsudviklingsstrateginiveau og projektniveau.

Hovedgenstandsfeltet for denne del af analysen har således været sammenhængen mellem de tre niveauer, som illustreret i nedenstående figur. Dertil har der været set på en række træk ved de forskellige vækstforas tilgang til erhvervsudviklingsstrategierne, samt træk ved de projekter, som har modtaget tilsagn om strukturfondsprogrammidler.

Figur 3-1: Fokus for temaevalueringens første del

3.1 Strukturfondsprogrammer og erhvervsudviklingsstrategier

Programmer og strategier udviklet parallelt

Arbejdet med udviklingen af de regionale erhvervsudviklingsstrategier foregik parallelt med udviklingen af strukturfondsprogrammerne. Hvor således først de midlertidige Vækstfora og efterfølgende de permanente Vækstfora udviklede rammerne for deres arbejde med afsæt i Lov om Erhvervsfremme og de regionale ønsker og behov, blev de to strukturfondsprogrammer udviklet af Erhvervs- og Byggestyrelsen i en høringsproces med det regionale partnerskab.

De fire vækstkilder; innovation, menneskelige ressourcer, iværksætterier og ny teknologi er centrale i både Lov om Erhvervsfremme og Strukturfondsprogrammerne. Derfor forventes det, at der er blevet givet optimale rammer for en sammentænkning af både erhvervsudviklingsstrategier og strukturfondsprogrammer.

Forskelle og ligheder på tværs af vækstfora

Analysen af sammenhængen mellem strukturfondsindsatsen og de regionale erhvervsudviklingsstrategier viser, i hvilket omfang det er lykkedes at skabe samklang imellem programmer og strategier. Endvidere giver analysen muligheden for at udlede inspiration til strategiarbejdet for de nye vækstfora. Således inddrager denne del af evalueringen også en række aspekter fra de enkelte Vækstfora. På baggrund af den gennemførte evaluering er det klart, at de seks Vækstfora greb opgaven omkring udviklingen af erhvervsudviklingsstrategierne forskelligt an på nogle områder. Samtidig viser det sig også, at der er en række fællestræk.

Grundlag for analysen

Denne del af analysen bygger på en gennemgang af de seks strategier og de afledte handlingsplaner samt nøglepersoninterview med de seks Vækstforumsekretariatet.

3.1.1 De seks erhvervsudviklingsstrategier

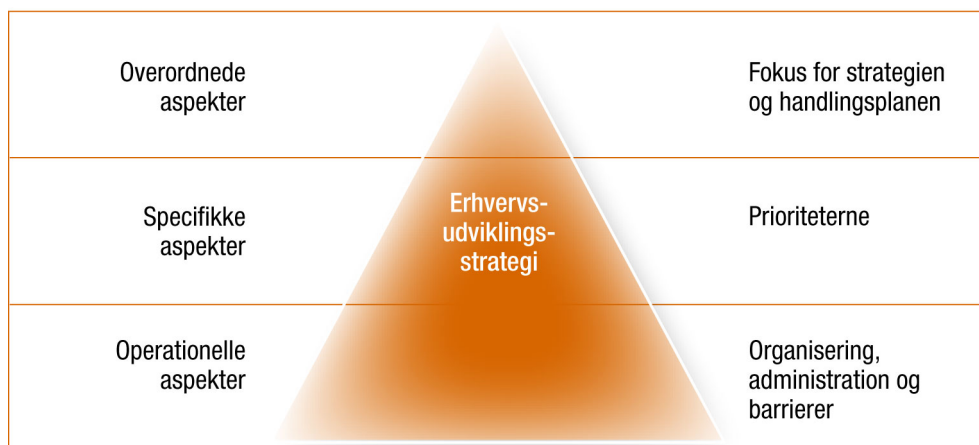
Beskriver og sammenligner

Ved at se på de enkelte erhvervsudviklingsstrategier samt ved at have gennemført interview med repræsentanter fra Vækstforumsekretariatene har det dels været muligt undersøge graden af sammenhæng mellem strukturfondsprogramniveauet og erhvervsudviklingsstrategier, og dels været muligt at se på træk ved, hvorledes strategierne er blevet udviklet og udrullet i de enkelte vækstfora.

Analysens tre aspekter

I gennemgangen af de enkelte vækstforas tilgange har både den dokumentbaserede og interviewbaserede analyse været struktureret omkring tre hovedaspekter: De overordnede aspekter, der er rettet mod de generelle træk ved udformningen og udviklingen af erhvervsudviklingsstrategierne; De specifikke aspekter, der omhandler de konkrete forhold i relation til strategiernes prioriteter; Og endeligt en række operationelle aspekter, der går på blandt andet organisering og administration, men også barrierer.

Figur 3-2: De tre aspekter i analysen af erhvervsudviklingsstrategierne

De enkelte aspekter omhandler således følgende temaer:

Overordnede aspekt: Fokus for strategien og handlingsplanen

- Visionen for Vækstforum
- Sektorer, som visionen er rettet mod
- Det tidsmæssige perspektiv for strategien/handlingsplanen
- Erhvervsudviklingsstrategiens retningsgivende styrke på de relaterede områder
- Graden af inddragelse af aktører

Specifikke aspekt: Prioriteterne i erhvervsudviklingsstrategierne

- Grad af orientering mod Regional- og Socialfondsprogrammernes prioriteter og indsatsområder, herunder vækstkilderne og de tværgående hensyn.
- Brug af evidensbaserede undersøgelser i strategiudviklingen

Operationelle aspekt: Organisering, administration og barrierer

- Brug af indikatorsystemer
- Karakter af udbud
- Organisering
- Kommunikation
- Barrierer

For analysen af sammenhængen mellem strukturfondsprogrammerne og erhvervsudviklingsstrategierne er det i særlig grad analysen af de specifikke aspekter og dele af de overordnede aspekter, som er interessante. Som inspirationsgrundlag for det fremtidige erhvervsudviklingsarbejde er det derimod de operationelle forhold og i nogen grad de overordnede aspekter, der er mest centrale.

Baggrundsmaterialet for analysen

Analysen af det enkelte Vækstforums strategi og implementering er en gennemgang baseret på både dokumenter og interviews. I det nedenstående er resultaterne af analysen præsenteret i letoverskuelige tabeller, der muliggør en umiddelbar sammenligning. Den fulde analyse kan findes i appendiks 3, hvor vækstforaene gennemgås i detalje ét for ét.

Overordnede aspekter: Fokus for strategien og handlingsplanen

De følgende fem tabeller opsummerer de overordnede aspekter ved de seks erhvervsudviklingsstrategier. Tabellerne beskriver, hvilke visioner vækstforaene har opsat for deres arbejde, hvilke sektorer de har rettet sig imod, den tidsmæssige udstrækning for deres strategier, den relative styrke af erhvervsudviklingsstrategierne og endelig karakteren af inddragelse af andre aktører i strategien.

Visionen for Vækstforaene

Nedenstående er en kortfattet præsentation af vækstforaenes visioner for deres erhvervsudviklingsarbejde. Præsentationen af visionen er forskellig i form og udtrækning for hvert Vækstforum, og således er det nedenstående en kondensering af de væsentligste aspekter.

Tabel 3-1: Visionen

Vækstforum Nordjylland	Regionen kan ikke nøjes med at optimere den eksisterende drift, der skal skabes nye produkter og forretningsmodeller, hvilket kræver en ny kultur og en ny regional vækstmodel med større åbenhed, mere samarbejde og flere kompetencer i både den private og den offentlige sektor. Innovationsmodel: tradition - talent - teknologi.
Vækstforum Midtjylland	Region Midtjylland som en international vækstregion i Europa, hvor globale muligheder udnyttes, og risici mindskes til gavn for borgere og virksomheder. Vækstforum vil gennem den erhvervspolitiske indsats skabe vækst ved at fokusere på regional kompetence, nyskabelse og attraktivitet. Regionen vil arbejde for en bedre infrastruktur og balance mellem centre og yderområder. Fokus på uddannelse og kompetence, innovation og iværksætter.
Vækstforum Syddanmark	Region Syddanmark er porten til Europa. I 2015 har synergien mellem etablerede og nye erhverv skabt nye klynger, der står stærkt i den internationale konkurrence. Region Syddanmarks stærke internationale position inden for brugerdreven innovation gør dem til en attraktiv samarbejdspartner. Indsatsen skal bygge på syv kriterier: offentlig-privat partnerskab, samordning og koordinering, fokusering, globalisering, vækst i yderområderne, bæredygtighed og samfinansiering. Indsatsen konkretiseres i seks indsatsområder
Vækstforum Sjælland	Vækst gennem nytænkning og samarbejde, konkret ud fra fem temaer: "erhvervs-mæssige styrkepositioner og fremtidige vækstområder", "naboer, land-distrikter og yderområder", "Innovation", "Iværksætter", "viden, uddannelse og kompetencer". Temaerne indeholder 17 indsatsområder (to-fem per tema).
Vækstforum Hovedstaden	Region Hovedstaden som Nordeuropas mest attraktive metropol at bo i, ud-danne sig i, arbejde i, drive virksomhed i og besøge. Strategien bygger på seks bærende principper: at tænke internationalt, udvikle eksisterende og spirende styrkepositioner, styrke samarbejdet hen over Øresund og mellem regi-onerne, viden som den væsentligste kilde til vækst, ønske om markante initia-tiver, og endelig skabe en fælles vej. Strategien er udmøntet gennem syv ind-satsområder.
Vækstforum Bornholm	Udnytte det unikke ved øen: historie, geografi, natur, erhverv, kompetencer, kultur og livsstil. Dertil bygger visionen på to andre ben, nemlig kreativitet og kvalitet. Visionen konkretiseres i en række punkter for fremtidens Bornholm: Vendt eller minimeret affolkning, øget antal af erhvervsaktive, realøkonomisk vækst på 5 %, en landsgennemsnitlig arbejdsløshed, øgning i udbuddet af arbejdspladser, mindskning af sæsonudsving, øgning af uddannelses- og kompetenceniveauet, 95 % af alle har en ungdomsuddannelse, og halvdelen af alle unge har en videregående uddannelse. Visionen støttes af 11 indsatsom-råder.

Vækstforaene tager alle i udformningen af deres vision tydeligt afsæt i de respektive regionale styrkepositioner, som de har identificeret. Endvidere er det tydeligt, at selv på det overordnede visionsplan spiller vækstdriverne en klar rolle. Særligt gives der vægt til de to vækstkilder innovation og etablering af nye virksomheder. Endvidere spiller det internationale perspektiv i form af samarbejder tydeligt ind som et væsentligt hensyn ved de fleste strategier.

Sektorfokus

For alle strategierne er ligeledes gældende, at de på en eller anden måde retter et fokus mod et antal erhvervssektorer. Sektorer, som vurderes at være enten karakteristiske for regionen eller repræsenterer et særligt potentiale.

Tabel 3-2: *Sektorer, som visionen retter sig mod*

Vækstforum Nordjylland	Visionen er rettet mod turisme, produktionserhverv (som fødevarer, træ og møbler, jern og metal, byggematerialer) og nye væksterhverv, herunder IKT og energiteknologi.
Vækstforum Midtjylland	Visionen er ikke specifikt rettet mod særlige sektorer, men en række erhvervmæssige styrkepositioner nævnes: Fødevarer, Træ- og møbel, Energi, IKT, Metal og produktionsteknologi, Tekstil- og beklædning samt Vidensservice. Handlingsplaner for 2007-2008 og 2009 har fokus på Energi/miljø, Sundhed og Fødevarer ('megasatsninger').
Vækstforum Syddanmark	Udgangspunkt i regionale styrkepositioner: fødevarerhvervet, mekatronik (det erhverv, som regionen er stærkest specialiseret i), transport- og logistik-erhverv, samt off shore. Handlingsplan 2009-2010 understreger også områderne velfærdsteknologi og -service, energi samt oplevelseserhverv.
Vækstforum Sjælland	Strategien retter indsatsen mod områder, hvor regionen allerede har erhvervmæssige styrkepositioner, samt hvor man vurderer, at der kan være fremtidige vækstområder, særligt: energi og miljø, medico, traditionelle erhverv, transport-logistik samt oplevelse/turisme.
Vækstforum Hovedstaden	Skarpt fokus på videnstunge sektorer, der beskæftiger sig med forskningsdrevet innovation. Dertil kommer, at man ønsker at tage afsæt i eksisterende styrkepositioner: it services, biosundhed, medicoindustri, forretningsservice, telekommunikation, finansierings- og forsikringssektoren, film & tv, samt turisme.
Vækstforum Bornholm	Fokus på eksisterende klynger: Regionale fødevarer, Jordbrugserhvervet, Turisme, Maskiner og teknik, Bygge og anlæg.

For alle Vækstfora, på nær Hovedstaden, gælder, at der rettes opmærksomhed mod de primære erhverv (fødevarerproduktion og -forarbejdning etc.). Dette må ses som et naturligt udtryk for den fordeling af de primære erhverv, som vi har i landet. Karakteristisk for Hovedstaden er derimod den meget klare satsning på de videnstunge erhverv. Satsning på de videnstunge erhverv er dog også tydelig hos de resterende Vækstfora, på nær Bornholm.

Den tidsmæssige udstrækning af strategierne

Udviklingen af strategierne er alle knyttet til en eller anden tidsmæssig udstrækning, hvori de vil udgøre rettesnoren for den regionale erhvervsudvikling.

Tabel 3-3: Tidsperspektiv

Vækstforum Nordjylland	Erhvervsudviklingsstrategien gælder for 2007-2010. Handlingsplanerne, der udgør rammerne for den konkrete operationalisering af strategien, kan løbende tilpasses.
Vækstforum Midtjylland	Erhvervsudviklingsstrategien gælder for 2007-2009. To handlingsplaner er udarbejdet for denne periode. Strategiens tidshorisont afstemt efter 'nyt' Vækstforum i 2009.
Vækstforum Syddanmark	Erhvervsudviklingsstrategien gælder for 2007-2012. Handlingsplan for 2009-2010. I løbet af 2010 vil handlingsplanen for 2011-2012 blive udviklet.
Vækstforum Sjælland	Erhvervsudviklingsstrategien gælder frem til 2010. Der lægges i strategien op til, at der for hvert år udarbejdes en handlingsplan.
Vækstforum Hovedstaden	Erhvervsudviklingsstrategien trækker en linje til 2015. Strategien ligger dog ikke fast frem til dette år. Det forventes således, at det nye Vækstforum vil tilpasse strategien i 2010. Strategien er ledsaget af til dato to handlingsplaner
Vækstforum Bornholm	Erhvervsudviklingsstrategien gælder frem til 2010. Årlig handlingsplan.

Afsættet for erhvervsudviklingsstrategierne er naturligvis præget af et nogenlunde samtidigt tidsmæssigt udgangspunkt, da de alle tager deres afsæt i de samme lovgivningsmæssige rammebetingelser. Der er dog lidt forskel på, i hvilken udstrækning man vælger at lade udpegningen af et nyt Vækstforum udgøre startskuddet for en ny strategiproces. Således har Nordjylland, Syddanmark, Sjælland, Hovedstaden og Bornholm valgt at lade den eksisterende strategi lappe ind over perioden for det næste Vækstforum. Og for Syddanmark og Hovedstaden endda betydeligt ind over, med en udtrækning til henholdsvis 2012 og 2015. Dog lægges der op til et betydeligt tilpasningsarbejde på de operationelle planer i de to regioner i forbindelse med udarbejdelse af handlingsplanerne i perioden frem til 2012 og 2015.

Den retningsgivende styrke

Det er klart, at erhvervsudviklingsstrategierne og de dertilhørende handlingsplaner spiller en betydelig rolle i det regionale arbejde med erhvervsudvikling. Men med hvilken styrke denne rolle udfoldes på et område bestående af mange forskellige aktører, kan måske være lidt usikkert.

Ser vi på de enkelte strategier og handlingsplaner samt på de udsagn, vi har modtaget i forbindelse med interviewene, gør følgende sig gældende.

Table 3-4: Strategiens retningsgivende styrke

Vækstforum Nordjylland	Erhvervsudviklingsstrategien er den stærkeste retningsgiver for Vækstforum Nordjyllands arbejde og også for gennemførelsen af Regional- og Socialfonden i regionen.
Vækstforum Midtjylland	Erhvervsudviklingsstrategien er et centralt dokument som retningsgiver for Vækstforum Midtjylland.
Vækstforum Syddanmark	Erhvervsudviklingsstrategien er et centralt dokument som retningsgiver for Vækstforum Syddanmark.
Vækstforum Sjælland	Erhvervsudviklingsstrategien er det væsentligste styringsdokument for Vækstforum Sjælland.
Vækstforum Hovedstaden	Erhvervsudviklingsstrategien er det absolutte nøgledokument for Vækstforummets arbejde og for erhvervsudvikling i regionen.
Vækstforum Bornholm	Erhvervsudviklingsstrategien er et centralt dokument som retningsgiver for Vækstforum Bornholm på linje med regeringens partnerskabsaftale og globaliseringsstrategien.

På det erhvervsudviklingspolitiske område viser det sig således klart, at de strategier, som Vækstforaene har udviklet, vitterligt er de mest betydningsfulde retningsgivere for arbejdet med regional erhvervsudvikling. De regionale partnerskabsaftaler søges integreret inden for rammerne af de eksisterende erhvervsudviklingsstrategier. Dette vurderes også at være tilfældet for kommunale initiativer og andre initiativer på regionalt niveau. Således kan Vækstforaenes erhvervsudviklingsstrategier roligt betegnes som den betydeligste ramme for udrulningen af strukturfondsprogrammerne i regional erhvervspolitisk kontekst.

Karakter af inddragelsen af andre aktører i strategiarbejdet

I forbindelse med udviklingen af de forskellige erhvervsudviklingsstrategier har der været inddraget forskellige aktører. Dette har haft til hensigt dels at sikre, at de rette regionale forhold ville blive adresseret af strategien, dels at sikre et stærkt ejerskab for strategien i forbindelse med udrulningen.

Karakteren af aktørinddragelse har i de seks Vækstfora været som følger:

Tabel 3-5: Karakter af aktørinddragelse

Vækstforum Nordjylland	Arbejdet er centreret omkring stærke regionale partnerskaber med bl.a. videns-, innovations-, og iværksætteraktører i regionen, såsom NOVI, Aalborg Universitet og Væksthuset. Disse aktører er givet en betydelig rolle i udrulningen af strategien og programmer, bl.a. i forbindelse med projektudvikling.
Vækstforum Midtjylland	Strategiarbejde baseret på otte bredt sammensatte tænketankes forberedende arbejde; en inddragelse, der går igen i arbejdet med tre megasatsninger. Videre er nedsat et antal råd og ekspertgrupper til kvalificering af arbejdet med initiativer og projektet samt Kompetencerådet, Rådet for Energi og Miljøteknologi, Rådet for Fødevarer og It-rådet samt en taskforce for Erhverv og Sundhed.
Vækstforum Syddanmark	I forbindelse med strategiudviklingen har man benyttet sig af forberedende workshops og en storstilet konference. I handlingsplanen understreges omfanget af inddragelse af regionale aktører i den såkaldte Triple Helix (Erhverv, Uddannelse og Myndigheder). Her beskrives nedsættelsen af udviklingsgrupper med ekstern deltagelse, der skal fungere som rådgivere på de fire forretningsområder (Velfærdsteknologi og -service, Energi, Oplevelseserhverv og Klynger) og koordineres af Vækstforumsekretariatet.
Vækstforum Sjælland	Inddragelsen har her været gennem strategiarbejdsgrupper med en bred inddragelse af interessenter, kvartalsvise møder med de regionale erhvervsfremmeaktører, indlån af kommunale medarbejdere og, nu i udmøntningsfasen, samarbejde med stærke aktører i og uden for regionen.
Vækstforum Hovedstaden	Udviklingen af både strategi, handlingsplan og konkrete indsatser har forløbet hurtigere i Vækstforum Hovedstaden end i andre Vækstfora, og den direkte inddragelse af en større kreds af regionale aktører har især været fokuseret på markante aktører. Samarbejde med veletablerede parter som Copenhagen Capacity og Wonderful Copenhagen spiller således en væsentlig rolle.
Vækstforum Bornholm	I strategiforløbet har der været tæt kontakt igennem sekretariats- og kontaktgruppen, som har inkluderet både inden- og udenøns interessegrupper. I udmøntningen af strategien er samordningsgruppen aktiveret (lokale aktører, mødes fire gange årligt).

I alle Vækstfora har inddragelsen af aktører spillet en væsentlig rolle i både udviklingen og udrulningen af strategien. I forbindelse med udviklingen af strategierne er der en udpræget engagering af aktører også uden for kredsen af vækstforummedlemmer. Her har bl.a. Syddanmark arbejdet indgående med en bred workshopbaseret tilgang. I forbindelse med udrulningen af strategien spiller inddragelse af eksterne aktører også ind. Det kan være som Nordjylland, der har bedt stærke vidensaktører drive innovationsområdet frem, eller Hovedstadens tætte samarbejde med Copenhagen Capacity. Andre måder at sikre et ejerskab i implementeringsfasen på er eksempelvis Bornholms faste møder med eksterne aktører i den såkaldte samordningsgruppe, som inddrager en række regionale aktører.

3.1.2 Specifikke aspekter: Prioriteterne i erhvervsudviklingsstrategierne

Det andet aspekt undersøgt i analysen er rettet mod den mere konkrete udmøntning af erhvervsudviklingsstrategierne igennem prioriteterne. Ved at se på dette niveau, er det nemmest at identificere det helt konkrete sammenfald med Strukturfondsprogrammerne, da det er her, at den umiddelbare forbindelse til pro-

Orientering mod strukturfondenes prioriteter og indsatser

grammernes prioriteter, indsatsområder samt tværgående hensyn, kan identificeres.

Analysen af strategiernes overlap med programdokumenterne er gennemgået i detaljer i appendiks 3, hvor de hver især er kontrolleret på 11 parametre. Nedenfor er præsenteret en oversigt af resultaterne for hvert enkelt Vækstforum.

Tabel 3-6: Orientering mod Regional- og Socialfundsprogrammernes prioriteter, m.v.

Vækstforum Nordjylland	Regionens styrker og svagheder beskrives i forhold til de fire vækstkilder. I forhold til tværgående hensyn gives udvikling af udkantsområderne og Centerperiferi relationerne en betydelig rolle. Beskæftigelseshensyn er ligeledes en prioritet. En direkte hensyntagen til miljø og ligestilling er mindre tydelig.
Vækstforum Midtjylland	Strategiens prioriteter er tæt relateret til rammerne i Regional- og Socialfundsprogrammerne. Regional- og Socialfundsprogrammerne betragtes som givne vilkår, som strategien skal passe ind i.
Vækstforum Syddanmark	Skridtet fra prioriteringerne i erhvervsudviklingsstrategien til fokusering i handlingsplanen for 2009-2010 viser orienteringen mod Regional- og Socialfundsprogrammerne (også understreget i anvendelse af effektmål som vigtigste styringsværktøj).
Vækstforum Sjælland	Både erhvervsudviklingsstrategi og handlingsplaner ligger meget tæt op af strukturfondsprogrammerne. Dette gælder også i forhold til de fire vækstkilder, som mere eller mindre er afspejlet i de tre søjler "Innovation", "Iværksætter" samt "Viden, uddannelse og kompetencer". Med hensyn til de tværgående hensyn levnes der ikke megen plads til konkrete satsninger angående ligestilling og miljø. Derimod er indsats rettet mod geografiske aspekter (udkant- og byproblematikker) tydeligvis inddraget.
Vækstforum Hovedstaden	De i alt 43 initiativer under handlingsplanens indsatsområder ligger i forlængelse af både Regional- og Socialfundsprogrammernes prioriteter samt de fire vækstkilder. Af de tværgående hensyn er både beskæftigelses- og miljøhensyn afdækket gennem målrettede indsats. Endvidere er enkelte indsats rettet mod sikring af mere ligestilling på arbejdsmarkedet gennem særlige tiltag for udsatte grupper.
Vækstforum Bornholm	Arbejdet med strategien har taget tydeligt udgangspunkt i programdokumenterne. Således har de fire vækstkilder også fået en prominent placering som deciderede indsatsområder. Der er dog også en klar kobling til programmernes prioriteter. I forhold til de tværgående hensyn udgør miljøperspektiver (grøn energi), udkantsområdeproblematikken samt beskæftigelsesproblematikken klare dele af strategien. Særlige ligestillingshensyn er ikke beskrevet direkte.

Sammenholdningen af erhvervsudviklingsstrategiernes prioriteter med strukturfondsprogrammerne er en absolut central del af denne temaevaluering. Sammenholdningen illustrerer, at der er et åbenlyst sammenfald særligt mellem programmernes og strategiernes prioriteter og indsatsområder. Således figurerer både strukturfondsprogrammernes tilsammen tre prioriteter og de fire vækstkilder tydeligt i samtlige seks erhvervsudviklingsstrategier. Det må derfor konkluderes, at der er en stærk sammenhæng imellem programmer og strategier på dette punkt.

Sammenhængen gør sig også gældende på de sekundære tværgående hensyn, som i en væsentlig udstrækning også er inddraget i strategierne. Dog ikke med samme styrke som de fire vækstkilder. Hensyn til udkantsområder og beskæftigelsespolitik er tydeligt til stede hos samtlige Vækstfora (på nær hos hovedsta-

Evidens-baserede undersøgelser

den som ikke har yderområder), dog gives mindre direkte opmærksomhed til ligestillings- og miljøhensyn i erhvervsudviklingsstrategierne. Disse hensyn inddrages dog konsekvent i den konkrete projektvurdering.

I forbindelse med både udviklingen af de overordnede aspekter i strategien samt af de specifikke prioriteter og indsatsområder har analysen også set på den evidens-baserede baggrund for arbejdet i Vækstfora og Vækstforumsekretariater. I hvilken udstrækning har man indsamlet statistikbaseret viden om de socioøkonomiske forhold?

Tabel 3-7: Brug af evidens-baserede undersøgelser

Vækstforum Nordjylland	Udgangspunkt i regionaløkonomiske analyser foretaget op til strategiprocesen. Strategien bygger videre på tidligere regionale udviklingsstrategier.
Vækstforum Midtjylland	SWOT-analyser af regionens situation. Diverse analyser foretaget af regionens position inden for specifikke sektorer og om regionens iværksætterkapacitet.
Vækstforum Syddanmark	Strategien bygger på en række analyser og fakta-papirer udviklet til dette formål. Effektbaseret styringsmæssigt set-up.
Vækstforum Sjælland	Strategien bygger på en række analyser af regionen foretaget af konsulentfirmaer.
Vækstforum Hovedstaden	Strategien er i høj grad funderet på allerede eksisterende undersøgelser af regionens styrker og svagheder.
Vækstforum Bornholm	Til støtte for strategien er udarbejdet socioøkonomisk status, fremskrivninger samt klyngeanalyser.

Gennemgangen viser, at Vækstforaene og deres sekretariater i vid udstrækning har baseret strategiproceserne på et til lejligheden udviklet nyt socioøkonomisk vidensgrundlag. Vækstforum Hovedstaden har som eneste undtagelse baseret strategiarbejdet på eksisterende analyser - hvilket sandsynligvis er udtryk for at hovedstadsområdet løbende er genstand for en række analyser omkring vækst og udvikling.

3.1.3 Operationelle aspekter: Organisering, administration og barrierer

De sidste aspekter, som er blevet undersøgt i denne del af evalueringen, er områder, som knytter sig til den konkrete udrulning af strategierne. Således er der her set på, hvorledes særligt Vækstforumsekretariaterne udmønter erhvervsudviklingsstrategierne og dermed strukturfondsprogrammerne.

Udmøntning af midler

Et centralt aspekt ved, hvorledes erhvervsudviklingsstrategierne er udmøntet, er spørgsmålet om, hvordan midlerne til projekter er fordelt. Karakteristisk for tidligere strukturfondsprogrammer har været de meget store puljer, som i særlig grad har forudsat et stærkt selvstændigt initiativ hos ansøger.

Tabel 3-8: Karakter af udmøntning af midler

Vækstforum Nordjylland	Der skelnes mellem eksterne og interne projekter (antalsmæssige lige mange af hver kategori). Ved eksterne projekter forstås små og store projekter, som er resultater af åbne udbud (for store: en gang årligt, for små: løbende). De interne projekter har karakter af "top-down" initiativer.
Vækstforum Midtjylland	I stigende grad fokus på større projekter, herunder 'megasatsninger'. Antallet af mindre projekter er reduceret betydeligt. Vækstforum er relativt meget styrende i forhold til strategiforløb og den konkrete udvikling af initiativer.
Vækstforum Syddanmark	Tidligere en 100 % bottom-up tilgang til projektansøgning. Dette har ændret sig betydeligt, og Vækstforumsekretariatet faciliterer nu omkring 75 % af aktiviteterne. Projekt(ansøgnings)kvaliteten er øget betydeligt.
Vækstforum Sjælland	Tidligere en 100 % bottom-up tilgang til projektansøgning, men nu klar udvikling mod tematiseret og styret udbud, og sekretariatet har nu a priori dialog med de fleste ansøgere. Ønsker en 50/50 % fordeling mellem ansøgninger og Vækstforum initierede projekter.
Vækstforum Hovedstaden	Størstedelen af de til rådighed værende midler for hele perioden er fordelt (et udtryk for Vækstforums ønske om hurtigt at få sat gang i række markante aktiviteter). Direkte og opsøgende dialog med de aktører, som Vækstforum har vurderet kunne løfte opgaver inden for de givne indsatsområder.
Vækstforum Bornholm	Alle tilgængelige midler udbydes. Overvejelser om i stigende grad at benytte tematiserede udbud for i højere grad at styre karakteren af projekterne.

Ved gennemgangen er det tydeligt, at den tidligere tilgang til den konkrete udmøntning til strukturfondsmidler har ændret sig. Der er stadig betydelige forskelle mellem tilgangene til projektudvikling mellem en top-down tilgang (Vækstforum Midtjylland og Vækstforum Hovedstaden) og en bottom-up tilgang (Vækstforum Bornholm og tidligere også Vækstforum Syddanmark og Vækstforum Sjælland). Dog er der en klar tendens i retning af færre mindre projekter og større grad af en af Vækstfora (Vækstforumsekretariatene) styret tilgang til projektudvikling.

Strukturfondsperioden 2007-2013 synes således klart at have ændret karakter i forhold til tidligere strukturfondsperioder igennem en langt mere strategisk tilgang til midlerne. Således spiller det regionale niveau en noget større rolle i udviklingen af strukturfondsprojekter, der matcher erhvervsudviklingsstrategien, og projekterne har i højere grad status af "fyrtårne".

Brug af indikator-systemer

Knyttet til den operationelle udrulning er også opfølgningen på projekterne. Således har evalueringen også set på brugen af indikatorsystemer.

Tabel 3-9: Brug af indikatorsystemer

Vækstforum Nordjylland	Indikatorer for hvert indsatsområde (umiddelbare og langsigtede effekter). Vækstforums evalueringsprogram forventes udbygget til fire niveauer: Samfundsøkonomisk udvikling, vækstdrivere, de syv indsatsområder og egentlige projektevalueringer.
Vækstforum Midtjylland	Etableret konkrete målepunkter for målopfyldelse fra indsats til indsats. I resultatkontrakter indgår målepunkter, der i struktur er sammenfaldende med Regional- og Socialfondsprogrammernes.
Vækstforum Syddanmark	Betydeligt indikatorsystem, herunder et effekthierarki, der måler de samlede effekter på indkomst og værditilvækst.
Vækstforum Sjælland	For de fem temaer i strategien er fastsat indikatorer, og disse udvikles i årlige planer. Plan for udvikling af et større indikatorsystem med i alt 102 målepunkter. Politisk opmærksomhed omkring indikatorsystemet.
Vækstforum Hovedstaden	Indikatorer for effekten af strategien har ikke haft den store bevågenhed. Fokus har i høj grad været på at handle snarere end at måle.
Vækstforum Bornholm	I forbindelse med udviklingen af strategien opsatte man en række mål for arbejdet. Et antal af disse er direkte målbare. Desuden opsættes der i ansøgningerne om midler ligeledes indikatorer for målopfyldelse.

Gennemgangen viser, at brugen af indikatorsystemerne varierer betydeligt. Nogle Vækstfora arbejder således meget målrettet med måling af umiddelbare resultater og effekter af projekterne i regionen. Dette er blandet andet tydeligt hos Vækstfora for Nordjylland, Syddanmark og Sjælland. Sydjylland har sågar gjort deres indikatorsystem til det væsentligste styringsparameter for deres arbejde. Andre Vækstfora giver dog indikatorer mindre opmærksomhed såsom Vækstfora Hovedstaden og Bornholm.

Ingen steder har man specifikt modeleret indikatorsystemerne over EU-Kommissionens modeller, men de har ofte udgjort inspirationsgrundlaget.

Organisering

Der er ikke blevet foretaget detaljerede organisationsanalyser af, hvorledes arbejds gange er tilrettelagt, samt hvorledes de enkelte Vækstforumsekretariater er organiseret i forbindelse med denne evaluering. Der er dog alligevel blevet set på en række overordnede træk ved organiseringen af de forskellige sekretariater.

Tabel 3-10: *Organisering*

Vækstforum Nordjylland	Tværgående organisation; 25 medarbejdere omkring strukturfondsprojekter. Fælles Vækstforumssekretariatsmøder.
Vækstforum Midtjylland	Decentral model, sekretariatsbetjeningen varetages af en række afdelinger. Interne sekretariatsmøder sikrer videndeling/koordination.
Vækstforum Syddanmark	Organiseret i en analyseafdeling, en procesafdeling og en fondsafdeling.
Vækstforum Sjælland	Sekretariatsbetjening varetages af en række afdelinger (tidligere et samlet sekretariat).
Vækstforum Hovedstaden	Koncern Regional Udvikling har ca. 30 medarbejdere, som er organiseret i forskellige temaer. Adskillige medarbejdere deltager i Vækstforum relaterede opgaver som eksempelvis sekretariatsbetjening (1-2), driver projekter under strategien (2-4) samt arbejder med strukturfondene (2-3).
Vækstforum Bornholm	Tre medarbejdere varetager vækstforum-opgaver, og yderligere to er specialiseret i strukturfondsmidler. Organisationens størrelse gør det nemt at videndele.

Gennemgangen peger i retning af, at sekretariaterne er organiseret i varierende grader af en decentral model. Således er det et generelt træk, at sekretariatetsbetjeningen foregår fra flere afdelinger, frem for et samlet sekretariat. Bornholm synes at have den mest centraliserede model.

Kommunikation

Hvorledes det enkelte Vækstforumsekretariat kommunikerer, spiller ligeledes ind i vurderingen af, i hvilket omfang omgivelserne engageres i udmøntningen af strategien.

Tabel 3-11: *Kommunikation*

Vækstforum Nordjylland	Løbende udbudsorientering på hjemmeside. Møder i dialoggrupper omkring projektudvikling. En fuldtidsansat kommunikationskonsulent.
Vækstforum Midtjylland	Bred kommunikation omkring udbudsrunder (avisannoncer, hjemmeside, mailinglister, informationsmøder, pressemeddelelser).
Vækstforum Syddanmark	Løbende udbudsorientering på hjemmeside. Hotline til rådighed, "erhvervs-karavane" opsøger virksomheder, info-kampagner og konferencer.
Vækstforum Sjælland	Løbende udbudsorientering på hjemmeside og målrettet information ved tematiserede udbud.
Vækstforum Hovedstaden	Både åbne og målrettede henvendelser omkring projektudvikling.
Vækstforum Bornholm	Løbende udbudsorientering på hjemmeside. Digital nyhedsbrev. Målrettet dialog gennem samordningsgruppe og klynge-samarbejdsgrupperne.

På baggrund af gennemgangen kan det noteres, at den valgte kommunikationsindsats varierer naturligt i forhold Vækstforumsekretariatets vægt på en top-down eller bottom-up tilgang til projektudvikling. Tydeligt er det blandet andet, at de Vækstforumsekretariater, der i højere grad vægter andelen af "uopfordrede ansøgninger", laver et større opsøgende og generelt informationsarbejde. De Vækstfora, som arbejder mere målrettet med strategisk udvikling, målretter i

tilsvarende grad deres informationsarbejde mod dem, som de specifikt ønsker at engagere.

Det skal bemærkes at Vækstforumsekretariaternes generelle information til potentielle ansøgere og tilskudsmodtagere, ifølge årsrapporterne for både socialfonden og regional fonden opfylder de mål og succeskriterier, der er opstillet i programmernes kommunikationsplaner omkring hjemmesider, personlig kommunikation og presse.

Barrierer for Vækstforaenes arbejde

Endelig har vi i denne del af evalueringen valgt at se på de barrierer, som der på regionalt niveau har været mødt i forbindelse med udviklingen af erhvervsudviklingsstrategierne.

Tabel 3-12: *Barrierer*

Vækstforum Nordjylland	Ingen større barrierer. Organisatoriske rammer for implementeringer af strukturfondsprogrammerne vurderes at være gode. Fødevarerområdet sværere at initiere end forventet. Bør overveje større fokus på initiativer på tværs af regioner.
Vækstforum Midtjylland	Ingen større barrierer. Strukturfondsprogrammerne opleves ikke som snærende i det strategiske arbejde. Dog er den administrative kompleksitet en udfordring.
Vækstforum Syddanmark	Ingen større barrierer, dog er det en udfordring at inddrage uddannelsesinstitutioner og private aktører (uklarhed omkring statsstøttereglerne). At regionens høje andel af midler rettes mod udkantsområder (41 %), kan vanskeliggøre vækstorienteringen.
Vækstforum Sjælland	Ikke alle områder er kommet så godt i gang, som man havde håbet, særlig teknologi og iværksætter. Regionens geografi (både nærhed til metropol og også mange udkantsområder) er en særlig udfordring.
Vækstforum Hovedstaden	Det havde været en fordel, hvis programmerne havde været tidligere færdige for at få klar oversigt over strukturfondsgrundlaget for erhvervsudviklingsstrategien. De strategiske rammer givet i programmerne virker dog ikke stramme. Tematisk er der visse udfordringer omkring socialfondsmidler og IKT-området.
Vækstforum Bornholm	De programmæssige rammer er optimale, men administrative krav afskrækker visse ansøgere. Særlig udfordring at finde aktører til de vidensstunge aspekter. Den begrænsede mængde aktører på øen udgør en udfordring for udmøntningen af strategien.

Generelt kan det konstateres, at der er en positiv opfattelse af de organisatoriske rammer for implementering af strukturfondsprogrammerne. Dog vurderes det, at koordineringen mellem udviklingen af henholdsvis programmerne og strategierne kunne have været endnu bedre. Således blev det programmæssig grundlag til parallelt, hvilket affødte nogle uklarheder på det regionale niveau. Der opleves generelt en positiv og konstruktiv dialog med Erhvervs- og Byggestyrelsen på området.

3.2 Erhvervsudviklingsstrategier og projekter

I ovenstående afsnit har den umiddelbare relation mellem programmer og strategier været behandlet. I det følgende vil der blive set på den del af analysen, som omhandler relationen mellem erhvervsudviklingsstrategier og de konkrete projekter.

For at kunne beskrive relationen mellem strategier og projekter inddrages der i det følgende forskellige data. Data, der er baseret på en kortlægning af de bevilgede projekter ud fra en projektdatabase stillet til rådighed af EBST, et spørgeskema udsendt til 333 tilsagnsansøgere samt fire interview med udvalgte organisationer, der i begrænset omfang har benyttet sig af strukturfondsmidlerne.

I forbindelse med denne del af analysen sammenholdes de enkelte Vækstforas erhvervsudviklingsstrategier med det tilgængelige data på projektniveau. Desuden giver denne del af evalueringen også mulighed for at kunne tegne en mere generel karakteristik af de projekter, som udmønter den første del af strukturfondsperioden for 2007-2013.

3.2.1 Generelt om strukturfondsprojekterne

Første del af denne analyse omhandler en række generelle karakteristika ved de til dato godkendte projekter, og har karakter af en status. Denne status er opgjort på baggrund af en beskrivelse af den samlede portefølje af regional og socialfonds projekter pr. april 2009. Endvidere beskrives en række generelle karakteristika afdækket gennem spørgeskemaundersøgelsen.

Om tallene

Beskrivelserne inkluderer alene projekter, der har fået tilsagn om støtte. Ni af disse projekter er defineret som teknisk assistance, der er midler brugt til at understøtte de resterende projekter. Disse ni er heller ikke medtaget i stort set hele materialet.

Fondene i tal

Overordnet set administreres fondene under en ramme på ca. 1,8 milliarder kroner. Tabellen herunder viser beløbene for henholdsvis regionalfonden og socialfonden, hvor mange midler der er givet tilsagn til, samt antallet af projekter under hver fond. Tabellen indeholder såvel projekter under vækstforaene såvel den konkurrenceudsatte pulje (opgjort for hele 2008).

Tablet 3-13: Fordeling på regional- og socialfond

Program	Antal Projekter	Tilsagn	Ramme	Andel af rammen, der er udmøntet i tilsagn
Regionalfonden	109	518.586.587 Kr.	1.825.878.347 kr.	28%
Socialfonden	91	385.700.045 Kr.	1.825.878.339 kr.	21%
Teknisk bistand*	9			
Total	209	904.286.632 Kr.		

Kilde: COWIs opgørelse på baggrund af EBST database

* Analyser og anden ekstern hjælp til gennemførelse af programmerne

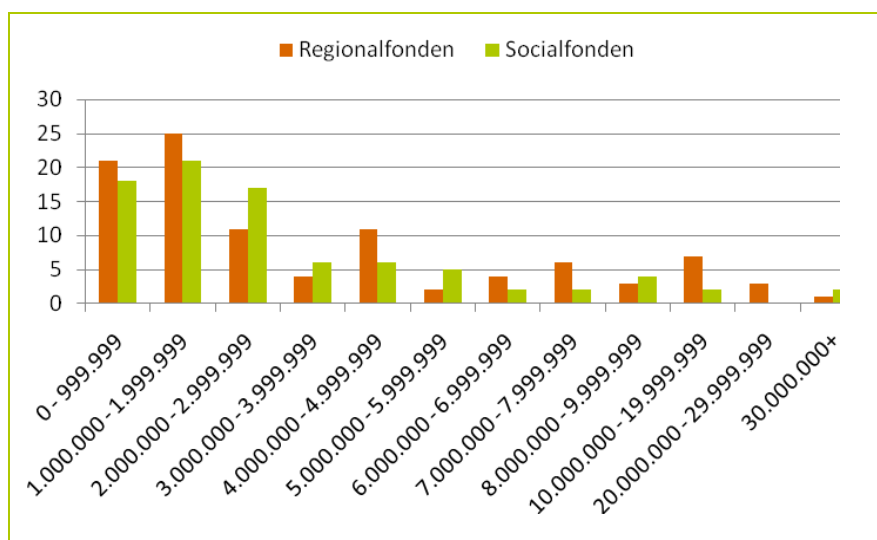
På opgørelsestidspunktet var der givet tilsagn til 109 projekter under regionalfonden. Det samlede tilsagnsbeløb udgjorde 519 millioner kr., hvilket var ca. 28 % af den samlede ramme. Det gennemsnitlige tilsagn lå på ca. 4,8 millioner kr. pr. projekt, hvilket dog dækker over projekter med meget varierende størrelse. Det største projekt havde fået tilsagn på ca. 38 millioner kr., mens det mindste havde fået tilsagn på 225.000 kr.

Socialfonden havde på opgørelsestidspunktet afgivet tilsagn til 91 projekter og tilsagn til støtte i størrelsesordenen 386 millioner kr. Dette udgjorde ca. 21 % af

den samlede ramme. Gennemsnitsstørrelsen på de enkelte projekter var ca. 4,2 millioner kr., hvilket dog dækker over projekter af varierende størrelse. Det største projekt har fået ca. 57 millioner i tilsagn, mens det mindste har fået 162.500 kr.

Størrelsen af de tilsagn, der er blevet givet under henholdsvis socialfonden og regionalfonden, fordeler sig nogenlunde ens. Dog er der lidt flere mindre regionalfondstilsagn og ligeledes lidt flere store regionalfondstilsagn.

Figur 3-3: Fordeling af tilsagn per fond på tilskudsstørrelse

Kilde: COWIs opgørelse på baggrund af EBST database

Konkurrenceudsætning af midlerne

Ca. 10% af den samlede ramme for regional- og socialfonden udmøntes gennem de konkurrenceudsatte puljer. Disse søges nationalt og udbydes årligt og afspejler aktuelle erhvervspolitiske udfordringer. Tabellen herunder viser, hvorledes midlerne er udmøntet under henholdsvis regional- og socialfonden, samt antallet af projekter, der har modtaget støtte fra konkurrenceudsatte puljer.

Tabel 3-14: Omfanget af konkurrenceudsatte projekter

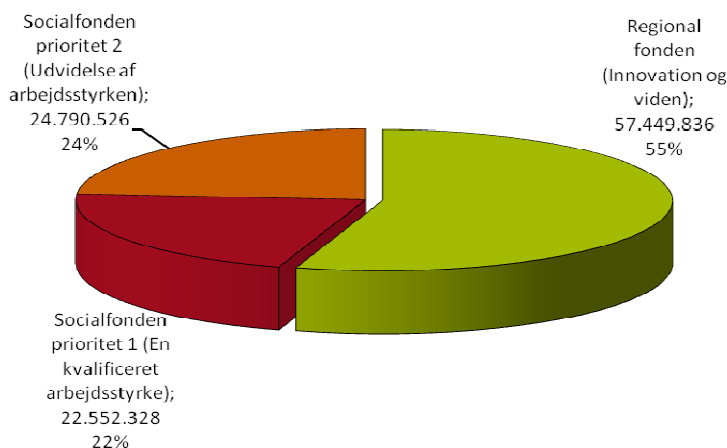
Program		Antal	Tilsagn
Regionalfonden	Konkurrenceudsatte puljer	11	57.449.836 Kr.
	Regionale vækstfora	98	461.136.751 Kr.
Regionalfonden Total		109	518.586.587 Kr.
Socialfonden	Konkurrenceudsatte puljer	6	47.342.855 Kr.
	Regionale vækstfora	85	338.357.190 Kr.
Socialfonden Total		91	385.700.045 Kr.
Total		200	904.286.632 Kr.

Kilde: COWIs opgørelse på baggrund af EBST database

For regionalfondens vedkommende var ca. 11 % af tilsagnene givet under de konkurrenceudsatte puljer, således at der blev givet tilsagn for ca. 57 millioner kr. Midlerne tildelt under de konkurrenceudsatte puljer under socialfonden udgjorde ca. 12 %, i alt omkring 47 millioner.

For den konkurrenceudsatte pulje fordelte midlerne sig på følgende vis imellem de to programmets i alt tre prioriteter:

Figur 3-4: Fordelingen af den Konkurrence Udsatte Pulje (KUP) på prioriteter

Kilde: COWIs opgørelse på baggrund af EBST database

Sammenholdes fordelingen af den udmøntede del af den konkurrenceudsatte pulje med den tilsvarende andel af den overordnede ramme kan det noteres, at der til dato har været god afsætning på de konkurrenceudsatte midler. Således har den konkurrence udsatte pulje på regionalfondens udmøntet 32% i forhold til det samlede gennemsnit på hele puljen på 28% (Tabel 3-13). På socialfonden er der sammenlagt på KUP'en udmøntet 25% af rammen, mod 21% for det totale gennemsnit for hele puljen (Tabel 3-13). For socialfonden har det særligt været prioritet 2, hvor der har været en betydelig udmøntning af de tilgængelige konkurrenceudsatte midler, nemlig hele 47%.

Tabel 3-15: De konkurrenceudsatte puljer fordelt på prioritet og med angivelse af grad af udnyttelse af ramme.

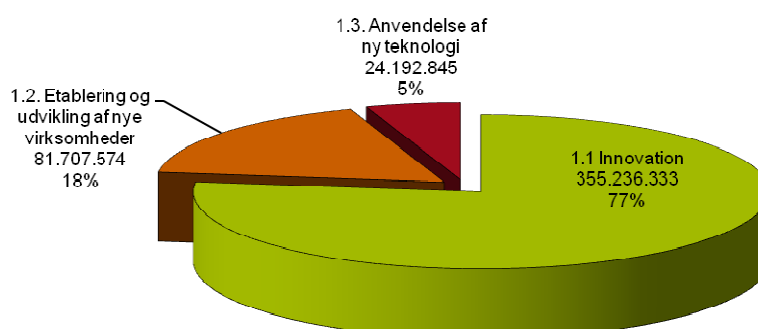
Program	Prioritet	Tilsagn	KUPs andel af ramme	Andel af rammen, der er udmøntet i tilsagn
Regionalfondens	Innovation og viden (1)	57.449.836 Kr.	179.184.579 Kr.	32%
Socialfonden	En kvalificeret arbejdsstyrke (1)	22.790.526 Kr.	130.804.737 Kr.	17%
	Udvidelse af arbejdsstyrken (2)	22.552.328 Kr.	48.379.834 Kr.	47%

Kilde: COWIs opgørelse på baggrund af tal fremsendt af EBST

Fordeling af midler på indsatsområderne (regionalfondens)

Fordeling af midlerne på regionalfondens fordeles på tre indsatsområder. Figuren herunder viser fordelingen af midlerne, der er givet tilsagn til under regionalfondens fordelt på indsatsområde. Som det fremgår udgør "innovation" med 77% den absolut væsentligste andel.

Figur 3-5: Fordelingen af regionalfondsmidler*

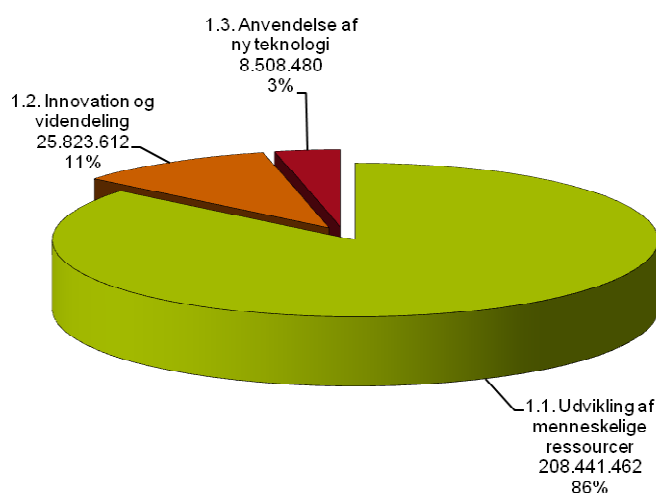
Kilde: COWIs opgørelse på baggrund af EBST database

*Eksklusiv de konkurrenceudsatte midler

Fordelingen af midler på indsatsområderne (socialfonden)

Socialfonden er opdelt i 2 prioriteter. Figuren herunder viser fordelingen af midler i indsatsområder under prioritet 1. Som det fremgår, blev langt den største andel tildelt projekter, der har fokus på udvikling af menneskelige ressourcer. Projekter med indsatsområde inden for innovation og videndeling er det næststørste indsatsområde og fik ca. 11 % af midlerne under prioriteten.

Figur 3-6: Fordelingen af socialfondsmidler (prioritet 1: En kvalificeret arbejdsstyrke)*

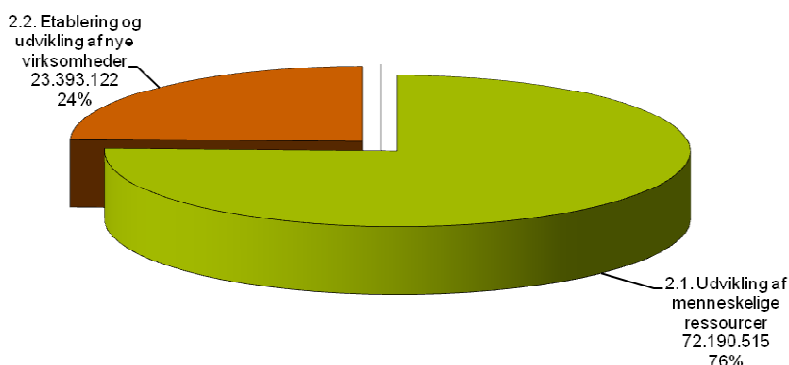
Kilde: COWIs opgørelse på baggrund af EBST database

*Eksklusiv de konkurrenceudsatte midler

For projekter under prioritet 2 er udvikling af menneskelige ressourcer ligeledes langt det største indsatsområde, og 75 % af midlerne inden for prioritet 2 tildeles herunder. Ganske bemærkelsesværdigt havde ingen projekter på opgø-

relsestidspunktet opnået tilsagn under indsatsområdet "Anvendelse af ny teknologi".

Figur 3-7: Fordelingen af socialfondsmidler (prioritet 2: Udvidelse af arbejdsstyrken)*

Kilde: COWIs opgørelse på baggrund af EBST database

*Eksklusiv de konkurrenceudsatte midler

Organisering af projekterne

På baggrund af spørgeskemaundersøgelsen kan der tegnes et billede af, hvorledes projekterne er organiseret i forhold til antallet af tilsagnsmottagere, støttemottagere, størrelsen på projekternes netværk/ressourcebase etc.

Opgøres antallet af tilsagnsmottagere (organisationen/organisationerne, der fremsender ansøgningen) per projekt, ses det tydeligt, at det i langt overvejende grad er enkeltstående aktører, der er tilsagnsmottagere. Således er der i 86 % af tilfældene kun én tilsagnsmottager.

At antallet af støttemottagere ligeledes er relativt lavt per projekt ses ligeledes af, at 31 % af tilsagnsmottagerne angiver, at der ikke er nogen støttemottagere foruden dem selv. 28 % angiver, at der er én foruden dem selv, og 10 % at der er to. Resten fordeler sig over antal, der stiger til over 50. I det daglige sidder fleste projektledere dog ikke alene i deres ledelsesfunktion; således angiver næsten 100 % af projekterne, at de trækker på en styregruppe. Hvor mange der deltager i disse styregrupper svinger ligeledes fra et par stykker til langt større grupper. 80 % angiver dog, at den består af op til 10 personer.

Foruden de umiddelbare støttemottagere trækker ni ud af ti projekter på et yderligere netværk eller ressourcebase. Størrelsen svinger fra 1 person/organisation til over 50 personer/organisationer.

Specifikt for socialfonden

Der er i spørgeskemaundersøgelsen samlet specifikt data ind om socialfondsprojekterne. Der er således blevet set på projekternes målgrupper, herunder deres alder, uddannelses- og erhvervsstatus, samt i hvilket omfang at marginaliserede grupper er inddraget. 63 af besvarelserne kom fra socialfondsprojekter.

86 % af de adspurgte angav at deres socialfondsprojekt er rettet mod specifikke grupper. Heraf angav flertallet at de rettede sig mod samtlige angivne alders-

målgrupper. 79% retter sig mod den midterste gruppe, hvorimod kun omkring halvdelen retter sig mod henholdsvis de unge og gruppen på 55+.

Tabel 3-16: Aldersmålgrupper for socialfondsprojekterne*

	Total	%
15-24 år	28	44
25-54 år	50	79
55+ år	34	54

Kilde: COWI spørgeskema juni 2009

*Kun de 54, der har angivet, at deres projekt retter sig særligt mod et foruddefineret segment, har svaret. N = 54

Vedrørende arbejdsmarkedstilknytning er 74% af projekterne rettet mod beskæftigede. 24% retter sig mod gruppen af erhvervsinaktive. 20% retter sig mod ledige.

Tabel 3-17: Socialfondsprojektdeltagernes arbejdsmarkedstilknytning

	Total	%
Beskæftigede	40	74
Heraf selvstændige	10	19
Ledige	11	20
Erhvervsinaktive (ikke ledige, beskæftigede eller selvstændige)	13	24
Heraf uddannelsessøgende	6	11

Kilde: COWI spørgeskema juni 2009 (N=54)

I forhold til uddannelsesbaggrund er de fleste grupper godt repræsenteret som målgrupper. Dog i aftagende grad i forhold til stigende længde af uddannelse.

Tabel 3-18: Uddannelsesniveaut i målgruppen for socialfondsprojekterne

	Total	%
Folkeskolens afgangsprøve	33	61
Ungdomsuddannelse	31	57
Mellemlang videregående uddannelse (Bachelor/prof. bachelor)	29	54
Lang videregående (Kandidatniveau eller derover)	22	41

Kilde: COWI spørgeskema juni 2009 (N=54)

Ser man endvidere på de stillingskategorier, der findes blandt målgrupperne, er der en stor gruppe, der retter sig mod medarbejdere. Godt og vel halvdelen retter sig mod mellemledere, og omkring en 1/3 af projekterne retter sig mod topledere.

Tabel 3-19: Stillingskategorier blandt målgruppen for socialfondsprojekterne

	Total	%
Medarbejdere	37	69
Mellemledere	30	56
Topchefer	19	35

Kilde: COWI spørgeskema juni 2009 (N=54)

Ses der afslutningsvis på inddragelsen af marginaliserede grupper, inkluderer 20% af projekterne immigranter i målgruppen, mens kun 6% inkluderer handicappede, syge eller personer med nedsat arbejdsevne.

Tabel 3-20: *Inddragelsen af marginaliserede grupper i socialfondsprojekterne*

	Total	%
Immigranter	13	21
Handikappede/syge eller personer med nedsat arbejdsevne	4	6

Kilde: COWI spørgeskema juni 2009 (N=54)

På baggrund af disse data kan det konkluderes, at socialfondsprojekter generelt har en bred målgruppe tværs af alder og uddannelse. Det er endvidere hovedsageligt beskæftigede, som man ønsker at adressere, og dernæst de grupper, der står helt uden for arbejdsmarkedet. Dette afspejler meget godt situationen på arbejdsmarkedet frem til 2008 med rekordlave arbejdsløshedstal og et behov for at trække andre grupper ind på arbejdsmarkedet. Set i lyset af behovet for at engagere grupper uden for arbejdsmarkedet kan det dog undre, at kun godt hvert tyvende socialfondsprojekt retter sig mod handicappede/syge eller personer med nedsat arbejdsevne.

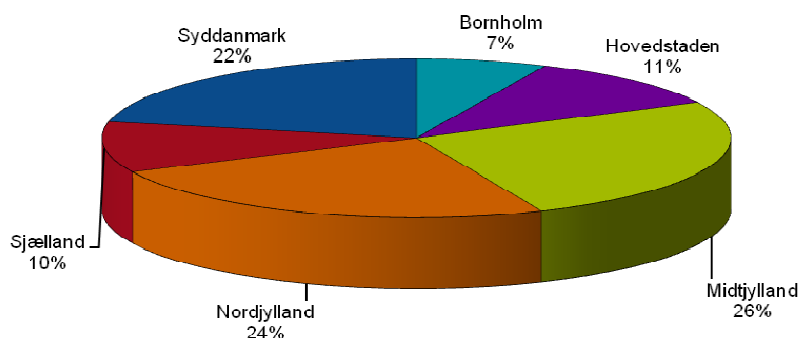
3.2.2 Fordelinger på de enkelte Vækstfora

I det følgende ses på den konkrete udmøntning i de enkelte vækstfora. På baggrund af den database-baserede analyse og resultaterne fra spørgeskemaerne er forholdet mellem den enkelte erhvervsudviklingsstrategi og de afledte projekter forsøgt beskrevet. Denne analyse bygger således udelukkende på en gennemgang og fortolkning af formuleringerne i erhvervsudviklingsstrategierne samt de karakteristika, det er muligt at udlede af de konkrete projekter på det givne tidspunkt.

Overordnede fordelinger per Vækstforum

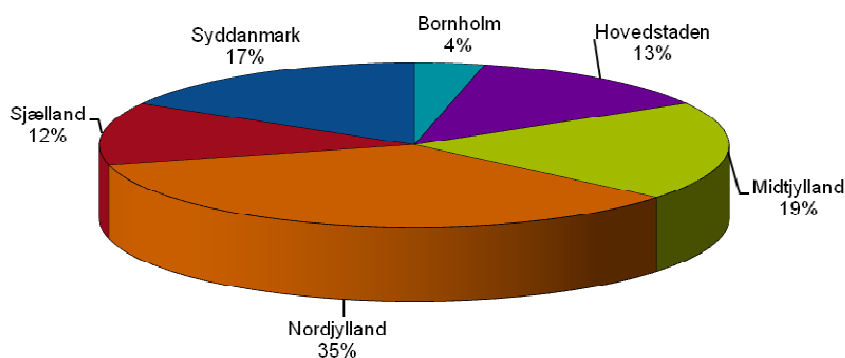
Figurerne herunder viser fordelingen af projekter og midler inden for regional- og socialfonden fordelt på de forskellige regioner.

Figur 3-8: *Fordelingen af projekter*

Kilde: COWIs opgørelse på baggrund af EBST database

Figur 3-9: Fordelingen af midler

Kilde: COWIs opgørelse på baggrund af EBST database

Som figurene viser, var Nord- og Midtjylland de største regioner i forhold til andelen af projekter og i forhold til andelen af tildelte midler. Tilsammen udgjorde de to regioner en anelse mere end halvdelen af projekter, og var tildelt lidt mere end halvdelen af midlerne. Interessant er det, at Nordjylland har 25 % af projekterne, men hele 37 % af det samlede tilsagn om strukturfondsmidler. Projekterne i Nordjylland er altså antageligvis generelt større end andre. Omvendt forholder det sig i Midtjylland, der har 26 % af projekterne, men kun 19 % af midlerne.

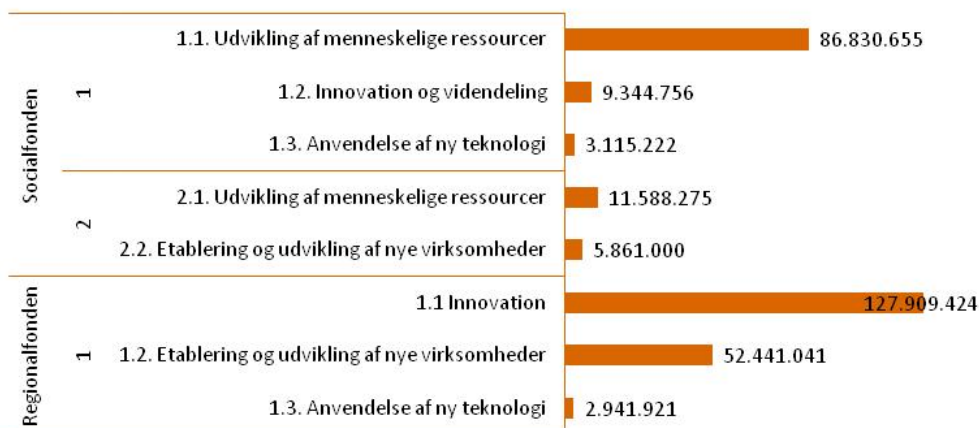
Indsatsområderne i regionerne fordelt på vækstkilder

Udmøntningen af midlerne er forskellig fra Vækstforum til Vækstforum. Det gør sig også gældende, når vi ser på, hvorledes midlerne er udmøntet inden for de enkelte indsatsområder. Overordnet kan der således noteres nogle forskelle i, hvorledes Regionalfondsmidlerne er blevet udmøntet, hvor et enkelt Vækstforum slet ikke havde anvendt nogle midler inden for "Anvendelse af ny teknologi", og to andre ikke havde anvendt midler inden for "Etablering og udvikling af nye virksomheder". Ser vi på Socialfonden, er forskellene endnu større.

Vækstforum Nordjylland

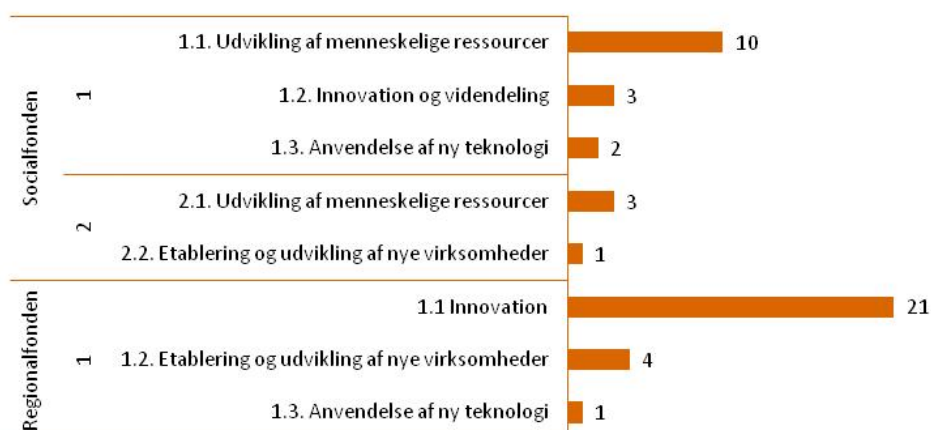
De to nedenstående figurer illustrerer fordelingen af henholdsvis tilsagnet om strukturfondsstøtte og fordelingen af projekter i Vækstforum Nordjylland.

Figur 3-10: Tilsagn om strukturfondsmidler fordelt på prioritet og indsatsområde i Nordjylland (i kr.)

Kilde: COWIs opgørelse på baggrund af EBST database

Figur 3-11: Antal projekter fordelt på prioritet og indsatsområde i Nordjylland

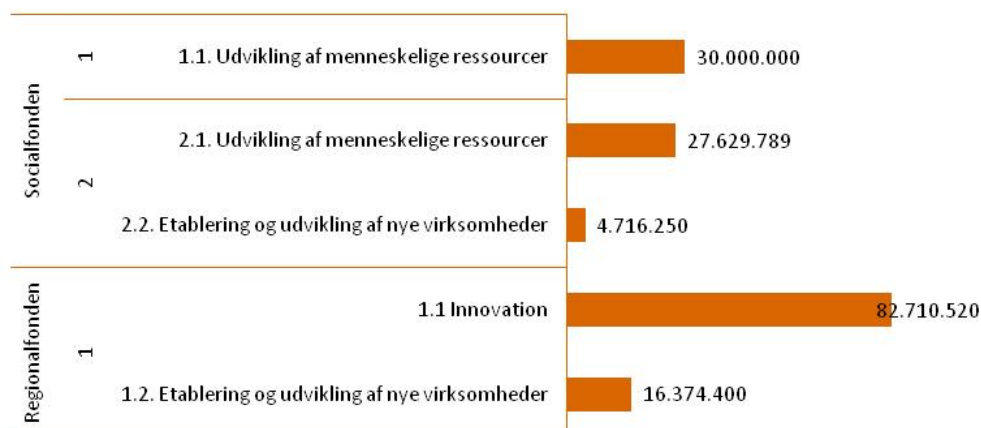
Kilde: COWIs opgørelse på baggrund af EBST database

Det er tydeligt, at Nordjylland følger den generelle trend i udmøntningen af de danske strukturfondsmidler, og viser således et stærkt engagement inden for innovationsområdet. Dernæst er det i særlig grad udvikling af menneskelige ressourcer, der fylder meget, samt etablering og udvikling af nye virksomheder.

Nordjylland benytter sig af otte ud af ni indsatsområder under begge programmer, og inkluderer alle vækstkilder. Nordjyllands erhvervsudviklingsstrategi, der bygger på alle fire vækstkilder, synes således at være imødekommet, og en klar sammenhæng er konstateret. I gennemgangen af Nordjyllands erhvervsudviklingsstrategi og handlingsprogram (appendiks 3) konkluderes det, at anvendelse af nye teknologi indgår i tre ud af de fem indsatsområder, som er i fokus for handlingsplanen 2008-2010. Derfor undrer det også lidt, at i alt kun tre projekter under de to programmer er rettet mod dette område.

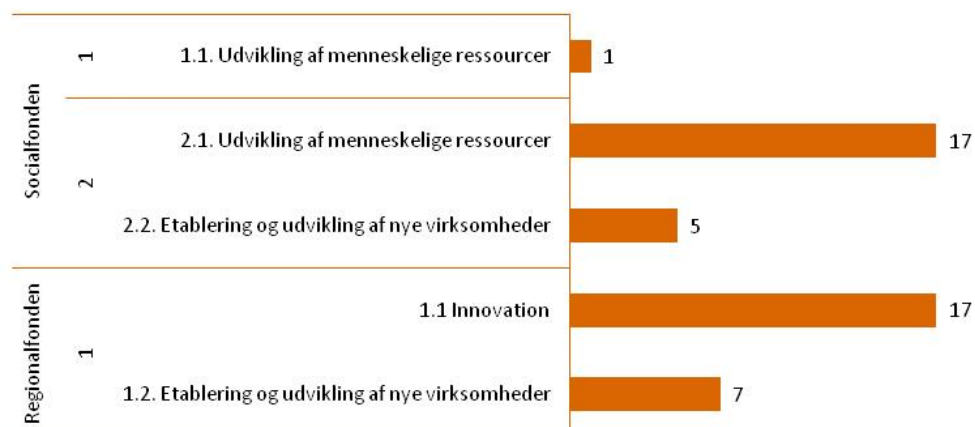
jekter, er der dog lige så mange (17) under Socialfondens anden prioritets (udvidelse af arbejdsstyrken) indsatsområde: Udvikling af menneskelige ressourcer.

Figur 3-12: Tilsagn om strukturfondsmidler fordelt på prioritet og indsatsområde i Midtjylland (i kr.)

Kilde: COWIs opgørelse på baggrund af EBST database

Figur 3-13: Antal projekter fordelt på prioritet og indsatsområde i Midtjylland

Kilde: COWIs opgørelse på baggrund af EBST database

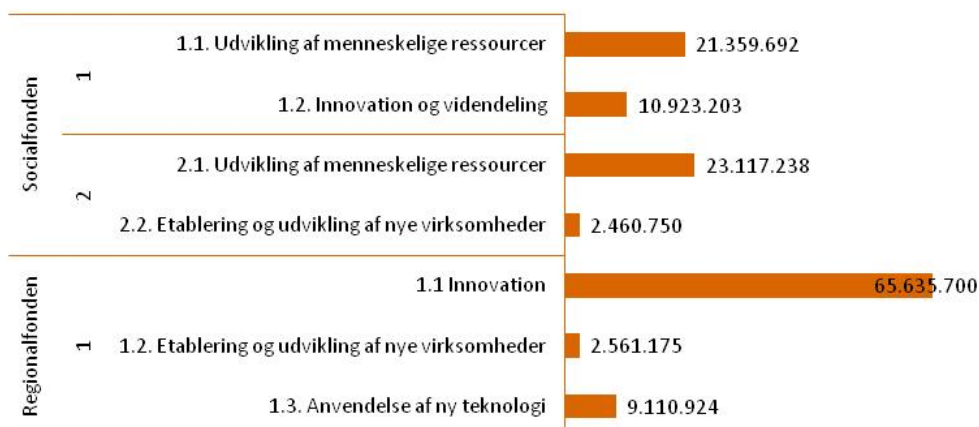
Frem til april 2009 har Midtjylland stort set haft lige mange projekter under tre af de fire vækstskilder. Ses der bort fra den fjerde vækstkilde, anvendelse af ny teknologi, synes der således at være en balanceret indsats i Midtjylland. Ser man på de enkelte indsatsområder under særligt Socialfondens første prioritet (En kvalificeret arbejdsstyrke), er der med kun et enkelt projekt på et ud af tre indsatsområder et væsentligt potentiale. Inden for Midtjyllands Erhvervsudviklings ni indsatsområder er der en række, som med fordel kunne støttes via de ikke-udnyttede muligheder i programmerne. Det gælder naturligvis anvendelse af ny teknologi under alle programmernes tre prioriteter. Her kunne strategiens udmøntning inden for Energi og Miljø, Erhverv og Sundhed, Fødevarerområdet

Vækstforum
Syddanmark

samt Innovation og It med fordel knyttes op. Endvidere kunne innovation, videndeling og videnopbygning (Socialfond prioritet 1) bruges til at udmønte indsatsen inden for globalisering.

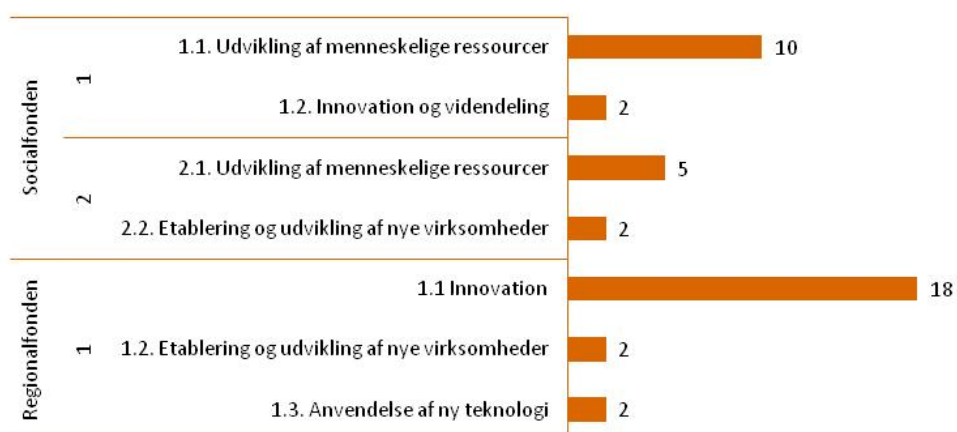
Som vist i nedenstående figurer matcher også Syddanmark den generelle trend med et substantielt fokus på innovation og en udfordring i forbindelse med at finde anvendelse for strukturfondsmidlerne rettet mod anvendelse af ny teknologi under Socialfondens to prioriteter.

Figur 3-14: Tilsagn om strukturfondsmidler fordelt på prioritet og indsatsområde i Syddanmark (i kr.)

Kilde: COWIs opgørelse på baggrund af EBST database

Figur 3-15: Antal projekter fordelt på prioritet og indsatsområde i Syddanmark

Kilde: COWIs opgørelse på baggrund af EBST database

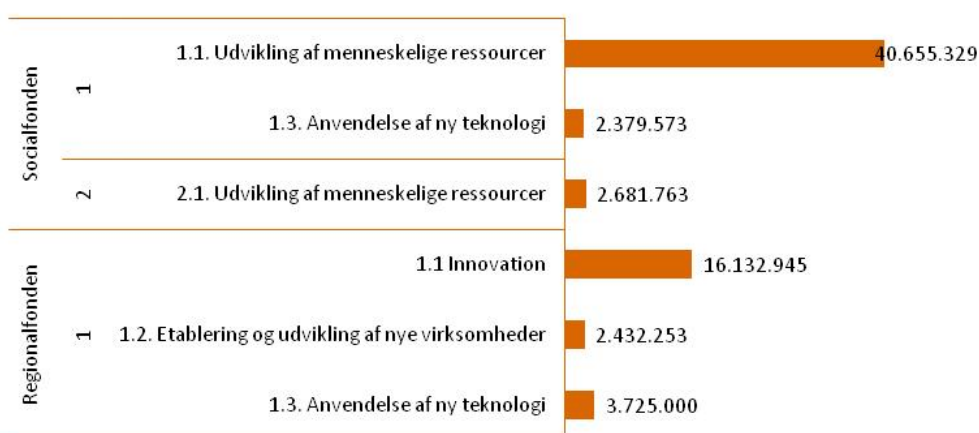
Vækstforum Syddanmark har som det eneste Vækstforum ladet de konkrete effekter af indsatsen være det centrale i opbygning for strategi, og det var således mindre klart, hvorvidt strategien byggede på de fire vækstkilder. Dette fremgår dog tydeligere af handlingsplanerne for 2009 og 2010. Med ovenstående opgørelsen synes det endvidere klart, at det er tilfældet. Ser vi på erhvervsudviklingsstrategiens fire forretningsområder ("Velfærdsteknologi og service", "Energi", "Oplevelseserhverv" og "Klynger"), synes der dog at være potentiale

Vækstforum
Sjælland

for særligt at koble disse med midlerne knyttet til "etablering og udvikling af nye virksomheder" under både Social- og regionalfondsprogrammet.

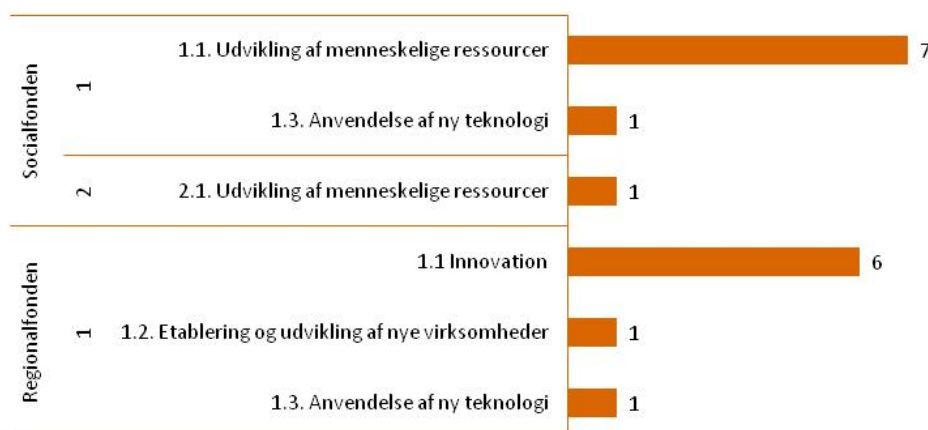
Vendes blikket mod Sjælland fremgår det, at der her har været en lidt atypisk prioritering i forhold til gennemsnittet. Innovation er ganske vist også her en betydelig prioritet, men tilsagnet, der er givet om strukturfondsstøtte til udvikling af menneskelige ressourcer under Socialfondens første prioritet (En kvalificeret arbejdsstyrke), er mere end dobbelt så højt end innovation. Udnyttelsen af mulighederne under Socialfondens anden prioritet er ligeledes ret begrænset.

Figur 3-16: Tilsagn om strukturfondsmidler fordelt på prioritet og indsatsområde i Vækstforum Sjælland (i kr.)

Kilde: COWIs opgørelse på baggrund af EBST database

Figur 3-17: Antal projekter fordelt på prioritet og indsatsområde i Vækstforum Sjælland

Kilde: COWIs opgørelse på baggrund af EBST database

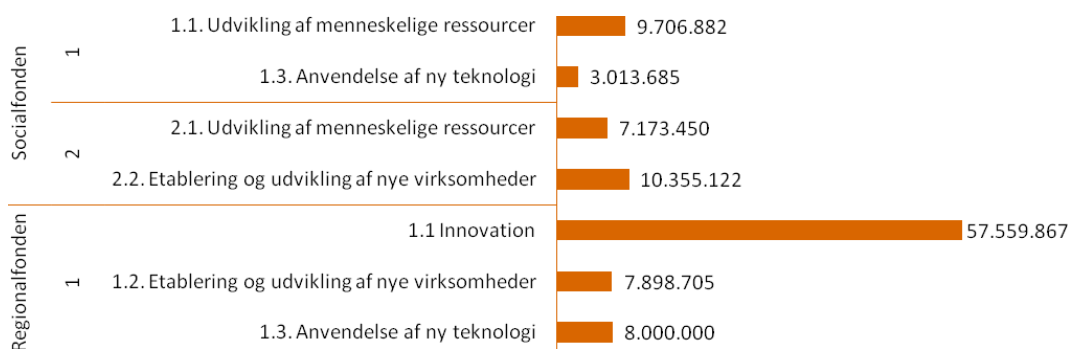
Erhvervsudviklingsstrategien for Vækstforum Sjælland bygger på tre søjler "Innovation", "Iværksætter" samt "Viden, uddannelse og kompetencer". Med udmøntningen frem til april 2009 synes især to af disse søjler at være tydeligt imødekommet, nemlig "Innovation" og "Viden, uddannelse og kompetence". Med kun et enkelt projekt rettet mod etablering og udvikling af nye virksomhe-

Vækstforum
Hovedstaden

der, må det vurderes, at Sjælland stadig har et uudnyttet potentiale i relation til udmøntningen af deres strategi for "Iværksætter" søjlen.

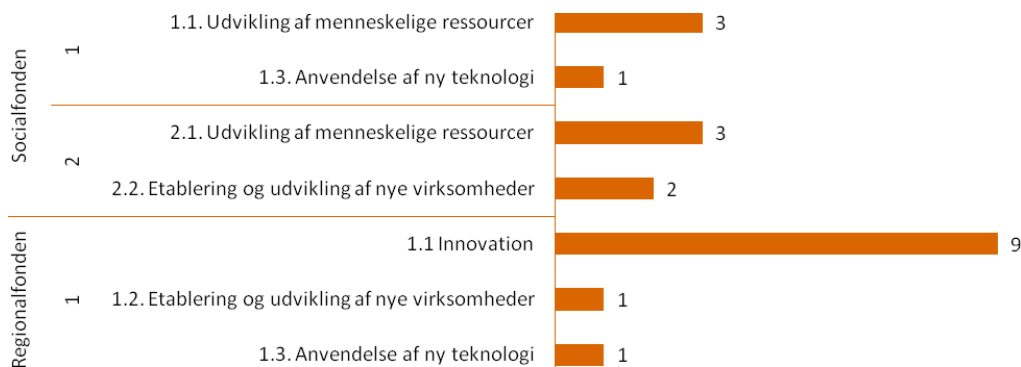
Vækstforum Hovedstaden følger i store træk den generelle tendens med høj vægtning af projekter rettet mod innovation. Derudover synes de resterende vækstkilder at være adresseret på en balanceret vis.

Figur 3-18. Tilsagn om strukturfondsmidler fordelt på prioritet og indsatsområde i Hovedstaden (i kr.)

Kilde: COWIs opgørelse på baggrund af EBST database

Figur 3-19: Antal projekter fordelt på prioritet og indsatsområde i Hovedstaden

Kilde: COWIs opgørelse på baggrund af EBST database

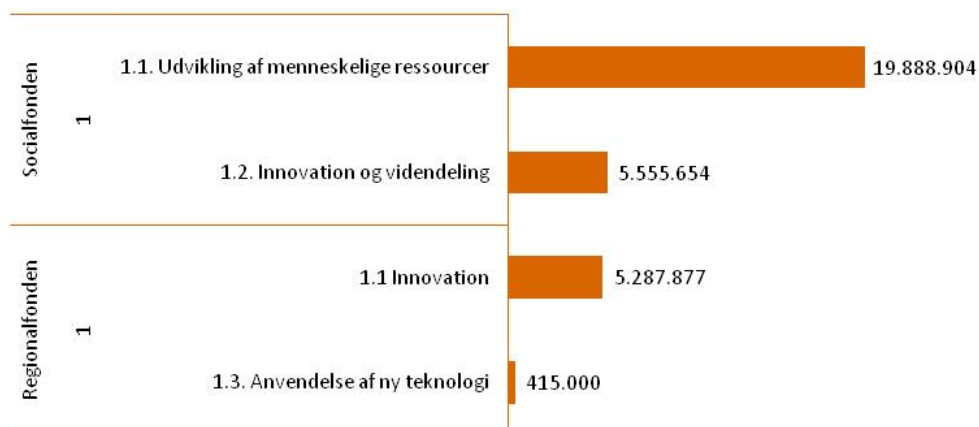
Vækstforum Hovedstadens strategi er rettet mod syv indsatsområder. Disse kan næsten alle understøttes af en indsats rettet mod innovation (den sidste, "Markedsføring, event, kultur og værdier", synes dog helt at ligge uden for Struktur-fondsprogrammernes direkte sigte). Således synes den overordnede prioritering i strategien at være afspejlet tydeligt i karakteren af de tilsagn, der er givet. Kombineret med den brede inddragelse af samtlige vækstkilder vurderes der at være en god samstemmighed mellem Hovedstadens erhvervsudviklingsstrategi og de projekter, som har opnået tilsagn her frem til april 2009.

Vækstforum
Bornholm

Ser vi på projekter og tilsagn givet i Vækstforum Bornholm, peger man i april 2009 i en lidt anden retning i den gennemsnitlige udmøntning. Den absolut væsentligste prioritering, i form af tilsagn om midler, gives til udvikling af menne-

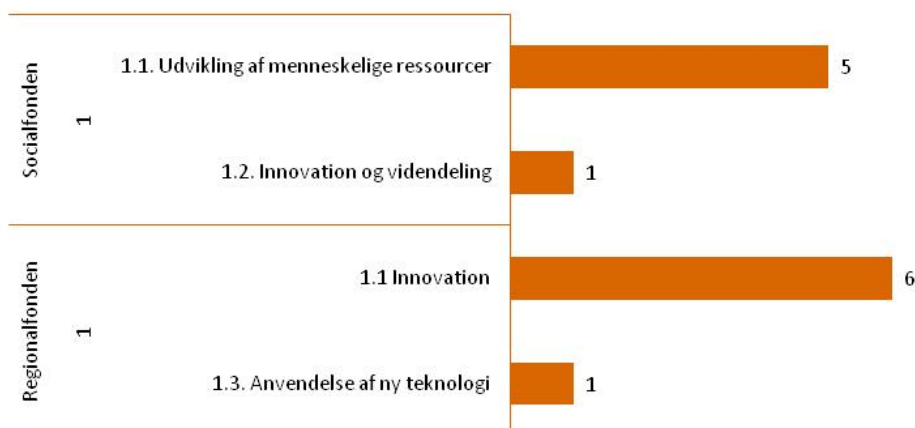
skelige ressourcer under socialfondens første prioritet (En kvalificeret arbejdsstyrke). Innovationsprojekter har tilsammen fået tildelt ca. det halve. I projektantal er den generelle fordeling mellem de to programmer dog nogenlunde identisk. Tilsagn givet til projekter rettet mod etablering og udvikling af nye virksomheder er dog helt fraværende. Ligeledes er hele Socialfondens anden prioritet (Udvidelse af arbejdsstyrken) ikke til stede.

Figur 3-20: Tilsagn om strukturfondsmidler fordelt på prioritet og indsatsområde på Bornholm (i kr.)

Kilde: COWIs opgørelse på baggrund af EBST database

Figur 3-21: Antal projekter fordelt på prioritet og indsatsområde på Bornholm

Kilde: COWIs opgørelse på baggrund af EBST database

Erhvervsudviklingsstrategien for Bornholm er ganske bred med 11 forskellige indsatsområder. Et antal af indsatsområderne går specifikt på udvikling af menneskelige kompetencer og innovation, videndeling og videnopbygning, hvilket er tydeligt afspejlet i de givne tilsagn. En række indsatsområder har dog også et klart erhvervsudviklingssigte ("en koordineret erhvervsfremme indsats" og "iværksætter/en styrket iværksætter indsats"). Disse områder synes ikke klart

at fremgå ud fra de tilsagn, der var givet indtil foråret 2009. Disse områder synes dog klart imødekommet af den del af erhvervsudviklingsstrategien som udmøntes gennem Bornholms regionaludviklingsmidler.

3.2.3 Tilsagnsmottagerne, kategorier og branchetilhørsforhold

Ud over en gennemgang af strukturfondsprojekterne på baggrund af en kategorisering på prioritet og indsatsområder er de enkelte projekter også blevet kategoriseret på karakteristika ved tilsagnsmottageren. I det følgende er gennemført en analyse af sammenhængen imellem erhvervsudviklingsstrategierne og de konkrete projekter på den baggrund. I analysen skal der tages højde for, at der indgår et element af vurdering både i forhold til projekternes kategorisering af deres eget branchetilhørsforhold (og som endvidere kan inkludere flere brancher) og evaluators analyse af den enkelte erhvervsudviklingsstrategi (se appendiks 3). Endelig skal bemærkes, at den enkelte erhvervsudviklingsstrategi ofte er bredere end den indsats, som ligger i umiddelbar forlængelse af strukturfondsprogrammerne, og udmøntes ligeledes gennem de regionale udviklingsmidler.

Kategorisering af tilsagnsmottagerne

Ved en gennemgang af projekter under EU's strukturfonde dækkede de i april 2009 over en lang række af private og offentlige institutioner. Tilsagnsmottagerkategorierne bestod blandt andet af private virksomheder, fagforeninger, Akasser, erhvervsskoler, fonde, kommuner mv. eller kombinationer af de nævnte. Opgørelsen skal især pga. den sidste gruppe tages som tilnærmelsesvis, da nogle projekter reelt indeholder flere medansøgere, mens kun hovedtilsagnsansøgeren er angivet.

Den følgende tabel viser kategorier af ansøgere til midlerne. Den største gruppe af ansøgere var offentlige institutioner, der tilsammen udgjorde 67 af de 200 projekter, som indgår i undersøgelsen. Den næststørste var uddannelsesinstitutionerne, der udgjorde 62 projekter.

Tabel 3-21: Fordeling på tilsagnsmottagerkategori

Overordnet kategori	Tilsagnsmottagerkategori	Regional-fonden	Social-fonden	Total
Offentlig institution	Faglige organisationer og Branche/erhvervsorganisationer	3	4	7
Offentlig institution	Kommuner	13	12	25
Offentlig institution	Kulturinstitutioner	5	1	6
Offentlig institution	Statslige institutioner		1	1
Offentlig institution	Regionale institutioner	1	2	3
Offentlig institution	Væksthuse	18	7	25
Offentlig/privat	Erhvervsfremme samarbejder	15	5	20
Offentlig/privat	Videnscenter	8	5	13
Offentlig/privat	Erhvervsråd		5	5
Privat institution	Enkeltpersoner	2	1	3
Privat institution	Fonde	5	1	6
Privat institution	Foreninger	1	1	2
Privat institution	Private firmaer	14	8	22
Uddannelsesinstitution	Erhvervsskoler		11	11

Uddannelsesinstitution	Højere uddannelsesinstitutioner (Universiteter)	18	12	30
Uddannelsesinstitution	Private uddannelser		1	1
Uddannelsesinstitution	Uddannelsesinstitutioner	6	14	20
Total		109	91	200

Kilde: COWI inddeling på baggrund af EBST database

De forskellige grupper af ansøgere afspejledes til dels også i de typer af projekter, der udarbejdedes inden for de to fonde. Kommuner og uddannelsesinstitutionerne var stærkt repræsenterede blandt socialfondsprojekter, der typisk har opgradering af de menneskelige ressourcer i fokus. Inden for regionalfondsprojekterne, der typisk har fokus på iværksætteri og innovation, fandt vi udover Væksthusene, typisk erhvervsfremmesamarbejder, private firmaer og højere uddannelsesinstitutioner.

De forskellige ansøgerkategorier fordelte sig ligeledes forskelligt fra region til region. Dette er vist i nedenstående tabel, hvor typen af ansøger er vist i forhold til region.

Tabel 3-22: Tilsagnsmodtagerkategori per Vækstforum (procentsats i parentes)

Tilsagnsmodtagerkategori	Bornholm	Hovedstaden	Midtjylland	Nordjylland	Sjælland	Syddanmark	Total
Enkeltpersoner	(0)	(0)	(0)	3 (6)	(0)	(0)	3 (1)
Erhvervsfremmesamarbejder	(0)	4 (20)	2 (4)	4 (8)	(0)	7 (17)	17 (9)
Erhvervsskoler	1 (7)	3 (15)	(0)	2 (4)	2 (11)	3 (7)	11 (6)
Faglige organisationer og Branche/erhvervsorganisationer	(0)	4 (20)	(0)	1 (2)	1 (5)	(0)	6 (3)
Fonde	1 (7)	(0)	(0)	3 (6)	1 (5)	1 (2)	6 (3)
Foreninger	(0)	1 (5)	(0)	(0)	1 (5)	(0)	2 (1)
Højere uddannelsesinstitutioner (Universiteter)	(0)	2 (10)	5 (10)	9 (20)	(0)	9 (21)	25 (13)
Kommuner	4 (30)	(0)	9 (19)	2 (4)	2 (11)	6 (14)	23 (12)
Kulturinstitutioner	(0)	1 (5)	(0)	5 (11)	(0)	(0)	6 (3)
Private firmaer	5 (38)	(0)	1 (2)	6 (13)	6 (35)	4 (9)	22 (12)
Private uddannelser	(0)	(0)	1 (2)	(0)	(0)	(0)	1 (0)
Uddannelsesinstitutioner	(0)	1 (5)	4 (8)	7 (15)	1 (5)	5 (12)	18 (9)
Regionale institutioner	1 (7)	1 (5)	(0)	(0)	(0)	1 (2)	3 (1)
Væksthuse**	(0)	3 (15)	17 (36)	2 (4)	(0)	1 (2)	23 (12)
Videnscenter	1 (7)	(0)	3 (6)	1 (2)	3 (17)	4 (9)	12 (6)
Erhvervsråd	(0)	(0)	5 (10)	(0)	(0)	(0)	5 (2)
Grand Total	13 (100)	20 (100)	47 (100)	45 (100)	17 (100)	41 (100)	183 (100)

Kilde: COWIs inddeling på baggrund af EBST database

*Eksklusiv de konkurrenceudsatte midler

** Væksthus hovedstaden dækker også Bornholm

Oversigten viser bl.a., at de kommunale aktører i Midtjylland har været en aktiv gruppe i forhold til at igangsætte projekter, mens projekter i Syddanmark i højere grad gennemføres af erhvervsamarbejder og højere uddannelsesinstitutioner.

Projekternes branchetilhørsforhold

I forbindelse med spørgeskemaundersøgelsen blev den enkelte tilsagnsmodtager endvidere bedt om at indikere branchetilhørsforhold. Hver tilsagnsmodtager

kunne angive flere tilhørsforhold blandt de 23 angivne brancher. Resultatet var følgende.

Tabel 3-23: Tilsagnsansøgers branchetilhørsforhold

Branchetilhørsforhold	Antal	Andel af angivelserne i %
Uddannelse	45	32
Anden servicevirksomhed	33	23
Anden aktivitet	29	20
Offentlig administration	18	13
Anden fremstillingsvirksomhed	8	6
Fremstilling af næringsmidler og drikkevarer	5	4
Transport	6	4
Byggeri og anlæg	5	4
Miljørelateret virksomhed	6	4
Hotel- og restaurationsvirksomhed	4	3
Udvinding af energiråstoffer	3	2
Elektricitets-, gas-, damp- og varmtvandsforsyning	3	2
Engros- og detailhandel	3	2
Sundhedsvæsen	3	2
Sociale foranstaltninger, kollektive, sociale og personlige tjenesteydelser	3	2
Landbrug, jagt og skovbrug	1	1
Fiskeri	1	1
Fremstilling af tekstiler og beklædningsartikler	2	1
Fremstilling af transportmidler	1	1
Post og telekommunikation	1	1
Finansieringsvirksomhed	2	1
Fast ejendom, udlejning og forretningservice	2	1
Vandindvinding, rensning og distribution		0

Kilde: COWI spørgeskema juni 2009 (N=172)

*Summen af angivelser er større end 100 %, da flere har angivet tilhørsforhold til mere end 1 branche.

Der er således givet tilsagn til ansøgere inden for alle brancher på nær "Vandindvinding, rensning og distribution". Et væsentligt træk ved tilsagnsansøgerne er, at hver tredje ligger inden for kategorien "uddannelse". Ligeledes er det værd at bemærke, at 13 % angiver offentlig administration som deres branche. Endeligt er det tydeligt, at brancheopdeling ikke fanger alle aktørers detaljerede tilhørsforhold da 23 % angiver "anden service virksomhed" og 20 % angiver "anden aktivitet".

De aktører, der angiver anden aktivitet, omfatter ifølge deres egne ord *brancheorganisationer, uddannelse og forskning, kultur og turisme samt netværk og klynger*.

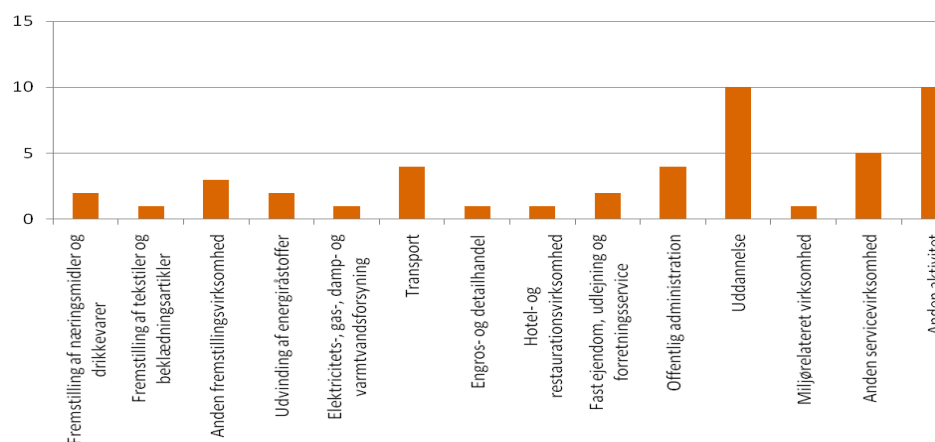
Det konkrete branchetilhørsforhold kan endvidere i en vis udstrækning sammenholdes med de sektorer, som det enkelte Vækstforum har tilrettelagt sin strategi mod.

Vækstforum
Nordjylland

Af erhvervsudviklingsstrategien for Nordjylland fremgår det, at visionen er rettet mod turisme, produktionserhverv (som fødevarer, træ og møbler, jern og metal, byggematerialer) og nye væksterhverv, herunder IKT og energiteknologi.

Ser vi på branchetilknytningen som angivet i spørgeskemaundersøgelsen, synes der i god udstrækning at være overensstemmelse. Således fremgår turisme og produktionserhverv sammen med energi. Dog er det uklart, i hvilken udstrækning IKT er dækket ind af eksempelvis uddannelse.

Figur 3-22: Branchetilknytning for projekter i Nordjylland

Kilde: COWI spørgeskema juni 2009 (N=38)

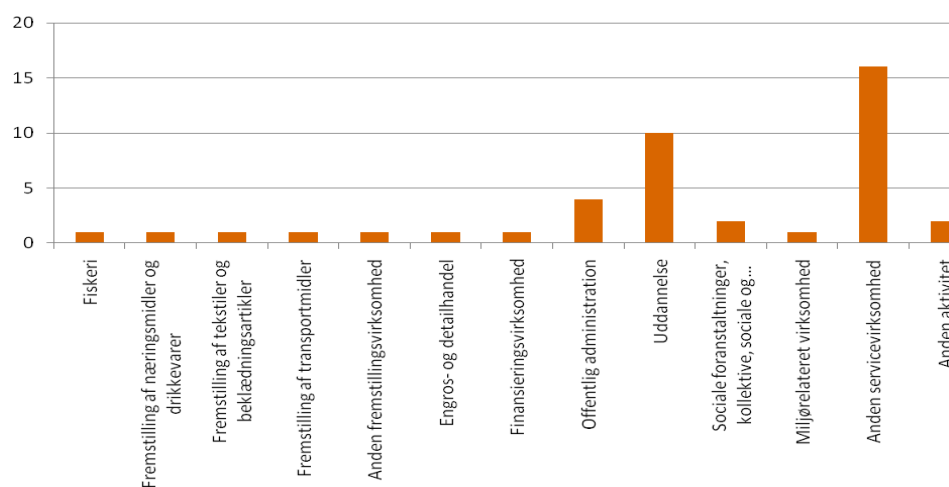
Vækstforum
Midtjylland

I Midtjylland har man ikke rettet visionen mod specifikke sektorer. Dog listes en række styrkepositioner, som omhandler fødevarer, træ- og møbel, energi, IKT, metal og produktionsteknologi, tekstil- og beklædning samt vidensservice.

Med afsæt i de regionale styrkepositioner har Midtjyllands handlingsplaner for 2007-2008 og 2009 dog med megasatsningerne et specifikt sektorfokus på energi/miljø, sundhed og fødevarer.

Sammenholdes Midtjyllands megasatsninger med de adspurgte projekters svar, fremgår der ikke umiddelbart meget stærke koblinger. Energi/miljø og fødevarer fremgår, men ikke i en grad, der afslører en megasatsning. Endvidere kan sundhed ikke umiddelbart spores. Dette kan tages som et udtryk for, at megasatsninger ikke rigtigt er kommet i gang endnu, samt at de relativt store kategorier Offentlig administration, Uddannelse og Anden virksomhed kan dække over initiativer relateret til megasatsningerne.

Figur 3-23: Branchetilknytning for projekter i Midtjylland

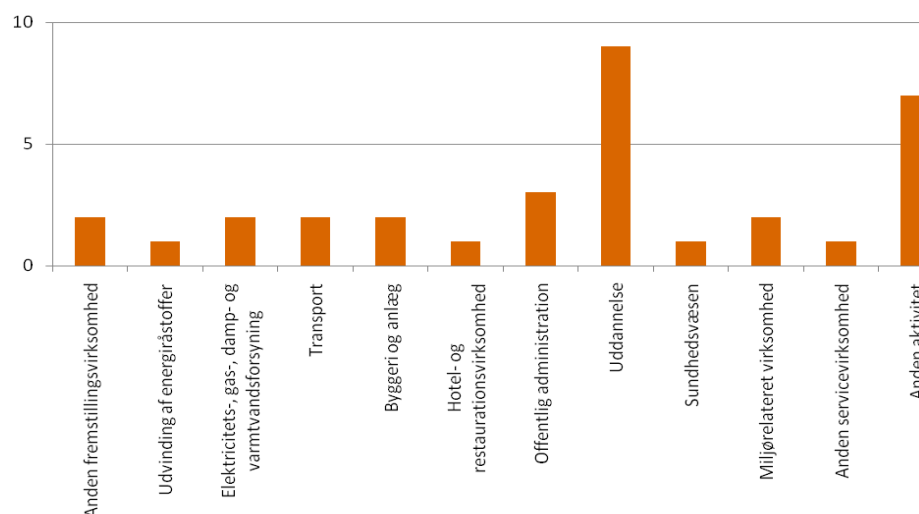
Kilde: COWI spørgeskema juni 2009 (N=34)

Vækstforum
Syddanmark

I Syddanmark har man i handlingsplanen for 2009-2010 fokuseret på områderne velfærdsteknologi og -service, energi samt oplevelseserhverv.

For velfærdsteknologi og -service synes der at være spor at se i "sundhedsvæsen", energi er ligeledes afspejlet i råstofudvinding, forsyningsvirksomhed og transport. Oplevelseserhverv er afspejlet i "Hotel og restaurationsvirksomhed". Endelig må uddannelse antages at kunne dække over opkvalificering inden for de samme områder.

Figur 3-24: Branchetilknytning for projekter i Syddanmark

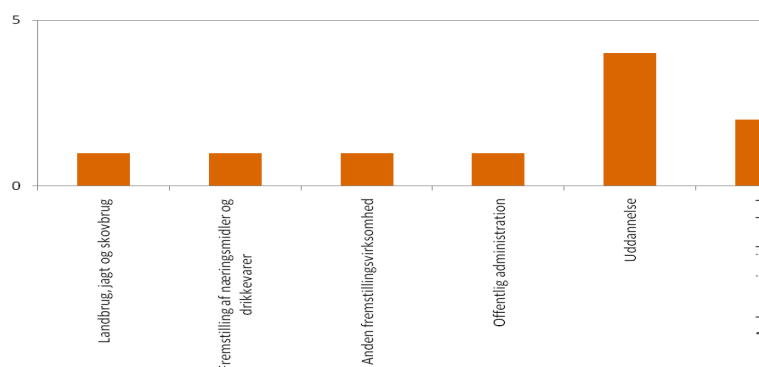
Kilde: COWI spørgeskema juni 2009 (N=37)

Vækstforum
Sjælland

For Sjællands vedkommende blev der i strategien fokuseret på følgende fremtidige vækstområder: Energi og miljø, medico, traditionelle erhverv, transportlogistik samt oplevelse/turisme.

På baggrund af opgørelsen fremgår det, at projekterne i hvert fald ligger inden for de traditionelle erhverv. Andre områder, såsom medico, kunne være dækket igennem "uddannelse".

Figur 3-25: Branchetilknytning for projekter i Sjælland

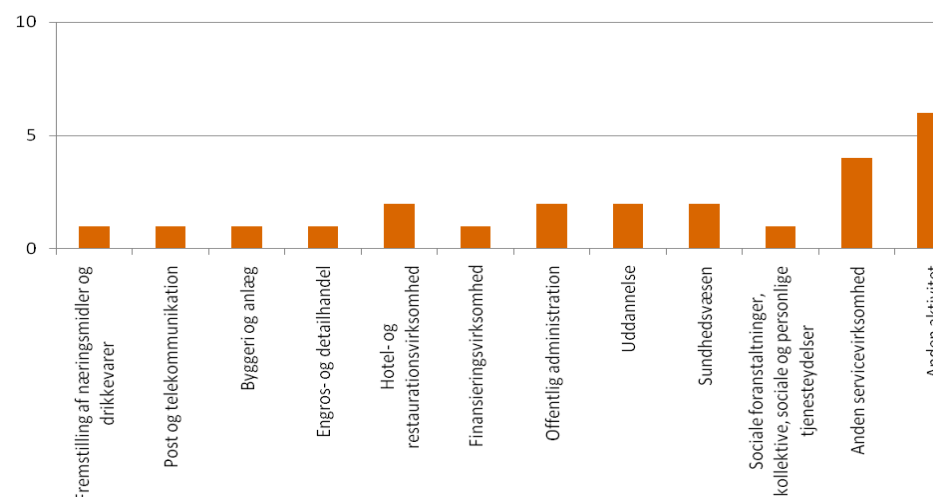
Kilde: COWI spørgeskema juni 2009 (N=10)

Vækstforum Hovedstaden

I Hovedstaden har der været et skarpt fokus på videnstunge sektorer, der beskæftiger sig med forskningsdrevet innovation. Endvidere har man ønsket at tage afsæt i eksisterende styrkepositioner: it services, biosundhed, medicindustri, forretningsservice, telekommunikation, finansierings- og forsikringssektoren, film & tv, samt turisme.

På baggrund af projekternes angivelser synes en bred vifte af brancher at være dækket ind. Disse inkluderer blandt andet finansieringsvirksomhed og engros og detailhandel. Hvorvidt film og tv indgår, er dog uklart, men kan som i andre tilfælde være rubriceret under den relativt store kategori "anden aktivitet" og "anden servicevirksomhed". Strategiens fokus på det videnstunge taget i betragtning kan det undre lidt, at "uddannelse" ikke er større.

Figur 3-26: Branchetilknytning for projekter i Hovedstaden

Kilde: COWI spørgeskema juni 2009 (N=25)

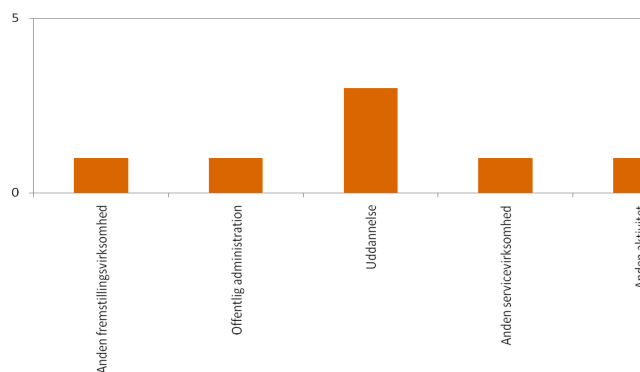
Vækstforum Bornholm

På Bornholm har fokus været på regionale fødevarer, jordbrugserhvervet, turisme, maskiner og teknik, bygge og anlæg.

For projekterne på Bornholm fremgår hverken fødevarer, jordbrugserhvervet, bygge og anlæg eller turisme specifikt. "Anden fremstillingsvirksomhed" kan dække over maskiner og teknik. En gennemgang af de per april godkendte

strukturfondsprojekter afslører dog brancherelevans inden for både fødevarer og turisme.

Figur 3-27: Branchetilknytning for projekter på Bornholm

Kilde: COWI spørgeskema juni 2009 (N=6)

Omsummerende kan det konstateres, at det i varierende grad er lykkedes i de enkelte Vækstfora at dirigere projekterne i retning af de brancher, som man gerne har villet. En medvirkende faktor til dette uklare resultat må vurderes at være det relativt tidlige måletidspunkt i programimplementeringen. Et væsentligt forbehold, som må tages i betragtning, er dog, at erhvervsudviklingsstrategierne i mange tilfælde dækker indsatser, der er bredere defineret end blot indsatsen indenfor rammerne af strukturfondene. Således inddrager projekterne ikke besvarelser fra projekter i forbindelse med erhvervsudviklingsstrategierne som er finansieret uden midler fra strukturfondene. Endvidere må en række kategorier antages at kunne dække over flere relevante aktiviteter. Endelig kan det bemærkes, at kun godt halvdelen af respondenterne har deltaget i spørgeskemaundersøgelsen, hvorfor undersøgelsen ville kunne have "huller" - særligt i Vækstfora med relativt få projekter.

3.2.4 Projekterne, programmernes tværgående hensyn og de forventede effekter

For yderligere at kunne beskrive sammenfaldet mellem den konkrete udrulning, i form af projekter, med de overordnede linjer i strukturfondsprogrammerne, blev en række konkrete spørgsmål angående de tværgående hensyn og forventede effekter indføjet i spørgeskemaet.

De tværgående hensyn

Den følgende tabel viser graden, som respondenterne mener, at deres projekt inddrager tværgående hensyn i fordelt på henholdsvis regional fonden og socialfonden.

Tabel 3-24: Projekternes inddragelse af tværgående hensyn på regionalfonden

	Virkning i geografiske yderområder	Ligestilling	Miljøaspekter	Beskæftigelse	By hensyn
Gennemsnit ² (Skala 1-5)	3,0	1,4	2,5	4,0	1,6
1. i ingen/lav grad (%)	29	79	43	0	70
2. (%)	8	4	13	4	15
3. i nogen grad (%)	22	15	22	29	6
4. (%)	16	0	1	29	4
5. i høj grad (%)	26	1	22	38	5

Kilde: COWI spørgeskema juni 2009 (N=142)

Tabel 3-25: Projekternes inddragelse af tværgående hensyn på socialfonden

	Virkning i geografiske yderområder	Ligestilling	Miljøaspekter	Beskæftigelse	By hensyn
Gennemsnit (Skala 1-5)	2,9	1,8	1,5	4,3	1,6
1. i ingen/lav grad (%)	28	64	72	3	77
2. (%)	5	7	12	3	5
3. i nogen grad (%)	39	20	12	16	7
4. (%)	7	5	3	17	7
5. i høj grad (%)	21	4	2	60	5

Kilde: COWI spørgeskema juni 2009 (N=142)

Tabellerne viser, at beskæftigelse er et vigtigt hensyn sammenlignet med de øvrige tværgående hensyn. En betydelig andel af socialfondsprojekterne (60 %) angiver, at beskæftigelse er noget, de i høj grad tager hensyn til. Gennemsnittet er næsten lige så højt for regionalfondsprojekterne. Næstvigtigst er virkningen i de geografiske yderområder. Her viser fordelingen af svarene dog, at hensynet er meget forskellig fordelt henover projekterne, omend nogenlunde identisk på tværs af fondene. Dette matcher ganske godt yderområdeforpligtelserne, som de fremgår af strukturfondsprogrammerne.

Miljøhensyn findes også i en del projekter, omend det tydeligst fremgår hos regionalfondsprojekterne, hvor 22 % vægter det højt. Hensyn til kategorien By samt hensynet til ligestilling er noget, der kun i mindre grad gives opmærksomhed. Socialfondsprojekterne vurderer ligestilling højere end regional.

² I spørgeskemaundersøgelsen har der gennemgående været udbedt besvarelse på en skala fra 1-5, hvor 1 har været "mindst" eller "ringest", og 5 har været "højest" eller "bedst".

Forventede effekter

Respondenterne i undersøgelsen, der har fået tilsagn eller har gennemført et projekt, er blevet bedt om at forholde sig til resultater og effekter af projektet. Mange af disse viser sig at hænge godt sammen med de incitament, der var for at skrive en ansøgning om midler. I besvarelserne skal der tages højde for, at mange projekter endnu ikke har opnået de forventede effekter.

Et andet aspekt til beskrivelsen af det forventede overlap mellem strukturfondsprogramrammen og de konkrete projekter, er de forventninger, projekterne selv har til effekterne af deres projekt. For at beskrive dette er et antal udsagn lagt ind i spørgeskemaet, som respondenterne har forholdt sig til.

Tabellen herunder viser gennemsnittet for graden af forventning på en skala fra 1 til 5, hvor 1 angiver ingen/lav grad og 5 i høj grad.

Tabel 3-26: Projekternes forventning til grad af innovation

	Gennemsnit (Skala 1-5)
I hvor høj grad forventes projektet at skabe mere innovation?	4.0

Kilde: COWI spørgeskema juni 2009 (N=142)

Som det fremgår af svaret på ovenstående spørgsmål, er der en høj grad af forventning til den innovation, som projekterne vil kunne skabe. Næsten halvdelen af de, der har gennemført eller er i gang med at gennemføre et projekt, forventer i "høj grad", at projektet skaber mere innovation overordnet set.

Respondenterne blev herefter spurgt, hvordan de forventer, at projekterne vil skabe mere innovation og vækst. Her er svarene relativt forskelligartede og knytter sig til projektspecifikke forhold. Det er dog muligt at spore følgende trends inden for svarene:

- Projekterne giver mulighed for implementering af nye procedurer.
- Projekterne giver mulighed for at afprøve ny teknologi.
- Udvikling og uddannelse af medarbejdere

Ser man nærmere på, hvor projektet forventes at bidrage, viser fordelingerne tydelige forskelle.

Tabel 3-27: Projekternes forventning til effekter

	Lille <5.000.000*	Mellem 5.000.000> 10.000.000*	Stort>10.000.000*
I hvilken grad har projektet bidraget til udviklingen af et eller flere produkter?	3,62	3,41	4,00
I hvilken grad har projektet bidraget til udviklingen af en eller flere processer?	3,70	3,56	4,18
I hvilken grad har deltagelsen i programmet skabt brugbare netværk for jeres organisation i forhold til udviklingen af organisationens aktiviteter?	4,09	4,75	4,50
I hvor høj grad har projektet bidraget til at skabe arbejdspladser inden for jeres region?	2,82	3,06	4,14
I hvor høj grad har projektet bidraget til at skabe flere virksomheder inden for jeres region?	2,04	2,13	4,00
Samlet tilsagnsbeløb for gruppen (kr.)	150.370.254	166.783.181	253.304.938
Gns. tilsagn for gruppen	2.148.146	7.251.443	23.027.722

Kilde: COWI spørgeskema juni 2009 (N=142)

* Tilsagnsbeløb i kroner.

Tabellen viser, at skabelsen af netværk i forhold til udvikling af organisationen er det resultat, som overordnet set er opnået i højeste grad. Mere end 50 % angiver "i høj grad" som svar på dette spørgsmål. Forventninger til innovation, graden hvormed projektet har bidraget til udvikling af nye produkter, samt bidraget til udviklingen af nye processer, er konkrete resultater af projekterne, som respondenterne har angivet til at være opnået fra et sted mellem "i nogen" til "i høj grad".

Undersøges de forventede effekter i forhold til størrelsen på tilsagnet om strukturfondsmidler givet til det konkrete projekt, er de overordnede forventninger til effekter på innovationsområdet nogenlunde identiske. Dog er der en klar stigende forventning til effekter i form af et øget antal arbejdspladser i takt med størrelsen på det givne tilsagn. Denne forskel er endnu tydeligere, når der ses på forventningen til etableringen af nye virksomheder. Her er der en tydelig forskel mellem den relativt lave forventning hos de små og mellemstore projekter og den relativt høje forventning hos de store projekter.

3.2.5 Kendskab til fondene og ansøgernes motivation

Hvor godt kender projekterne fondene, og hvad er det, der motiverer dem til at ansøge? Disse spørgsmål belyses i det følgende, og vil således kunne belyse, hvilke barrierer det enkelte projekt kan have i de indledende faser. Endvidere kan det give et indblik i, hvor der med fordel kan sættes ind for at afhjælpe i disse situationer.

Kendskab til fondene inden ansøgningen

Som tabellen viser, har omkring 50 % eller flere af projektholderne haft et indgående eller godt kendskab til både den regionale erhvervsudviklingsstrategi og programmerne, inden de valgte at søge midler. Således er der et ganske højt

forudgående kendskab til programmerne blandt de projekter, der søger midler. Kun under 10 % kendte stort set ikke til programmerne.

Tabel 3-28: *Projektholdernes forudgående kendskab til programmerne*

	"Hvor godt kendte I det regionale vækstforums erhvervsudviklingsstrategi, inden I valgte at søge midler fra fonden?"		"Hvor godt kendte I programmet, inden I valgte at søge midler fra fonden?"	
	Total	Andel (%)	Total	Andel (%)
Indgående	49	28	30	17
Godt	50	29	55	32
Nogenlunde	38	22	47	27
En smule	19	11	25	15
Stort set ikke	14	8	11	6

Kilde: COWI spørgeskema juni 2009 (N=172)

Kendskabet til programmerne kommer primært fra de regionale Vækstforas hjemmesider, samt fra de personlige netværk. Dette er vist i nedenstående tabel, hvor projekterne har svaret på et spørgsmål om, hvor deres kendskab til programmerne stammer fra.

Tabel 3-29: *Kilder til information om strukturfondsprogrammerne*

	Total	Andel (%)
Det regionale vækstforums hjemmeside	103	60
Personligt netværk	98	57
Erhvervs- og Byggestyrelsens hjemmeside (www.regionalt.dk)	64	37
Fra kolleger	51	30
Andre	26	15
Informationskampagner	23	13
EU-hjemmesider	12	7

Kilde: COWI spørgeskema juni 2009 (N=172)

Af de, som har nævnt "andre kilder", angiver en del, at de tidligere har haft projekter i forbindelse med EU's fonde og kender dem derfra.

I forhold til Vækstforums og EBST's hjemmesider har kun en begrænset del af ansøgerne opnået kendskab igennem hjemmesider redigeret af EU samt i forbindelse med innovationskampagner. Dette illustrerer vigtigheden af Vækstforas hjemmesider samt den betydelig rolle, som netværk spiller. Det siger også noget om et uudnyttet potentiale i brugen af informationskampagner. I forbindelse med en styrkelse af den fremtidige informationsindsats bør dette spille ind i overvejelserne for Vækstforumsekretariatene.

Incitament for deltagelse i programmerne

Et andet perspektiv på baggrunden for projektansøgninger er de egentlige incitament for at ansøge om strukturfondsstøtte til et projekt. Respondenterne i undersøgelsen er således blevet bedt om at forholde sig til relevansen af fem forskellige udsagn.

Tabel 3-30: Ansøgernes incitament for at ansøge om strukturfondsmidler³ (Skala 1-5)

	Regional-fonden	Social-fonden	Gennem-snit
"Organisationen får skabt vigtige samarbejdsrelationer til andre aktører?"	4.7	4.4	4.6
"Organisationen kan bedre udvikle sin aktivitet gennem projektet?"	4.6	4.3	4.5
"Organisationen opnår nyttig viden gennem projektet?"	4.2	4.4	4.3
"Organisationens medarbejdere får et kompetenceløft gennem projektet?"	3.6	4.0	3.8
"Organisationen får adgang til ny teknologi gennem projektet?"	3.3	2.2	2.8

Kilde: COWI spørgeskema juni 2009 (N=172)

Besvarelserne viser, at det at få skabt vigtige samarbejdsrelationer (første udsagn) og udvikle sine aktiviteter (andet udsagn), er parametre, der vurderes særdeles højt for begge fonde. En tredje parameter, der næsten ligger lige så godt, er, at virksomheden opnår nyttig viden gennem projektet (tredje udsagn). Ny teknologi (femte udsagn) er i modsætning hertil ikke vurderet synderligt højt.

Ser man på forholdet imellem ansøgere til Regionalfonden og Socialfonden, er der ikke den store forskel. Dog er der en undtagelse for vigtigheden af, at virksomheden får adgang til ny teknologi (fjerde udsagn). Overordnet set er opnåelse af viden gennem projektet, og at organisationens medarbejdere får et kompetenceløft, således vigtigere for ansøgere under Socialfonden, mens samarbejdsrelationer, udvikling af aktiviteter og adgang til ny teknologi er vigtigst for ansøgere til Regionalfondsmidler.

Generelt er det således muligheden for at få adgang til ny teknologi, der er det laveste incitament for ansøgerne. Dette er afspejlet i den overordnede søgning på strukturfondsprogrammernes indsatsområder rettet mod netop anvendelse af ny teknologi. Det bør således overvejes, om man hidtil har rettet sin informationsindsats mod de rette potentielle ansøgere på dette område.

3.2.6 Processer i forbindelse med ansøgning og gennemførelse

Undersøgelsen af projektniveauet har endvidere inddraget forhold omkring ansøgningsprocesser og gennemførelsen af de enkelte projekter. Ved at se på hvorledes disse processer konkret opleves, kan en række forslag til optimering af den hidtidige udrulning af programmerne således afdækkes. Denne del af analysen bygger dels på feedback via spørgeskemaerne, dels på interview med organisationer, som ikke eller kun i et begrænset omfang har benyttet sig af strukturfondene (en slags kontrolgruppe). I det valgte analysedesign er det vurderet, at den kritiske vinkel, som input fra en "kontrolgruppe" naturligt vil anlægge, er værdifuld. Men det må understreges, at netop den tilgang i sin natur er kritisk, og derfor også må tages med de forbehold.

³ Svarfordelinger for de enkelte spørgsmål er vedlagt i Appendiks 2.

Ansøgningsprocessen

Projekternes første kontakt med programmerne er oftest i forbindelse med udviklingen af projektansøgningen. En nem, overskuelig og logisk proces, der samtidig imødekommer de juridiske formaliteter må her være succesparametret. Til at belyse dette gør en række forhold gør sig gældende, der angår processens sværhedsgrad, klarhed og adgang til support.

Ser vi på besvarelserne fra spørgeskemaundersøgelsen angiver de, i hvilken grad fem udsagn matcher deres oplevelse af ansøgningsprocessen.

Tabel 3-31: Tilsagnsansøgernes oplevelse af ansøgningsprocessen (Skala 1-5)

	Afslag (gennemsnit)	Ikke afslag (gennemsnit)
"Ansøgningsprocessen er overskuelig og nem "	1,88	2,21
"Informationen vedrørende ansøgningsprocedurerne er tilfredsstillende "	2,36	2,72
"Vækstforumsekretariatet leverer den nødvendige vejledning, når jeg henvender mig "	2,76	3,85
"Tidsfristen i forbindelse med afleveringen af ansøgningen er passende"	3,35	3,37

Kilde: COWI spørgeskema juni 2009 (N=172)

Som det i nogen grad kan forventes, opleves ansøgningsprocessen ikke som særlig overskuelig og nem. 93 % svarer således "i nogen grad" eller mindre på spørgsmålet. Information vedrørende ansøgningsprocedurerne vurderes tættere på middel. Når det kommer til sekretariaternes vejledning og de tidsmæssige rammer for ansøgningen, er disse dog over middel. De ansøgere, der har fået afslag på deres ansøgning, rater generelt lidt lavere, særligt scorer de lavere på den rådgivning, de har modtaget.

At det ikke er "lige ud af landevejen" at udfærdige en ansøgning om tilsagn fra strukturfondsmidlerne, fremgår også klart af besvarelserne på spørgsmålet om processens sværhedsgrad. Forskellen mellem de, der har fået afslag, og de, der har opnået tilsagn, er dog marginal.

Tabel 3-32: Processens sværhedsgrad

	Afslag	Ikke afslag	Grand Total	Afslag (andel i %)	Ikke afslag (andel i %)	Afslag (gns)	Ikke afslag (gns)
1. Meget svært	4	20	24	16	14	2,32	2,45
2.	11	53	64	44	36		
3.	8	61	69	32	41		
4.	2	13	15	8	9		
5. Meget let	0	0	0	0	0		

Kilde: COWI spørgeskema juni 2009 (N=172)

Ansøgerne vurderer, at vækstforumsekretariatets vejledning, når de henvender sig, er over middel (Tabel 3-31). Dette er positivt, da langt de fleste ansøgere

angiver, at de ”i nogen grad” eller mere har brugt vejledning under ansøgningsforløbet.

Tabel 3-33: Graden af ansøgers brug af vejledning i forløbet

	Projektet har fået tilsagn, er i gang eller er afsluttet	Projektet har fået afslag	I alt
Gennemsnit (1-5)	3,6	3,7	3,6
1. i ingen/lav grad	5 %	0 %	4 %
2.	6 %	4 %	6 %
3. i nogen grad	42 %	42 %	42 %
4.	21 %	33 %	23 %
5. i høj grad	26 %	21 %	25 %
Ved ikke	0 %	4 %	4 %
I alt	100 %	100 %	100 %

Kilde: COWI spørgeskema juni 2009 (N=172)

Det kan konstateres, at omfanget af vejledning er nogenlunde det samme, hvad enten projektet har fået afslag eller tilsagn, samt at langt den overvejende del af ansøgerne modtager vejledning i nogen til høj grad. Adspurgt om, hvem der giver vejledning, angiver stort set alle vækstforumsekretariaterne, EBST, samt private rådgivere. Vækstforumsekretariaterne er dog langt den overvejende rådgiver i den sammenhæng. Set i lyset af svarene i Tabel 3-31 kan det således konkluderes, at der ikke er en kobling mellem eventuel manglende rådgivning og afslag på ansøgningen.

Andre årsager kan derimod lede til disse afslag. Ser vi på, i hvilken grad ansøgerne vurderer, at ansøgningskriterierne er klare, får vi følgende billede.

Tabel 3-34: Ansøgernes oplevelse af grad af klarhed i kriterierne

	Projektet har fået tilsagn, er i gang eller er afsluttet	Projektet har fået afslag	I alt
Gennemsnit	2,7	2,2	2,6
1. Meget uklare	7 %	20 %	9 %
2.	32 %	40 %	32 %
3. rimelig klare	55 %	36 %	51 %
4.	7 %	4 %	7 %
5. Meget klare	1 %	0 %	1 %
Ved ikke	0 %	0 %	2 %
I alt	100 %	100 %	100 %

Kilde: COWI spørgeskema juni 2009 (N=172)

At kriterierne for tildeling af støtten fremstår som uklare, kan også forklare, at lidt mere end halvdelen af ansøgerne må ændre på deres oprindelige ide under ansøgningsforløbet. Kun omkring 54 % angiver kun at have haft små ændringer

eller bibeholdt ansøgningen under hele forløbet. Dette er vist i tabellen herunder.

Grundlæggende holder projekterne således fast i deres basale tilgang til deres projekter. Dette indikerer, at ansøgerne i deres ansøgninger i højere grad er drevet af projektets indre logiske sammenhæng end af de ydre formkrav. Det forhold må betragtes som en styrke for ansøgerfeltet, og peger i retning af stærke rationaler bag ansøgningerne.

Tablet 3-35: Omfanget af hvorvidt ansøger har ændret deres oprindelige projektidé i ansøgningsprocessen

	Antal	Andel (%)	Gns.
1. Ansøgningen blev stort set skrevet om	6	4	3.4
2. Vi har haft flere ændringer, hvoraf nogle har været indholdsmæssige	30	18	
3. Vi har ændret flere dele	43	25	
4. Vi har haft små ændringer undervejs	67	40	
5. Ansøgningen har været den samme under hele forløbet	23	14	
Ved ikke	3	-	
I alt	172		

Kilde: COWI spørgeskema juni 2009 (N=172)

Opsamlende om ansøgningsprocessen

Overordnet set er der et stærkt set-up omkring vejledning af projektansøgningerne blandt vækstforumsekretariater og EBST. Ikke desto mindre er det stadig en relativt kompliceret affære at ansøge om strukturfondsmidler. Det skyldes primært vilkår knyttet til EU's administrative krav, der ikke lader sig ændre.

Ser vi på de respondenter, der i større grad må lave om på deres ansøgninger, nævner de selv et antal forhold. Det drejer sig især om udfordringer i forbindelse med at finde overlap med projektets idé og de konkrete administrative krav (regler omkring konkurrenceudsættelse og statsstøtte), og udfordringer med at finde relevant medfinansiering samt at lave realistiske tidsplaner, der tager højde for godkendelsesprocedurerne.

En række af de nævnte udfordringer går igen i interviewene hos kontrolgruppen. Her understreges tillige, at det ikke er lykkedes at gøre strukturfondsprogrammerne tilstrækkeligt synlige blandt de private virksomheder, samt at mindre virksomheder kan have svært ved at matche formkravene fra programmerne. At det at ansøge om og modtage strukturfondsmidler kan være en kompliceret affære understreges, men samtidig er der en erkendelse af, at de gældende krav om eksempelvis medfinansiering må betragtes som rimelige. Interviewpersonerne konkluderer dog, at en konsekvens vil være, at kun større virksomheder fremover vil kunne gøre sig gældende. En væsentlig anbefaling fra interviewpersonerne er således, at det skal tilstræbes, at man gør en yderligere indsats for at få synliggjort de gode effekter, som projekterne har, samt at man i højere grad målretter sin kommunikation.

Endelig afdækkede spørgeskemaundersøgelsen også en række forslag til forbedringer, som respondenterne efterspurgt. Her blev det konkret efterspurgt,

om de formelle ansøgningsformater kunne forenkles, således at kun de for projektet relevante indberetningskategorier skulle udfyldes, samt om en øget kompatibilitet med Microsoft Office i formaterne kunne etableres. Endvidere efterspurgtes mere personlig rådgivning samt målrettede kurser i ansøgningskrivning.

Gennemførelsesfasen

En del af spørgeskemaundersøgelsen rettede sig mod gennemførelsesfasen af deres pågældende projekt, herunder samarbejdet med Erhvervs- og Byggestyrelsen, der står for legalitetskontrollen i denne periode.

Respondenterne angav således følgende vurdering af deres enighed med tre udsagn.

Tabel 3-36: Projekternes vurdering af samarbejdet med EBST

	Gennemsnit
"Processen er overskuelig og nem i forhold til dialogen med Erhvervs- og Byggestyrelsen"	2.9
"Erhvervs- og Byggestyrelsen leverer den nødvendige vejledning, når jeg henvender mig"	3.5
"Informationen vedrørende ansøgningsprocedurerne er tilfredsstillende"	3.0
"Tidsfristerne i forbindelse med afleveringen af rapporter, dokumentation for brug af midler mv. er passende"	3.0

Kilde: COWI spørgeskema juni 2009 (N=142)

Det kan således konkluderes, at de godkendte projekter generelt i deres interaktion med EBST oplever rammerne og støtten som tilfredsstillende.

Respondenterne blev adspurgt, hvilke udfordringer der er størst i forbindelse med implementeringen. Her var det ikke overraskende administrative udfordringer, der fyldte en del. En udfordring var det dog også at vedligeholde likviditeten i projekterne samt at få gennemført hurtige budgetændringer.

At der er behov for fleksibilitet i forbindelse med ændringer i projekterne understreges endvidere af, at omkring en 1/3 af de adspurgte har ændret i deres projekter med påvirkninger af projektets resultater og effekter.

Tabel 3-37: Ændringer på projektet fra ansøgningstidspunktet til i dag, som gør, at forventningerne til resultater/effekter har ændret sig

	Total	Andel (%)
Ja	49	35
Nej	77	54
Ved ikke	16	11
I alt	142	100

Kilde: COWI spørgeskema juni 2009 (N=142)

Årsagerne til disse ændringer omfatter effekter af finanskrisen (ændrede forudsætninger for arbejdskraften og mindre risikovillige virksomheder), høstede erfaringer med det konkrete projekt samt organisatoriske ændringer.

Opsummerende omkring implementeringsfasen

Rammerne for implementeringen af projekterne kan altid forbedres, dog peger undersøgelsen på, at de eksisterende støttefunktioner, der er forankret hos EBST, fungerer tilfredsstillende for projekterne. Den mere proaktive kommunikation, som "kontrolgruppen" fremhævede i forbindelse med ansøgningsprocessen, gør sig dog også gældende for gennemførelsesfasen. Her kan der arbejdes lidt med, hvorledes kommunikationen mellem projekt og legalitetskontrollen (EBST) kan styrkes.

At implementeringen af strukturfondsprogrammerne generelt er velfungerende, og at de udgør en veletableret del af de tilgængelige udviklingsmidler i Danmark fremgår således af, at langt størstedelen (74 %) af tilsagnsansøgerne vender tilbage.

Tabel 3-38: Hvorvidt ansøgere på baggrund af erfaringer med Socialfonden/Regionalfonden vil være interesserede i at ansøge igen

	Total	Andel
Ja	128	74 %
Nej	8	5 %
Ved ikke	36	21 %
I alt	172	100 %

Kilde: COWI spørgeskema juni 2009 (N=172)

3.3 Konklusion på analysen af sammenhæng imellem strukturfondsprogrammer og erhvervsudviklingsstrategier

Det kan konkluderes, at der er en stærk sammenhæng imellem strukturfondsprogrammerne og de regionale erhvervsudviklingsstrategier. Særligt har den fokuserede struktureringen omkring de fire vækstkilder "udvikling af menneskelige ressourcer", "innovation", videndeling og videnopbygning", "etablering og udvikling af nye virksomheder" samt "anvendelse af ny teknologi været vellykket og resulteret i et umiddelbart sammenfald mellem strategierne og den strategiske ramme. Der har for Vækstforaene kun været få eller ingen barrierer for arbejdet med programmerne. Således har programmerne været opfattet som meget rummelige.

Samstemmigheden mellem erhvervsudviklingsstrategierne og de konkrete projekter er ligeledes til stede, dog bærer området præg af, at evalueringen finder sted tidligt i programperioden, og nogle dele af erhvervsudviklingsstrategierne er kommet hurtigere fra start end andre. Den særlige danske tilgang, hvor fonde samt nationale såvel som regionale strategier sammentænkes, har således til dato været vellykket.

Analysen gennemført på baggrund af studier af sammenhængen mellem strukturfondsprogrammerne og sammenhængen med de konkrete projekter har endvidere resulteret i en række interessante delkonklusioner:

- **Partnerskaber:** Inddragelsen af de regionale aktører i udviklingen af erhvervsudviklingsstrategierne har spillet en væsentlig rolle både i udform-

ningen og i implementeringen af samtlige erhvervsudviklingsstrategier. Åbenhed og bredt ejerskab er tilbagevendende temaer for alle Vækstfora.

- **Vækstkilder:** Afsættet i Lov om erhvervsfremme samt i de to strukturfondsprogrammer har resulteret i en klar strukturering af samtlige de regionale erhvervsudviklingsstrategier omkring de fire vækstkilder. Dette gælder også i store træk de tværgående programhensyn - med undtagelse af ligestilling.
- **Styrken af erhvervsudviklingsstrategierne:** Erhvervsudviklingsstrategierne er centrale i at sætte rammerne for erhvervsudviklingen i de seks Vækstfora. Der er dog lidt forskellige tilgange til, hvorledes strategien udmøntes i handlingsplanerne, samt i hvilken grad særligt Partnerskabsaftalen med regeringen spiller ind.
- **Sammenfald med strategisk ramme:** Der er i de daglige prioriteringer i Vækstforaene et fint sammenfald med den strategiske ramme. På trods af at man ikke konsulterer de overordnede Europæiske strategier og andre nøgle dokumenter jævnligt, matcher disse dokumenter de regionale udfordringer i en overordentlig høj grad.
- **Regionale forskelle:** Der er forskelle Vækstforaene imellem, når man ser på udfordringerne, som det enkelte Vækstforum står overfor i forbindelse med udvikling og udmøntning af deres erhvervsudviklingsstrategier. Den væsentligste forskel synes at ligge imellem de Vækstfora, der dækker mere homogene geografiske områder, og dem, hvis geografiske område er sammensat af områder præget af både udkants- og storbyområde.
- **Indikatorsystemer:** Der er meget forskellige ambitioner i forhold til niveauet af indikatorsystemer. Således er de visse steder næsten fraværende og andre steder det absolut væsentligste styringsværktøj. Valget synes ikke at udspringe af specifikke regionale forhold, men er et resultat af en indstilling til området på politisk niveau. EU's indikatorsystem antages af Vækstfora at være indbygget i ansøgningsprocedurerne, og har ofte fungeret som inspiration til udvikling af eget indikatorsystem.
- **Forandring i udbudsformer:** Formen for udmøntningen af midlerne er forskellig fra region til region. Nogle Vækstfora udbyder i relativt åbne ansøgningsrunder, mens andre udbyder i betydeligt mere styrede processer. Generelt kan der dog noteres en tydelig tendens blandt alle vækstfora mod en mere styret udmøntning, hvor Vækstforumsekretariatet påtager sig en større rolle i udviklingen af projekterne.
- **Få eller ingen barrierer:** Rammerne betragtes fra Vækstforaene generelt som meget rummelige. I det omfang der har været barrierer for udvikling og udmøntning, skyldes det for lidt koordinering mellem de endelige rammebetingelser (de færdige strukturfondsprogrammer) og erhvervsudviklingsstrategiprocessen. Endelig har det især for en mindre aktør som Vækstforum Bornholm været svært at identificere tilstrækkelige aktører, der kan mobilisere den nødvendige medfinansiering.

I analysen af sammenhængen med de konkrete projekter fremkom ligeledes en række interessante delkonklusioner.

- **Projekt drivere:** Ser vi på, hvilke aktører der driver projekterne frem, dækkes stort set alle brancher. Dog er det særligt interessant, at uddannel-

sesinstitutioner spiller så stor en rolle ved at udgøre 1/3 af alle ansøgere om tilsagn.

- **Tværgående hensyn:** Ikke overraskende spiller beskæftigelse en stor rolle i projekternes egen forståelse af, hvilke tværgående hensyn projektet tager. Dette gælder også for hensynet til udkantsområder. Hensyn, der er rettede specifikt mod by problemstillinger og ligestilling, får til gengæld ringe opmærksomhed.
- **Kilder til information:** Vækstforaenes hjemmesider er de væsentligste kilder til information for projektansøgerne. Dernæst er det ansøgernes personlige netværk, der er deres bedste kilde til information. Ønskes informationsindsatsen forbedret, vil der kunne høstes umiddelbare gevinster ved at bruge kræfterne på at sikre, at informationen er klar og tilstrækkelig på vækstforas hjemmesider. Endvidere er der potentiale i at forbedre brugen af informationskampagner, der vurderes meget lavt i undersøgelsen.
- **Relevans af indsatsen inden for området for anvendelse af ny teknologi:** Adgangen til ny teknologi er det område, som projekterne angiver som der, hvor incitamentet er mindst i forbindelse med at give sig i kast med et strukturfondsprojekt. For regionalfondsprojekter er incitamentet middel, men lavt hos socialfondsprojekterne.
- **Udvælgelseskriterierne:** Der vil altid være administrative udfordringer i forbindelse med en ansøgningsproces. Udvælgelseskriterierne vurderes dog samlet af ansøgerne som værende under middel i deres klarhed. Styrkelse af kommunikationen på dette område må forventes at kunne lette ansøgningsprocessen og øge antallet af ansøgninger, der kommer igennem systemet uden store ændringer.
- **Det administrative system:** Der er mange gode argumenter for en godkendelsesprocedure, der indbefatter både Vækstforumsekretariat, Regionsrådet og Erhvervs- og Byggestyrelsen. Dette fører dog til, at nogle ansøgere vurderer, at sagsbehandlingstiden kan opleves unødigt lang, og at processen virker uklar.
- **Innovation:** Begrebet innovation synes at være blevet taget godt imod i forbindelse med udviklingen af erhvervsudviklingsstrategierne. Dette træk går tydeligt igen på projektniveau. Således scores der generelt ganske højt på forventningerne om, at projekterne vil bidrage med innovation.
- **Forventede effekter:** Ses der på projekternes forventninger til effekten af deres projekter, er etableringen af nye netværk det væsentligste. Forventningerne til skabelse af nye jobs og virksomheder er imidlertid under middel for de små og mellemstore projekter, og over middel for de store projekter.
- **Ændringer i rammebetingelser:** I alt 35 % af projekterne vurderer, at de har måtte ændre deres projekt i gennemførelsesfasen. For en del af disse angives, at finanskrisen bærer en del af skylden.
- **Mindre aktører hægtes af:** I takt med at projekterne bliver større og større, er det sværere for de mindre aktører at finde de nødvendige ressourcer til at drive projekter frem. Til projekter på flere millioner kræves dedikerede og specialiserede kompetencer, som kan håndtere de komplicerede regler og procedurer.

- **Manglende synlighed:** De muligheder, der foreligger i forbindelse med erhvervsudviklingsstrategierne og strukturfondsmidlerne, er ikke tilstrækkelig synlige for særligt private aktører. Der er et behov for at nå ud til en bredere kreds, gerne med information i form af projekteksempler med konkrete resultater/effekter.

4 Innovationsindsatsen

Et centralt og vellykket område

Innovation står centralt i regeringens fokus på vækst og globalisering. Dette er ligeledes gældende for arbejdet med erhvervsudviklingen i Vækstforaene. Området for innovation i regi af strukturfondene har til dato været genstand for mange projektansøgninger.

Karakteristika, processer og inspiration

I denne anden del af temaevalueringen undersøges, hvad der karakteriserer innovationsprojekterne, hvorledes vækstforaene håndterer området, samt hvad der kan hentes af inspiration fra de eksisterende innovationsprojekter.

Analysen af innovationsområdet har i lighed med analysen af sammenhæng mellem programmer og erhvervsudviklingsstrategier bygget på en gennemgang af Erhvervs- og Byggestyrelsens registreringer af projekter, nøglepersoninterview med Vækstfora og spørgeskemaer udsendt til projekterne. Endvidere er en række innovationsprojekter blevet analyseret.

4.1 Erhvervsudviklingsstrategierne og innovation

4.1.1 En strategisk tilgang til innovation

Som gennemgangen af erhvervsudviklingsstrategien for hvert af de seks Vækstfora viste, er innovation som tema centralt placeret i strategierne. Hvorledes man inden for rammerne af Vækstforums arbejde med området har valgt konkret at arbejde med dette specifikke område er dog forskelligt fra Vækstforum til Vækstforum.

En målrettet indsats i nogle Vækstfora

For alle Vækstfora er det således gældende, at innovation enten betragtes som en tværgående satsning eller som sit eget særlige indsatsområde. To Vækstfora, Nordjylland og Midtjylland, har dog valgt at gå endnu mere målrettet til værks. Her har man således valgt at udvikle særlige strategier for innovation.

De målrettede innovationsstrategier bliver i begge tilfælde betragtet som tillæg til Vækstforums eksisterende Erhvervsudviklingsstrategier, og forventes i Nordjyllands tilfælde at føde direkte ind i den nye erhvervsudviklingsstrategi. Innovationsstrategierne omfatter Vækstforums forståelse af innovation, hvorledes man ønsker at sætte innovation i spil i forhold til andre partnere, hvilke særlige temaer der vil være relevant at fokusere på, hvorledes man vil måle indsatsen, etc.

Nogen usikkerhed omkring fagområdet

For de resterende Vækstfora gælder, at man har set innovation på linje med andre indsatsområder, der har interesse. Fra nogle Vækstforas side er der blevet

argumenteret for, at denne tilgang er baseret på en usikkerhed omkring, hvad området helt specifikt dækker over.

4.1.2 Brug af partnere

Målrettet strategi lig med tæt inddragelse af partnere

En meget målrettet brug af partnere til at udvikle og drive en regional indsats på innovationsområdet er i nogen udstrækning knyttet til udviklingen af en særskilt innovationsstrategi. Således gælder det for både Nordjylland og Midtjylland, at vidensinstitutioner og andre regionale interessenter har været inddraget i udviklingen af strategien, men også at de har fået en opgave med at drive området frem.

Inddragelsen af interessenter er foregået ved at udvikle initiativerne i tæt samarbejde med de identificerede partnere, eller ved at give opgaven om at drive området videre til disse partnere. Således har denne proces omkring både udviklingen af strategien samt de konkrete initiativer været præget af en tydelig bottom-up tilgang.

Selvom Vækstforum Hovedstaden ikke har valgt at udvikle en særlig innovationsstrategi, går en række af de ovenfor nævnte elementer igen. Her har man ligeledes haft en grundig inddragelse af især universiteter og forskerparker, som så er blevet givet i opdrag at drive området og opsøge underskoven af innovationsaktører.

4.1.3 Definitioner

Innovation betragtes af de fleste som et bredt område. I de forskellige Vækstfora er der dog bred opbakning bag OECD's definition⁴, som også er den definition, der er anvendt i de rammer, der er givet af regeringen.

Udfordring at matche innovation til regionale forhold

Enkelte Vækstfora har dog set en udfordring i at finde en tilgang til innovation, der matcher den erhvervsudviklingsmæssige virkelighed, som de står i. Denne udfordring synes at hænge sammen med tilstedeværelsen af et tilstrækkeligt antal vidensinstitutioner inden for det pågældende Vækstforums geografiske område. Således er det primært Vækstforum Sjælland og Vækstforum Bornholm, der har opfattet det som en særlig udfordring klart at definere området.

4.1.4 Innovation og anvendelse af ny teknologi

I gennemgangen af de bevilligede strukturfondsprojekter, samt i programmerens årsrapport for 2008, står det klart, at der i den første del af programperioden har været en udfordring i forbindelse med udmøntning af indsatsområdet om anvendelse af ny teknologi. I samme periode har der været en god søgning på indsatsen rettet mod innovation.

Konsensus om overlap imellem innovation og anvendelse af ny teknologi

Generelt kan det konstateres, at der både i erhvervsudviklingsstrategierne og i nøgleinterviewene med Vækstforaene er konsensus om, at innovation og anvendelse af ny teknologi i stor udstrækning er overlappende. Indtrykket fra de gennemførte interviews er desuden, at anvendelse af ny teknologi, der ikke medfører innovation, ikke er interessant.

⁴ Innovation forstås som introduktionen af nye eller væsentligt forbedrede produkter, produktionsprocesser eller markedsføringsmetoder, samt væsentlige organisatoriske ændringer.

Graden af sammenfald betragtes dog også som en del af løsningen, da det fremføres fra Vækstforas side, at en række af de projekter, der er endt under overskriften innovation, i ligeså høj grad kunne have endt under anvendelse af ny teknologi.

4.2 Analyse af innovationsrelaterede projekter

I analysen af innovationsområdet er projektniveauet ligeledes undersøgt. Således er der gennemført undersøgelser baseret på en analyse af EBST's projektdatabase, spørgeskemaundersøgelsen samt ved at se nærmere på, hvad der definerer vellykkede innovationsprojekter

4.2.1 Fordeling af innovationsprojekter mellem regionerne og ansøgerkategorier

Definition af innovationsprojekter

Innovationsprojekter er i det følgende defineret som projekter, der er grupperet under indsatsområderne "Innovation" under regionalfondens og "Innovation og videndeling" under socialfondens. De resterende projekter er kategoriseret som ikke-innovationsprojekter.

Datagrundlaget for analysen er den projektdatabase der blev stillet til rådighed fra Erhvervs- og Byggestyrelsen i april 2009.

Som tabellen herunder viser, udgør innovationsprojekterne lidt under halvdelen af de samlede projekter. Ser man på, hvordan fordelingen er mellem de to fonde, er det klart, at regionalfondens i langt højere grad finansierer innovationsprojekter, mens socialfondens i langt højere grad finansierer ikke-innovationsprojekter. Omkring 93 % af innovationsprojekterne er finansieret under regionalfondens.

Tabel 4-1: Innovationsprojekter

Program	Innovationsprojekt		Ikke innovationsprojekt	
	Antal projekter	Tilsagnsmidler (kr.)	Antal projekter	Tilsagnsmidler (kr.)
Regionalfondens	87	408.686.568	22	109.900.019
Socialfondens	8	33.060.979	83	352.639.066
Total	95	441.747.547	105	462.539.085

Kilde: COWI inddeling på baggrund af EBST database

Fordelingen af innovationsprojekter mellem regional og socialfondens er markant. Således er 79 % af regionalfondensprojekterne innovationsprojekter imod kun 8 % af socialfondens.

Mellem Vækstforaene findes der tydelige forskelle i, hvorledes de forskellige indsatsområder prioriteres. Nedenstående tabel viser antallet og summen af midler, der er givet tilsagn til til innovationsprojekter over for ikke-innovationsprojekter for hver region.

Tabel 4-2: Regional fordeling af innovationsprojekter

Vækstforum*	Innovationsprojekt		Ikke Innovationsprojekt	
	Antal projekter	Tilsagnsmidler (kr.)	Antal projekter	Tilsagnsmidler (kr.)
Bornholm	7	10.843.531	6	20.303.904
Hovedstaden	9	57.559.867	11	46.147.844
Midtjylland	17	82.710.520	30	78.720.439
Nordjylland	24	137.254.180	21	162.778.114
Sjælland	6	16.132.945	11	51.873.918
Syddanmark	20	76.558.903	21	58.609.778
Total	83	381.059.945	100	418.433.997

Kilde: COWI inddeling på baggrund af EBST database

*KUP ikke medtaget

Nordjylland og Syddanmark har en god del af projekterne inden for innovation. Samtidig er Nordjylland og Midtjylland dem, der har fået tilsagn om flest midler.

Ser vi på den procentuelle fordeling imellem innovations og ikke-innovationsprojekter er fordelingen meget forskellig fra vækstforum til vækstforum. Således svinger projektandelen for innovationsprojekter imellem 35 % og 54 %. Overordnet set er ca. 45 % af projekterne innovationsprojekter, og ca. 48% af midlerne er givet under indsatsområder, der relaterer sig til innovation.

Tabel 4-3: Procentuel fordeling af innovationsprojekter per vækstforum

Vækstforum*	Antal projekter (%)		Tilsagn (%)	
	Innovationsprojekt	Ikke innovationsprojekt	Innovationsprojekt	Ikke innovationsprojekt
Bornholm	54	46	35	65
Hovedstaden	45	55	56	45
Midtjylland	36	64	51	49
Nordjylland	53	47	46	54
Sjælland	35	65	24	76
Syddanmark	49	51	57	43
Gennemsnit	45	55	48	52

Kilde: COWI inddeling på baggrund af EBST database

*KUP ikke medtaget

Tabellen viser, at især Bornholm og Nordjylland har en overrepræsentation af innovationsprojekter i forhold til den overordnede fordeling, når man ser på antallet af projekter. Anderledes ser det ud i forhold til de midler, der er givet tilsagn om. Her er Syddanmark og Hovedstaden overrepræsenteret i forhold til den helt overordnede fordeling af innovations/ikke-innovationsprojekter.

Der er også forskel på, hvilke kategorier af ansøgere der ansøger om et innovationsprojekt. I forhold til den overordnede fordeling mellem innovations- og

ikke-innovationsprojekter er således kulturinstitutioner, foreninger og højere uddannelsesinstitutioner klart overrepræsenterede med innovationsprojekter. De steder, hvor enkeltpersoner har mulighed for at søge om midler (Anholt), er det ligeledes udelukkende innovationsprojekter, der ansøges om.

Table 4-4: Fordeling af ikke-innovationsprojekter og innovationsprojekter på ansøgerkategori på henholdsvis antal projekter (i %) og størrelse på tilsagn (i %)

Ansøgerkategori	Antal projekter		Størrelse på tilsagn	
	Innovationsprojekt	Ikke innovationsprojekt	Innovationsprojekt	Ikke innovationsprojekt
Enkeltpersoner	100	0	100	0
Erhvervsfremme samarbejder	65	35	56	44
Erhvervsråd	0	100	0	100
Erhvervsskoler	0	100	0	100
Faglige organisationer, erhvervs- og branche organisationer	43	57	25	75
Fonde	67	33	70	30
Foreninger	50	50	67	33
Højere uddannelsesinstitutioner (Universiteter)	60	40	69	31
Kommuner	40	60	39	61
Kulturinstitutioner	83	17	93	7
Private firmaer	50	50	38	62
Private uddannelser	0	100	0	100
Regionale institutioner	0	100	0	100
Statslige institutioner	0	100	0	100
Uddannelsesinstitutioner	35	65	44	56
Videnscenter	69	31	85	15
Væksthuse	4	56	35	65
I alt	48	53	49	51

Kilde: COWIs inddeling på baggrund af EBST database

Omvendt er de halvoftentlige institutioner (kun få i gruppen), faglige organisationer, andre uddannelsesinstitutioner og kommuner overrepræsenterede blandt ikke-innovationsprojekterne.

4.2.2 Projekternes egen vurdering af innovation

Flere af spørgsmålene i spørgeskemaundersøgelsen var specifikt rettet mod projekternes egen vurdering af innovationsindsatsen. Respondenterne blev bedt om at angive graden af innovation på deres projekt på en skala fra 1-5. 1 angiver ingen/lav grad af innovation og 5 angiver i høj grad.

På baggrund af besvarelserne er de projekter, der har angivet 4 eller 5 på denne skala, blevet kategoriseret som ”innovationsprojekter”. De resterende er angivet til at være projekter med et andet primært hovedsigte, men kan stadig indeholde et element af innovation. Antallet af innovationsprojekter/projekter med andet hovedsigte samt disses fordeling efter, hvilken fond der er søgt penge under, er vist i tabellen herunder.

*Tablet 4-5: Projekter kategoriseret som innovative**

	Innovationsprojekt	Andet hovedsigte	Total
Regionalfonden	63	14	77
Socialfonden	32	33	65
Total	95	47	142

Kilde: COWIs spørgeskema juni 2009 (N=142)

* Kun afsluttede eller igangværende projekter.

63 projekter under Regionalfonden og 32 under Socialfonden er ifølge den ovenstående definition angivet som innovationsprojekter. Det fremgår endvidere af tabellen, at ca. 80 % af projekterne under Regionalfonden er innovationsprojekter, mens kun ca. 50 % af projekterne under Socialfonden hører til denne kategori.

Egen definition sammenholdt med indsatsområde

Sammenligner man definitionen udledt på baggrund af besvarelserne med angivelsen af indsatsområder, er der inden for de forskellige områder en relativt klar sammenhæng til indsatsområdets indhold. Dette er vist i tabellen herunder.

Tabel 4-6: Definerede innovationsprojekter per indsatsområde

	Indsatsområde	Innovationsprojekt (antal)	Andet hovedsigte (antal)	Total (antal)	Innovationsprojekt (andel i %)	Andet hovedsigte (andel i %)
Regional-fonden	1.1 Innovation	44	8 ⁵	52	84,6	15,4
	1.2. Etablering og udvikling af nye virksomheder	9	2	11	81,8	18,2
	1.3. Anvendelse af ny teknologi	5	4	9	55,6	44,4
	Indsatsområde ikke angivet	5		5	100,0	0,0
Regional-fonden Total		63	14	77	81,8	18,2
Social-fonden	1.1. Udvikling af menneskelige ressourcer	14	16	30	46,7	53,3
	1.2. Innovation og videndeling	2	1	3	66,7	33,3
	1.3. Anvendelse af ny teknologi	2		2	100,0	0,0
	2.1. Udvikling af menneskelige ressourcer	10	14	24	41,7	58,3
	2.2. Etablering og udvikling af nye virksomheder	2	1	3	66,7	33,3
	Indsatsområde ikke angivet	2	1	3	66,7	33,3
Social-fonden Total		32	33	65	49,2	50,8
Total		95	47	142	66,9	33,1

Kilde: COWIs spørgeskema juni 2009 samt COWIs inddeling på baggrund af EBST database

** Visse af de ovenstående procenter skal tages med et vist forbehold, da de dækker over ganske få observationer.

Samlet set udgør innovationsprojekterne 2/3 af alle projekterne, men inden for de forskellige indsatsområder er fordelingen væsentligt forskellig. Under indsatsområdet innovation under Regionalfonden er omkring 85 % af projekterne innovationsprojekter. I forhold til etablering af nye virksomheder er andelen af innovation også ganske høj, mens projekter under indsatsområdet om anvendel-

⁵ Seks projekter har angivet "3. I nogen grad", et har angivet "2." på skalaen og et angivet "ikke relevant for projektet"

se af ny teknologi er nogenlunde ligelig fordelt mellem innovationsprojekter og projekter med andet hovedsigte. Projekterne under Socialfonden følger stort set den overordnede fordeling med 2/3 af projekterne som innovationsprojekter, med undtagelse af indsatsområderne, der sigter på udvikling af menneskelige ressourcer, der ligger under.

Fordelingen af de innovative projekter er også forskellig fra Vækstforum til Vækstforum og inden for den enkelte region i forhold til den overordnede fordeling. Dette er vist i den nedenstående tabel, der dels viser fordelingen af innovationsprojekter mellem regionerne, og dels fordelingen inden for den enkelte region.

Tabel 4-7: Fordeling af innovationsprojekter på vækstfora

Vækstfora	Antal		Regionsfordeling (%)		Innovationsandel (%)	
	Projekter med andet hovedsigte	Innovationsprojekt	Projekter med andet hovedsigte	Innovationsprojekt	Projekter med andet hovedsigte	Innovationsprojekt
Bornholm	1	5	2	5	17	83
Hovedstaden	5	13	11	14	28	72
KUP	2	10	4	11	17	83
Midtjylland	17	14	36	15	55	45
Nordjylland	11	24	23	25	31	69
Sjælland	3	6	6	6	33	67
Syddanmark	7	20	15	21	26	74
Region ikke angivet*	1	3	2	3	25	75
Total	47	95	100	100	33	67

Kilde: COWIs spørgeskema juni 2009

* Projekterne var ikke mulige at sammenkøre med oplysningerne fra den administrative database, da fire besvarelser ikke har kunnet genfindes i databasen.

Ser man på fordelingen af innovationsprojekter på tværs af vækstforaene, kan man se, at region Nordjylland og Syddanmark tilsammen har op imod 50 %. En del af forklaringen på dette forhold er, at disse regioner har mange projekter i det hele taget. Bornholm og Sjælland har den mindste del, men har også færre projekter samlet set. Dermed ikke sagt, at disse er mindst innovative. Ser man på forholdet mellem innovationsprojekt og projekter med andet hovedsigte inden for Vækstforaene, ser billedet anderledes ud. Her ligger Bornholm helt i top. Sjælland derimod ligger omkring landsgennemsnittet. Midtjylland er det Vækstforum med den mindste andel af innovationsprojekter og har som det eneste flere projekter med andet hovedsigte end innovationsprojekter.

4.2.3 Udvalgte innovationsprojekter

Tema-evalueringen skulle udvælge tre projekter under indsatsområdet innovation under hver af de to fonde – dvs. seks projekter. Her var ideen, jf. udbudsmaterialet, at man for eksempel kunne se på nye samarbejdsformer, nye aktø-

rer, eller realiseret effekt. Projektudvælgelsen er udførligt beskrevet i kap. 2.1, og resultatet fremgår af tabellen.

Tabel 4-8: Seks udvalgte innovationsprojekter

Projektitel	Samlet budget (mio. Kr.)	Særlige kendetegn
Intelligent energihåndtering i væksthuse	60	<i>Produktinnovation*</i> : Energibesparelser, reduktion af CO ₂ -emissioner, teknologi-orienteret, fem partnere
Internationalt Center for Innovation (ICI)	88	<i>Procesinnovation*</i> : Innovationsnetværk, innovationslaboratorier, mange deltagere (100)
Siddestilling og funktionsdygtighed	3,4	<i>Proces- og produktinnovation</i> : Samspil mellem virksomheder, produktudvikling, fem partnere
Leg & Læring – Kids and Tweens Lifestyles	31,3	<i>Procesinnovation</i> : Generering af ny viden, kompetenceudvikling, innovationsplatform, tre partnere
Oplevelsesledelse i yderområder	11	<i>Kompetenceudvikling</i> : E-læringskurser til Bornholm/yderområder, ikke brug af Triple-Helix eller brugerdreven Innovations-modellen (ej heller innovation i traditionel forstand), opfylder særligt behov i yderområde, seks partnere
Kompetenceudvikling i arkitekturhvervet via innovative netværk	4	<i>Procesinnovation og kompetenceudvikling</i> : Udvikling af efteruddannelsesprogram via innovative netværk, i mindre grad innovations-præget, landsdækkende, syv partnere

* Jf. definitionerne i kapitel 5, afsnit 5.3.1

Følgende fire dimensioner er udvalgt i forhold til præsentationen af de udvalgte projekteksempler:

- Potentiale til at levere synlige effekter i forhold til programmålsætningen.
- Projekter med en partnerskabssammensætning, der enten følger Triple Helix-modellen (strategisk innovationssamarbejde mellem offentlige myndigheder, forskningsinstitutioner, og erhvervslivet, jf. Etzkowitz, 2008) eller Brugerdreven Innovations-modellen⁶ (inddragelse af kunder tidligt i inno-

⁶ Brugerdreven innovation er en tilgang til udvikling af nye produkter, services og organisationsformer, der bygger på en grundlæggende, dialogbaseret udforskning af fremtidige brugeres praksis og behov. Brugere skal her forstås bredt som forbrugere, kunder, virksomheder, borgere, samarbejdspartner: alle som anvender, hvad der er udviklet og produceret af andre eller af dem selv. Dialog er ikke blot samtale, men aktiv deltagelse, og praksis skal forstås som brugernes ”levede liv” (Brugerdreven innovation – baggrundsrapport til et strategisk forskningsprogram. Forsknings- og Innovationsstyrelsen, december 2006).

vationsprocessen, jf. von Hippel, 2005, Forsknings- og Innovationsstyrelsen, december 2006).

- Forankring rækker ud over regionen. I innovationsøjemed taler man om fordelene ved relationer mellem partnere i dybden (det faglige), men også om fordelene ved relationer i bredden (f.eks. relationer uden for branchen, eller relationer, som er geografisk bredde).
- Det er nemt at kommunikere om projektet til en bred kreds af interessenter, f.eks. gennem synlige forventede effekter og et letforståeligt rationale.

Projekt 1: Intelligent energihåndtering i væksthuse	Intelligent energihåndtering i væksthuse
Projektets samlede budget	60 mio. DKK (13,2 mio. DKK fra Regionalfonden)
Projektperiode	3 år
Antal partnere	6 (Agrotech, SDU, Århus Univ., Udviklingsforum Odense (kommunalt), Senmatic A/S, Hjortebjerg Gartneri)
Region	Syddanmark
Fond/indsatsområde	Regionalfonden/ny teknologi (prioritet 1: innovation og viden)
Kompetenceudvikling i arkitekt erhvervet via innovative netværk	<i>Procesinnovation og kompetenceudvikling:</i> Udvikling af efter-uddannelsesprogram via innovative netværk, i mindre grad innovations-præget, landsdækkende, syv partnere

- **Projektet har potentiale til at levere synlige effekter i forhold til programmålsætningen**

Projektet har en meget konkret målsætning, som går ud på at opnå energibesparelser i gartnerier på op til 50 % gennem en mere intelligent energistyring - primært gennem en mere effektiv opsamling og lagring af overskudsvarme (Aquifer Thermal Energy Storage (ATES)). På et teoretisk plan kendes de nødvendige teknologier til dette formål allerede, men der savnes en afprøvning og demonstration i et realistisk produktionsmiljø. Innovation på området vil således kunne løse en problematik, som går på at væksthusegartnerierhvervet er meget energitungt, og at CO₂-emissionen er meget høj i forhold til omsætningen. Gartnerierhvervets energiforbrug var i følge ansøgeren i 2006 på 7,4 PJ og udgør ca. 25 % af det samlede jordbrugs energiforbrug.

Det skønnes, at ca. 100 gartnerier (2/3 af gartnerierne i Danmark) vil kunne etablere et færdigudviklet ATES-system, og totalt er der dermed et potentiale på en årlig reduktion i CO₂-emissionen på ca. 143.000 ton CO₂.

Der er et erhvervspolitisk rationale i at forbedre konkurrenceevnen i gartnerierhvervet, idet der omsættes for 3 mia. kr. om året i væksthusehvervet. Derudover kan man argumentere for, at projektet kan skabe synergi-effekter i den energiteknologiske branche, som er en voksende branche, som Danmark har valgt at satse på. Projektets rationale støtter derfor godt op om strukturfondsprogrammernes overordnede mål om forbedret konkurrenceevne og beskæftigelse.

- **Projektets partnerskabssammensætning i forhold til at skabe innovation**

De seks partnere på projektet er GTS-instituttet Agrotech, to universiteter (Syddansk Universitet og Århus Universitet/DJF), Udviklingsforum Odense (en kommunal institution), og desuden de to virksomheder Senmatic A/S og Hjørtbjerg Gartneri.

Partnerskabet er et godt eksempel på Triple-Helix modellen, hvor udviklingen af fremtidens teknologier optimalt sker i et dialogbaseret trepartssamarbejde mellem offentlige institutioner, forskningsinstitutioner, og erhvervslivet. Agrotech, SDU og DJF kan både levere forskningsviden til projektet, og har erfaringen med at lede store projekter, mens Senmatic og Hjørtbjerg Gartneri kan levere teknisk knowhow og forretningstankegang til projektet. Herudover udnytter man en specialisering på projektet, idet spidskompetencerne bliver udnyttet optimalt gennem afgrænsede delopgaver, som hver part tager sig af.

Ifølge Triple-Helix modellen kan man i denne situation udnytte, at forskningsinstitutionerne sidder inde med en vigtig teoretisk viden, mens de to virksomheder sidder inde med den praktiske viden. Tilsammen er denne kombination meget effektiv til at skabe innovative løsninger inden for bestemte teknologiske felter.

Derudover gøres der brug af brugerdreven innovation, når Hjørtbjerg Gartneri spiller rollen som det naturlige miljø for afprøvningen af teknologien. Brugerdreven innovation er netop kendetegnet ved, at slutbrugerne af et produkt indgår i aktiv dialog om udviklingen af produktet.

- **Projektets forankring ud over regionen**

Projektets partnerskab går på tværs af regioner, hvilket projektpartnerne ser som en stor styrke. Projektet er konceptualiseret omkring relevante kompetencer og en ideel udvikling af gartnerierhvervet, og det geografiske aspekt har derfor ikke spillet nogen rolle.

Projektet er dermed med til at sikre en større geografisk videndeling og en potentiel beskæftigelseseffekt i mere end én region, hvilket er en styrke ved projektet.

Ifølge innovations-empirien udnyttes forholdene som relationer mellem partnere i dybden (teknisk, fagligt), men også i bredden i forhold til relationer, der er geografisk bredde. I forhold til at spille på relationer "ud af branchen" lader det ikke til, at dette forhold spiller en rolle på projektet, idet alle parter har arbejdet med gartnerierhvervet.

- **Projektet er nemt at kommunikere til en bred kreds af interessenter, f.eks. gennem synlige forventede effekter og et letforståeligt rationale**

Projektet har et simpelt rationale (energibesparelser), og en række forventede synlige effekter (reduceret energiforbrug, reduceret CO₂-udslip, nedsættelse af pesticidforbrug, nedsættelse af vandforbrug).

Projektet er dermed særdeles egnet til at kommunikere til en bred kreds af interessenter. Projektet har allerede indtænkt en demonstrationsaktivitet, som går på, at man vil demonstrere konceptet i forbindelse med klimatopmødet i no-

vember/december 2009, hvilket er en ideel målgruppe i internationalt øjemed. Men projektet kan med fordel også bruges til at fortælle fremtidige projektansøgere under strukturfondsprogrammerne om eksempler på et enkelt rationale samt simple, synlige effekter på et projekt.

- **Synspunkter og læring fra projektkoordinator på projektet**

Ansøgningsfasen: Projektidé, partnerskabssammensætning, væsentlige udfordringer i ansøgningsprocessen

Idéen opstod på baggrund af et behov i gartneribranchen for at reducere energiforbruget. AgroTech har erfaring fra teknologibranchernes måder at nedbringe energiforbruget på - en viden, som AgroTech har kunnet trække ind i projektet. Idéen til projektet har AgroTech fået i dialog med en gartner, hvis gartneri nu er projektets demonstrationshus. AgroTech har ligeledes haft en tæt dialog med dels danske vidensinstitutioner, som i projektet foretager bl.a. plantefysiologiske test, og dels softwareudviklere med viden inden for klimastyring.

Partnerskabet bygger på et mangeårigt kendskab. Partnerskabet består foruden AgroTech af Gartneriet Hjortebjerg, Syddansk Universitet, Aarhus Universitet, Senmatic og Energiklynge Fionia. Det har ikke været vanskeligt at få universiteterne med på idéen, men de private partnere har været sværere at få med.

Afreporteringen på projektet er en stor udfordring for projektlederen. Mange afreporteringskrav er tidskrævende at opfylde, og det ville have været en stor fordel at have kendt de praktiske implikationer af kravene på forhånd. Der er mange regler, man som tilsagnsmodtager skal sætte sig ind i. Heldigvis har EBST været gode til at rådgive og vejlede - eksempelvis i forhold til budgetlægningen, som i innovationsprojekter foretages på et spinklere grundlag end normalt; i praksis har det f.eks. vist sig vanskeligt for tilsagnsmodtager at flytte tilskudsmidler fra en partner til en anden.

Implementeringsfasen: Væsentlige udfordringer i ansøgningsprocessen

Det har sikret et højt innovationsudbytte, at der er fokus på resultaterne frem for, hvordan man når dertil. Det har samtidig været med til at holde universiteterne på sporet. Tværfagligheden i projektet har desuden skabt "provokationer", som har været nødvendige for at få og forfølge nye idéer. AgroTech havde mange idéer i forvejen, men et altafgørende øjeblik var mødet med gartneren fra Hjortebjerg, der havde den risikovillighed, som skulle til.

Det bliver en udfordring i implementeringsfasen, at partnerskabet består af mange forskellige passioner og interesser, som alle skal tilgodeses. Derudover har anlægsudgifterne været store, så det har eksempelvis været vigtigt, at Gartneriet Hjortebjerg har været gode til at forhandle leverandørkontrakter på plads. Det er en stor udfordring, at innovative løsninger koster mange penge. Innovative løsninger er ikke altid billige, når der ikke findes standarder, som kan benyttes. Meget skal opfindes, hvilket har rejst en særskilt udfordring i forhold til udbudsreglerne. Man kan ikke bare sende alting i udbud, når det, som man efterspørger, ikke eksisterer i forvejen, og når man ikke på forhånd kender alle dimensionerne. Løsningen bliver derfor sammenstykket af idéer fra forskellige leverandører.

Læring: Hvilken læring kommer der ud af projektet

Kommunikation har spillet en vigtig rolle. Det har været godt, at der er afsat midler til kommunikation på projektet, da det betyder meget for samarbejdet. Projektet har desuden sin egen hjemmeside⁷ med yderligere information.

En væsentlig læring er at skabe team-spirit i et partnerskab med forskellige faggrupper, personligheder og interesser. Det er centralt, at dette skabes allere-
de tidligt i projektet. Alle i partnerskabet skal være på bølgelængde, før projek-
tet kan lykkes. Der må gerne være delmål, som tilgodeser hver projektparter,
men motivationen om at nå det samme mål skal være der. Den kan eksempelvis
skabes på en fælles sommerhustur, der indleder projektet.

Projekt 2: International Center for Innovation	Internationalt Center for Innovation (ICI)
Projektets samlede budget	88 MIO DKK (heraf 50 % medfinansieret)
Projektperiode	4,5 år
Antal partnere	100 (Ålborg Universitet, Væksthus Nordjylland, 100 delta- gende virksomheder)
Region	Nordjylland
Fond/indsatsområde	Regionalfonden/Innovation og viden, uddannelse og kom- petencer
Kompetenceudvikling i arki- tekterhvervet via innovative netværk	<i>Procesinnovation og kompetenceudvikling:</i> Udvikling af efteruddannelsesprogram via innovative netværk, i mindre grad innovations-præget, landsdækkende, syv partnere

- **Projektet har potentiale til at levere synlige effekter i forhold til pro-
grammålsætningen**

Målet med projektet er at etablere et Internationalt Center for Innovation i Nordjylland, der gennem netværk vil hjælpe virksomheder til at udvikle nye banebrydende globale forretningsmodeller til kunder på det globale marked. Delmål for projektet er at udvikle mindst 15 forskellige netværk, der hver vil udvikle en forretningsmodel, dvs. en kommerciel model baseret på innovation på tværs af kompetencer, videndeling mellem virksomhederne, og overførsel af viden fra forskerne ved bl.a. Ålborg Universitet samt øvrige deltagende viden-
sinstitutioner.

For hvert netværk tages der udgangspunkt i et problem eller en udfordring defi-
neret af netværket. Emnet bearbejdes herefter i innovationslaboratorier, hvor
ide og koncept testes. Der udvikles dels et ide- og konceptinnovationslaborato-
rium, dels et prototypeudviklings- og markedsudviklingsinnovationslaborato-
rium. Eksempler på netværk er "Thy som friluftsområde", "Medical Device In-
novation", og "Healthy Living".

Projektet er et eksempel på en række projekter under Regionalfonden, som vil
skabe en "platform" for innovation. Projektets primære effekt skal derfor mest
ses som et potentielt godt redskab eller en god metode til at skabe innovation.
Kernen i "platformen" til at skabe innovation er et ide- og konceptinnovations-
laboratorium og et prototypeudviklings- og markedsudviklingsinnovationslabo-
ratorium. Effekterne ligger derfor i første omgang primært i kompetenceudvik-

⁷ <http://www.ghc2017.dk/GCH2017.htm>

ling, vidensgenerering, og jobskabelse. På længere sigt ligger der potentielle effekter i konkurrenceevne og mere varig beskæftigelse.

- **Projektets partnerskabssammensætning i forhold til at skabe innovation**

Projektet består af partnere fra Ålborg Universitet, Væksthus Nordjylland samt op til 100 deltagende virksomheder med primært fokus på Nordjylland - herunder fem partnerskabsvirksomheder. Projektets tilgang passer med Triple-Helix modellen, som er kendetegnet ved, at det er et trepartssamarbejde mellem offentlige institutioner, forskningsinstitutioner, og erhvervslivet, der skaber innovation. Virksomhedssiden er *på papiret* godt repræsenteret, men det har ikke været muligt at se, hvem de fem partnerskabsvirksomheder er. Målsætningen om 100 deltagende virksomheder virker ambitiøs, da den lægger op til, at der i gennemsnit skal deltage 6-7 virksomheder i hvert af de 15 netværk. Ifølge ansøger foreligger der i alt 40 interessetilkendegivelser fra virksomheder. Et mindre antal deltagere vil dog efter vores vurdering ikke nødvendigvis betyde noget for konceptudviklingen eller kvaliteten af innovations-plattformen på projektet.

Også dette projekt gør i en vis forstand brug af konceptet for brugerdriven innovation, idet de involverede virksomheder er vigtige i dialogen om udviklingen af både innovations-processen og om nye mulige produkter.

- **Projektets forankring ud over regionen**

Projektet er i ansøgningen formuleret, som om det primært har fokus på Region Nordjylland. Men ser man på nogle af de partnere, der er nævnt som interessenter (f.eks. Medical Device), så rækker de ud over regionen, og dækker store dele af landet.

Det vil sige, at relationerne lader til at gå både på tværs af både geografi og af branche, og dermed skabes relationer i både dybde og bredde. Det er et forhold, som stærkt kan understøtte innovation.

- **Projektet er nemt at kommunikere til en bred kreds af interessenter, f.eks. gennem synlige forventede effekter og et letforståeligt rationale**

Projektet i sig selv er ikke umiddelbart let at kommunikere til interessenter. Det har projektet til fælles med en række andre lignende projekter under Regional-fonden, som forsøger at skabe rammerne for god innovation. Projektet nævner effekter som stigning i omsætning i virksomhedsnetværkene, skabelse af 150-200 videnaarbejdspladser i de deltagende virksomheder samt 25-30 nye videnaarbejdspladser hos universitetet og videninstitutionerne. Men den mest interessante effekt ligger i, om innovationslaboratorierne og prototypeudviklings- og markedsudviklingsinnovationslaboratorierne kan skabe nye produkter (f.eks. målt på patenter).

Projektets rationale er nemt at kommunikere, men der ligger en opgave i at grave interessante, synlige effekter ud af projektet, som kan kommunikeres til bred kreds af interessenter. Selve innovations-plattformen er den ene effekt (innova-

tions-processen), mens den anden først vil vise sig i løbet af projektets levetid (nye produkter).

- **Synspunkter og læring fra projektkoordinator på projektet**

Ansøgningsfasen: Projektidé, partnerskabs sammensætning, væsentlige udfordringer i ansøgningsprocessen

Idéen opstod i 2006, hvor Aalborg Universitet blev kontaktet af Region Nordjylland for at drøfte innovation og erhvervsudvikling. AAU foreslog et projekt, som var baseret på et forskningsprojekt om innovation. Idéen er at lægge mere viden, kompleksitet og tværfaglighed ind i arbejdet med forretningsmodelinnovation ved at gå på tværs af virksomheder, så forskellige forretningsmodeller bringes sammen. Der gennemføres i øjeblikket fire projekter, og syv nye er indstillet til ICI's bestyrelse.

For at lave forretningsinnovation skulle ICI dels have viden fra universiteterne, dels fra virksomhederne og GTS'erne, så der kan udvikles forretningsmodeller, som kan bringes frem til et globalt marked. Der er derfor blevet opbygget åbne innovationsnetværk med universitetsfolk og forretningsudviklere (bl.a. fra bankverdenen (Farsø Sparrekasse) og med Strandgaard Consult som sparringspartner).

Den største udfordring i udviklingsfasen har været administration. ICI ønsker at opbygge et meget fleksibelt koncept, der bl.a. er gearret til løbende at kunne tilpasse netværkssammensætningerne til udfordringerne. Den fleksibilitet harmonerer ikke helt med de krav, der knytter sig til Strukturfondsmidlerne vedr. styring, planlægning og budgetlægning. Der har derfor været en god dialog mellem ICI, EBST og Regionen, som har afklaret mange af projektudfordringerne.

Implementeringsfasen: Væsentlige udfordringer i ansøgningsprocessen

Innovationsudbyttet sikres via en proces, der går på tværs af spidskompetencer til kunder på et lokalt, nationalt og ikke mindst et globalt marked. ICI omfatter op til 10 forskellige virksomhedsnetværk med deltagelse af minimum 100 virksomheder. Hvert netværk arbejder med innovationen af nye globale forretningsmodeller og arbejder hen imod udvikling af konkrete produkter og serviceydelser i netværket i tæt samspil mellem teoretiske og praktiske, kreative nationale og internationale vidensmiljøer.

Udfordringen er bl.a. at bringe de mange forskellige interesser, værdier og personligheder i samme retning. Der skal derfor være en person, som kan sammensætte de forskellige værdier, uden at blive for ens. ICI analyserer på forhånd hver netværksdeltagers forretningsmodel og interesser, så der kan faciliteres en proces, der leder frem til en projektplan, som alle kan samles om.

Læring: Hvilken læring kommer der ud af projektet

Der er flere kommunikationsstrenger. Én via Væksthusene ud til kommunernes Erhvervsservicekontorer. Én via universitetsverdenen og GTS'erne om, hvordan man kan bruge ICIs arbejde og lave link ud til virksomhederne. Én via international dimension, hvor ICI har åbnet kontorer i München, Silicon Valley og Shanghai, som studerende kan besøge, og hvorfra virksomheder kan komme til ICI. Én vedr. en mobilteknologiorganisation (Center for Teleinfrastruktur),

som har fem internationale centre, som forskere kan bruge og som kan bidrage med teknologi til ICIs laboratorier⁸.

Læringen er, at der er behov for at åbne op for, at projekterne kan være langt mere fleksible. I denne proces er strukturfondssystemet lidt stift. Balancen er fundet ved at nedsætte en arbejdsgruppe med regionen, som refererer til EBST.

Projekt 3: Siddestilling og funktionsdygtighed	Siddestilling og funktionsdygtighed
Projektets samlede budget	3,4 mio. kr. (50 % medfinansieret)
Projektperiode	3 år
Antal partnere	5 (Ålborg Universitet, Meyland-Smith A/S, RBM A/S, Gabriel A/S, Scaniro A/S)
Region	Nordjylland
Fond/indsatsområde	Regionalfonden/ Innovation og viden, uddannelse og kompetencer

- **Projektet har potentiale til at levere synlige effekter i forhold til programmålsætningen**

Formålet med projektet er dels at styrke samspillet mellem virksomheder og uddannelses-/vidensinstitutioner til gavn for den nordjyske erhvervsudvikling, dels at tilgodese yderområderne (tre af de fire virksomheder ligger i yderområderne) i regionen, og endelig at projektet bidrager til nye produkter, som bl.a. vil bidrage til bedre terapeutisk virkning og dermed øget livskvalitet.

Konkret vil projektet skabe viden om mekanismer og forhold bag siddestilling og disses indvirkning på kroppen i relation til personer med udvidede krav til deres kørestole/stole. Projektet vil dog også genere viden, som vil kunne bruges til at designe en række produkter til flere forskellige aftagere. Disse spænder lige fra kørestole til svært handicappede over kontorstole for ikke-handicappede personer.

Projektet vil have fokus på at udvikle en "Rolls Royce"-model af en kørestol med i første omgang fokus på målgruppen børn med spasticitet. Ambitionen er, at en bedre stol vil frigive energi og ressourcer, som kan gøre børnene mere funktionsdygtige og styrke deres kognitive kompetencer.

Den forventede effekt af projektet i forhold til innovation og produktudvikling er dermed ret konkret. Den vidensdeling, der skabes mellem kørestols-, kontorstols-, tekstil- og stålemne-producenter koblet med Center for Sanses-Motorisk Interaktion og Center for Sundhedsteknologi på Ålborg Universitet skaber desuden en vigtig vidensbase og kompetenceudvikling.

- **Projektets partnerskabs sammensætning i forhold til at skabe innovation**

Partnerskabet bringer fire virksomheder og et universitet sammen. Desuden gør man en del ud af at indlejre projektet i den sundhedsklynge, der er på Aalborg

⁸ Se endvidere: /www.iciaau.dk/.

Universitet. Partnerskabet bygger dermed på en kombination af Triple-Helix (samfund, universiteter, virksomheder) og brugerdreven innovation-tankegangen. En række spidskompetencer bringes sammen i en ny konstellation (teoretisk viden og praktisk viden), og produkterne afprøves på brugere på Center for Sansel-Motorisk Interaktion. Ifølge projektansøgningen er kombinationen af partnere hidtil uset.

- **Projektets forankring ud over regionen**

Projektet er primært forankret i Region Nordjylland, som har valgt at satse på en kombination af et yderområde-fokus koblet på en videnstung institution. Projektet scorer dermed ikke højt på den geografiske dimension set i forhold til det interregionale perspektiv, men mere i forhold til bånd mellem yderområde og resten af regionen. I forhold til at skabe relationer ud af branchen er projektet nyskabende, idet det som nævnt skaber en ny konstellation af partnere omkring en fælles problemstilling.

- **Projektet er nemt at kommunikere til en bred kreds af interessenter, f.eks. gennem synlige forventede effekter og et letforståeligt rationale**

Projektet fremstår med et simpelt rationale og med nogle forholdsvis synlige forventede effekter: klyngeeffekt i forhold til viden, en yderområde-effekt, der kan understøtte udviklingen i erhvervene i yderområderne, og en innovations-effekt i form af potentielt bedre, brugerafprøvede, produkter.

- **Synspunkter og læring fra projektkoordinator på projektet**

Ansøgningsfasen: Projektidé, partnerskabssammensætning, væsentlige udfordringer i ansøgningsprocessen

I forbindelse med et andet projekt i Region Nordjylland kom Center for Sundhedsteknologi i kontakt med virksomheden Meyland-Smith, der bl.a. producerer hjælpemidler til handicappede, og som havde behov for at styrke deres dokumentation og produktudvikling. På baggrund af et møde mellem Meyland-Smith og Center for Sundhedsteknologi kunne man opdyrke en projektidé.

Efter mødet med Mayland-Smith var Center for Sundhedsteknologi på udkig efter flere interesserede, som endte med at blive Scaniro A/S (stålemner), RBM A/S (kontorstole), som indledningsvist var med i projektet (indtil de flyttede produktionen af kørestole til Sverige), ligesom virksomheden Gabriel A/S (tekstiler) har været tilknyttet.

Projektet har gjort sig overvejelser omkring partnerskaber uden for regionen. Men det specielle ved projektet er, at det startede i Center for Sundhedsøkonomi, som var støttet af den vækstpakke, som Region Nordjylland har modtaget via Vækstforum. Det har skabt et regionalt fokus, som er blevet fastholdt.

Det har i udviklingsfasen været svært at få private virksomheder med, og det kræver mange timers arbejde at få etableret et partnerskab - bl.a. fordi dokumentationskravene er store og sagsbehandlingen er lang (9 mdr.).

Implementeringsfasen: Væsentlige udfordringer i ansøgningsprocessen

Indledningsvist er der blevet brainstormet meget på tværs af fagligheder, ligesom der er gennemført litteraturstudier, som samler op på resultaterne fra tidligere undersøgelser. Det gør det muligt at udvikle noget nyt og innovativt. Brugere, familierne og plejepersonalet er desuden blevet inddraget i de foreløbige

delprojekter, f.eks. i forhold til kørestolens funktionalitet. Projektet er dog ikke gået i gang med den endelige implementering endnu.

Den måde, projektet er organiseret på, har været med til at sikre et højt ambitionsniveau. Blandt andet gennemføres der en række delprojekter, hvor partnerne er ansvarlige. En ansat projektleder har overblik over alle delprojekterne.

Projektet arbejder med kommunikation på flere måder. Dels artikler om projektet, dels deltager forskere og virksomheder på messer og konferencer. Når der foreligger resultater, vil de også blive markedsført. Inden for partnerskabet er kommunikationen på tværs bl.a. forankret i et lukket intranet, hvor viden kan deles.

Virksomhederne er utrolig glade for at få indgange til vidensmiljøerne. Det er desuden godt, at den overordnede styring har været forankret i Center for Sundhedsteknologi, så virksomhederne i mindre grad skulle fokusere på administrative opgaver. Men det er vigtigt fra start at gøre virksomhederne klart, at de skal afsætte ressourcer til timeregistrering og fremskaffelse af lønsedler, da dokumentationskravet er stort.

Læring: Hvilken læring kommer der ud af projektet

Det er endnu for tidligt at sige noget om læringen på projektet, da projektet ikke er tilstrækkeligt fremskredent.

Projekt 4: Leg & Læring - Kids and Tweens Lifestyle	Leg & Læring - Kids and Tweens Lifestyle
Projektets samlede budget	31,3 mio. kr. (heraf 50 % medfinansieret)
Projektperiode	4 år
Antal partnere	3 + ikke definerede virksomheder (Alexandra-Instituttet, Århus Arkitektskole, Syddansk Universitet)
Region	Syddanmark
Fond/indsatsområde	Regionalfonden/Innovation og viden, uddannelse og kompetencer

- **Projektet har potentiale til at levere synlige effekter i forhold til programmålsætningen**

Projektets overordnede formål er at opbygge viden og kompetencer som forudsætning for at kunne udvikle innovative og oplevelsesbaserede tilbud til børn og unge som forbrugere. Samarbejdet forventes at skabe større international gennemslagskraft, konkurrencefordele og brandingeffekter for de involverede virksomheder og erhvervsfremmeaktører.

Konkret vil projektet skabe en platform for innovation (en innovationsproces). Platformen tager sin form i tre mobile innovationslaboratorier med hver sit fagområde: 1) Turisme og oplevelser; 2) Interaktiv arkitektur og design; 3) Krop og bevægelse. De tre faglige områder er ifølge ansøgeren indbyrdes afhængige og afgørende for en kvalificeret innovativ konceptudvikling inden for spektret leg og læring.

- **Projektets partnerskabssammensætning i forhold til at skabe innovation**

Partnerskabet bygger på partnerne Alexandra-Instituttet (et anvendelsesorienteret forskningsinstitut, der bygger bro mellem it-forskning, virksomheder og offentlige institutioner), Arkitektskolen i Århus og det tværfaglige forskningsinitiativ DREAM på Syddansk Universitet. Herudover ventes en række virksomheder at deltage, men de er ikke benævnt i ansøgningen.

Partnerskabet er et klassisk eksempel på Triple-Helix modellen (her forskning, offentlige institutioner, virksomheder), som Alexandra-Instituttet også selv benytter sig af. Derudover er der særligt fokus på brugerdriven innovation gennem leg og læring-tankegangen, gennem brugergrupper, og gennem eksperimenterne i laboratorierne (hypoteseafprøvning, tests).

- **Projektets forankring ud over regionen**

Projektet spænder over partnere fra tre regioner, fra vidt forskellige brancher, og med forskellige temaer. Dermed er kortene blandet godt, og der er i forhold til innovations-empirien fordele ved f.eks. at kunne tænke mere radikalt og blive eksponeret på nye måder med denne konstellation.

- **Projektet er nemt at kommunikere til en bred kreds af interessenter, f.eks. gennem synlige forventede effekter og et letforståeligt rationale**

Projektets fokus er at skabe en platform/innovationsproces for erhvervslivet til fælles produktudvikling. Ideen er at skærpe ideudviklingen i mere traditionelle erhverv såsom møbelbranchen. I et internationalt perspektiv sigtes mod at styrke markedsføringen af det særlige danske børnesyn, der kendetegner en lang række danske kvalitetsprodukter og koncepter som et leg- og læringselement.

De vigtigste effekter kan således opsummeres som generering af ny viden, kompetenceudvikling, og skabelse af en platform for innovation og nytænkning.

- **Synspunkter og læring fra projektkoordinator på projektet**

Ansøgningsfasen: Projektidé, partnerskabssammensætning, væsentlige udfordringer i ansøgningsprocessen

Ideen blev født ved en fusion i den nye region, der medførte et strategiarbejde, hvor det viste sig, at Region Syddanmark skiller sig ud ved at have en høj koncentration af aktiviteter af oplevelsesmæssig karakter.

Partnerskabet blev til ved et godt kendskab til nogle innovative virksomheder. Der blev trukket på eksisterende netværk, men også nye partnere blev inkluderet, som kunne bibringe de nye ideer. Det vigtigste var at samle det bedste hold uafhængig af geografi og politiske interesser.

Der er tilsyneladende en del restriktioner i den måde, ansøgnings-skema er lavet på, hvilket er hæmmende på den kreative proces. Man prøver at presse et projekt ind i nogle rammer for at kunne få støtte.

Implementeringsfasen: Væsentlige udfordringer i ansøgningsprocessen

Projektet har fokus på procesværktøjer med delmål, der skal opfyldes på kort og mellemlangt sigt. Endvidere nævnes det som vigtigt, at ideerne ikke bare svæver rundt, men bliver gjort til konkrete aktiviteter.

Det er vigtigt for parternes motivation, at der er fokus på at nå resultater på kort sigt og ikke kun langt sigt. Endvidere er det vigtigt, at partnerne har en følelse af identitet og ejerskab for projektet.

Læring: Hvilken læring kommer der ud af projektet

Projektet har en projekthjemmeside for alle - en fælles platform med beskeder og informationer. Derudover arbejdes med nyhedsbreve, branchespecifikke presseartikler på flere niveauer og til forskellige segmenter, herunder også nye marketingsværktøjer/udvikle kommunikation, der går til børnene igennem leg og læring i et spilunivers.

Det er for tidligt at hente læring ud af projektet, men projektet mener, det er en god ide at involvere en ekstern evaluator i hele processen, og således fortløbende at optimere arbejdsgange/ideer/processen.

Afsluttende udtrykker projektlederen, at det var beklageligt, at sagsbehandlingen var så langsom. Medvirkende virksomheder har ikke forståelse for en ventetid på helt op til et års tid.

Projekt 5: Oplevelsesledelse i yderområder	Oplevelsesledelse i yderområder
Projektets samlede budget	11 mio. kr. (50 % medfinansieret)
Projektperiode	3,5 år
Antal partnere	Seks, Center for Regional- og Turismeforskning, Danvifo (Dansk Videnscenter for Oplevelsesøkonomi), Roskilde Universitetscenter, Øresundsuniversitetet, Bornholms Akademi, Bornholms Erhvervsskole samt internationale uddannelses- og forskernetværk
Region (Vækstfora)	Bornholm
Fond/indsatsområde	Socialfonden/Innovation

- **Projektet har potentiale til at levere synlige effekter i forhold til programmålsætningen**

Formålet med projektet er at gøre Bornholm til vidensproducent og vidensmodtager fra danske og internationale universiteter. Projektet forventer at kunne skabe en netbaseret uddannelsesadgang på universitetsniveau på Bornholm, som ikke i dag har et universitet, og dermed skabe bedre potentiale for regional vækst. En yderligere effekt af at få et sådant system op at stå kan være adgang for andre yderområder til uddannelse på højt niveau - med udgangspunkt i Bornholms eksempel. Projektet er forankret hos Center for Regional- og Turismeforskning (CRT).

Konkret er ideen at skabe forbedret adgang for virksomhederne til *efter og videreuddannelse på universitetsniveau*. Dette skal udmøntes i et samarbejde mellem CRT og RUC, som i forvejen udbyder en master i oplevelsesledelse. Ideen er, at udbyde et brugerbetalt e-læringsbaseret masterforløb over to semestre (30 ECTS-point), hvor masterforløbet får titlen "Oplevelsesledelse i yderområder". Kurset bygger på erfaringerne fra et tidligere kursus under titlen "Innovationsledelse i yderområder".

- **Projektets partnerskabssammensætning i forhold til at skabe innovation**

Partnerne i projektet består af CRT, Danvifo (Dansk Videnscenter for Oplevelsesøkonomi), Roskilde Universitetscenter, Syddansk Universitet, Øresundsuniversitetet, Bornholms Akademi, Bornholms Erhvervsskole samt internationale uddannelses- og forskernetværk. Partnerskabet inddrager også virksomheder og lever derfor op til Triple-Helix modellen. Der er dog ikke tale om brugerdrevet innovation i projektet. Projektet ses ikke som innovativt i sig selv - det udfylder snarere et behov for adgang til uddannelse på universitetsniveau i et yderområde (der vil strengt taget allerede nu være adgang til E-læringskurser på nettet på lige fod med andre regioner). Men en forbedret adgang til relevante uddannelsesforløb på Bornholm kan indirekte skabe mere innovation gennem forbedrede rammebetingelser. "Oplevelsesøkonomi i yderområder" synes derudover at være et særdeles relevant emne for Bornholm.

- **Projektets forankring ud over regionen**

Hele ideen med projektet er at skabe relationer ud over Bornholms-regionen, og projektet gør dermed det helt rigtige ved at trække på viden fra vigtige aktører andre steder. Bornholm er geografisk og fysisk isoleret, men gennem E-læringskurser nedbrydes de fysiske barrierer. Som nævnt kan en forbedret adgang til relevante uddannelsesforløb skabe mere innovation gennem forbedrede rammebetingelser.

- **Projektet er nemt at kommunikere til en bred kreds af interessenter, f.eks. gennem synlige forventede effekter og et letforståeligt rationale**

Projektet er for så vidt nemt at kommunikere til andre interessenter, og det er også en del af rationalet, at modellen kan bruges i andre yderområder. Selve ideen om E-læringskurser finder dog allerede sted.

- **Synspunkter og læring fra projektkoordinator på projektet**

Ansøgningsfasen: Projektidé, partnerskabssammensætning, væsentlige udfordringer i ansøgningsprocessen

Forhistorien til projektet er et forløb, som startede med, at man i 2005 lavede en analyse (*Bornholm i kultur- og oplevelsesøkonomien*), der viste, at man manglede ledere i både den offentlige og den private sektor. For at adressere denne problemstilling skabte man kurset "*innovationsledelse i yderområderne*". Disse erfaringer og dette forarbejde har nu ført til, at man har lavet masteruddannelsen "*oplevelsesledelse i yderområder*". Initiativet til uddannelsen blev taget af CRT, som mente, at der var nogle gode erfaringer og nogle gode samarbejdsrelationer at bygge på.

Den største udfordring i ansøgningsfasen har været at få projektet koordineret med de lokale partnere og at afgøre, hvilken rolle de forskellige aktører skulle have. Der er meget konkurrence på uddannelsesmarkedet nu, og derfor ligger der nogle udfordringer i at lande et sådant uddannelsesprojekt på en god måde, så alle partnere føler, at de får et tilstrækkeligt udbytte.

Implementeringsfasen: Væsentlige udfordringer i ansøgningsprocessen

De største udfordringer i implementeringsfasen ligger i regelkompleksiteten, hvor det generelt er tungt at arbejde med socialfonden - f.eks. i forhold til administrationen og afrapporteringen. Man kan se på de emner, der kommunike-

res om i øjeblikket, at man skal være godt klædt på til at forvalte projektet. Det kræver, at man har nogle medarbejdere, der konkret er ansat til at varetage processen, og som opbygger den viden, der skal til for at administrere projektet.

På spørgsmålet om, hvordan man sikrer et stort innovationsudbytte, fortæller CRT, at innovationsudbyttet øges ved, at kursisterne øger deres kompetencer i innovation. Derudover ligger der et innovationsaspekt i de projekter/cases, som kursisterne skal arbejde med på studiet. Disse projekter kan potentielt også være med til at skabe innovation. Derudover skal kursisterne beskrive deres innovationsprocesser, og trække en læring ud af denne, som kan bruges til innovation i andre sammenhænge på længere sigt.

Læring: Hvilken læring kommer der ud af projektet

Ifølge CRT er den vigtigste læring, hvis man skal lykkes med et projekt under strukturfondene, at man skal have en *god projektide*, som skal være bæredygtig på længere sigt - dvs. ud over hvad strukturfondsmidlerne strækker til. Derudover skal projektet være *godt lokalt forankret* med de rette partnere. Endelig skal man have de rette *projektansøgningskompetencer* i huset for at kunne ansøge og administrere projektet.

Projekt 6: Kompetenceudvikling i arkitekt-erhvervet via innovative netværk	Kompetenceudvikling i arkitekt-erhvervet via innovative netværk
Projektets samlede budget	4 mio. kr. (heraf 50 % medfinansieret)
Projektperiode	2 år
Antal partnere	Syv, Arkitektskolen Aarhus, Danske Arkitektvirksomheder, Arkitektforbundet, Akademisk Arkitektforening, Arkitema A/S, 3XN A/S, Vejle Kommune Teknisk Forvaltning
Region	Forankring i Region Midtjylland, men projekt går på tværs af alle Vækstfora
Fond/indsatsområde	Socialfonden/Innovation

- **Projektet har potentiale til at levere synlige effekter i forhold til programmålsætningen**

Projektet har til formål at kortlægge og udvikle et samlet og systematisk *efter- og videreuddannelsesprogram* for arkitekt-erhvervet og via *etableringen af innovative netværk* at prioritere og implementere forskningsbaserede og praksisorienterede efter- og videreuddannelsesforløb inden for 4-6 indsatsområder.

De *innovative netværk* skal bestå af en række udviklingsenheder, der er sammensat af erhvervsliv på ledelses- og medarbejderniveau samt forskere og undervisere fra uddannelsesinstitutioner. Blandt de mulige indsatsområder er byggeriets industrialisering og digitalisering, energi- og bæredygtighedsområdet, planlægning, strategisk design og kommunikation.

Projektets effekter ligger dels i forbedrede kompetencer og færdigheder i arkitekt-erhvervet, som dermed sigter på at sikre en bedre konkurrenceevne og beskæftigelse i en global økonomi. Projektet antager derudover, at det ikke kun

vil gavne arkitekterhvervet, men at et samlet og systematisk kompetenceløft til arkitekter også vil have en positiv, afsmittende effekt på tilstødende erhverv, som f.eks. byggeriet.

Projektets effekter ligger desuden i de innovative netværk, hvor ideen er, at man bedre kan målrette kompetencetiltagene gennem en forbedret prioritering og implementering.

- **Projektets partnerskabssammensætning i forhold til at skabe innovation**

Projektets partnerskabssammensætning afspejler de centrale aktører i arkitektbranchen, men spiller desuden på at kombinere forskning og praksis. Gennem de innovative netværk lægges der op til en model, der både minder om Triple Helix (offentlige institutioner, forskning, erhverv) og om brugerdreven innovation tilgangen, idet der er fokus på praksisorienteret uddannelse ved at inddrage aftagerne af undervisningsprodukterne. Projektet forener dermed på bedste vis elementer af Triple Helix, brugerdreven innovation, og kompetenceudvikling.

- **Projektets forankring ud over regionen**

Projektet er formuleret som en strategisk satsning, der vil imødegå udfordringer der går på tværs af alle Vækstfora, og partnerne dækker da også hele landet som brancheorganisationer/skoler. Projektet er forankret i Region Midtjylland, fordi man finder de regionale forudsætninger for gennemførelsen af projektet bedst her - omkring Arkitektskolen og den regionale arkitektur og designklynge.

I forhold til at skabe innovation spilles der på de gode effekter ved at skabe relationer både i bredden (geografisk) og i dybden (teoretisk og praksismæssigt).

- **Projektet er nemt at kommunikere til en bred kreds af interessenter, f.eks. gennem synlige forventede effekter og et letforståeligt rationale**

Projektet har et letforståeligt rationale (kompetenceudvikling, vidensnetværk), og har potentialet til at skabe synlige effekter gennem en forbedret konkurrenceevne i arkitekterhvervet. I praksis er det dog svært at måle effekterne af kompetenceforbedringer i forhold til at skabe konkurrenceevne, da mange andre faktorer er på spil. Det nævnes, at "*Aftagerundersøgelse 2007*" fra Arkitektskolen Århus viser en massiv efterspørgsel på efter- og videreuddannelse i arkitekterhvervet (derfor søsætter man projektet). En effekt kunne derfor være, at man har fået dækket denne efterspørgsel, hvilket en ny aftagerundersøgelse ville kunne sige noget om. Rationalet for projektet er derfor nemt at kommunikere, og de kortsigtede effekter i form af kompetenceløft er også synlige, mens de langsigtede effekter kan forklares, men er sværere at kommunikere ud.

Effekterne kommer dermed mest tydeligt frem i forhold til kompetenceudvikling, og i noget mindre grad i forhold til innovation.

- **Synspunkter og læring fra projektkoordinator på projektet**

Ansøgningsfasen: Projektidé, partnerskabssammensætning, væsentlige udfordringer i ansøgningsprocessen

Projektidéen er affødt af et tidligere socialfondsprojekt (*Arkitekter nu og i fremtiden - Aftagerundersøgelsen 2007*), hvor nogle af de samme partnere var med. Her fik man identificeret de væsentligste udfordringer, arkitektfaget stod over-

for. Undersøgelsen viste, at der var et massivt gab mellem arkitekternes kompetencer og det, der var behov for i arkitekterhvervet.

Partnerskabet bygger også til dels på de partnere, der sad med i "advisory board" på det tidligere socialfondsprojekt. Derudover besluttede man at få andre end de tre faglige arkitektorganisationer med, bl.a. nogle erhvervsaktører (Danmarks pt. største tegnestue samt en mellemstor meget internationalt orienteret tegnestue), men også en offentlig aktør, som var relevant. Ideen var at inddrage brugerne gennem de *innovative netværk* i at kortlægge og designe de nye kurser, sådan at man fik størst muligt fokus på behovet i arkitekterhvervet.

Ideudviklingsforløbet kørte fint, godt hjulpet på vej af Vækstforums sekretariat. Den største udfordring lå derfor mest i det administrative arbejde, hvor projektansøgningen er temmelig krævende. Her havde man dog erfaringer fra det tidligere projekt, men også fra projektansøgninger med EU-energiforskningsprogrammer.

Implementeringsfasen: Væsentlige udfordringer i ansøgningsprocessen

En udfordring under implementeringen har været at holde tidsplanen. Projektet er blevet forlænget med et halvt år yderligere, fordi det har været en meget tidskrævende proces at drive det innovative netværk. Der er mange, der skal høres, og de mange synspunkter tager tid at indarbejde. Processen har også krævet, at en tovholder kunne spille en rolle her.

En anden udfordring har været en meget stram fortolkning af statsstøttereglerne. Den stramme fortolkning af statsstøttereglerne påfører projektholderne en unødigt administrativ byrde, og i praksis betyder fortolkningen en øget egenfinansiering af projekterne (som følge af nedsat støtteprocent).

På spørgsmålet om, hvordan man sikre et stort innovationsudbytte, og hvad det innovative aspekt i projektet er, anføres det, at man *skaber nogle helt nye efteruddannelsesprodukter ved hjælp af en ny metode*. Det innovative aspekt ligger derfor primært i, at der skabes en helt ny tilgang til at kortlægge efterspørgslen efter kompetencer. Man har ikke gjort det med den samme systematik og den samme tilgang før.

Målet er, at der skal foreligge en række beskrevne efteruddannelsesforløb, og at man skal have afprøvet dem. Man laver derudover en mere teoretisk funderet kompetencematrix, som overordnet viser, hvad en arkitekt skal kunne inden for en række områder (otte typiske arkitekt-specialiseringer). Derudover er der tre erfaringstrin i matricen: arkitekten der træder ind på arbejdsmarkedet, den mere erfarne arkitekt, og lederen.

Læring: Hvilken læring kommer der ud af projektet

Projektet har været alle pengene værd, og det ville aldrig have kunnet finde sted uden disse midler. Men med hensyn til set-up'et omkring de innovative netværk så ville man en anden gang gøre mere ud af fra begyndelsen klart at definere/beskrive rollerne for de enkelte deltagere: Hvilke beføjelser har tovholderen, i hvilken udstrækning skal netværkets idégenerering følges af tovholderen etc. Her er nok noget, man kan lære af på andre projekter, når man laver vidensnetværk, innovationsplatforme, etc.

Der er ligger også en diskussion om rettighederne til de produkter, der bliver udviklet, og venten. Men den kan forhåbentlig redes ud på god maner.

Der er fra starten af lavet en kommunikationsplan for projektet, og dette burde være obligatorisk. Her har man tænkt over, hvilken interesse projektet har for faget, og hvordan det skal kommunikeres ud.

4.2.4 Gennemgående træk ved de udvalgte projekter

De vigtigste pointer, der fremkommer under analysen med de udvalgte projekter, er følgende:

- Et godt projekt bygger på et velfunderet rationale, som uddyber, hvorfor man satser på en konkret problemstilling. Derudover er der ofte et skarpt fokus på en central problemstilling, som virker gennemskuelig og relevant.
- Der er i de fleste tilfælde klarhed omkring de effekter, projekterne vil generere, men dette punkt er dog sværere at håndtere for nogle af projekterne. Det skyldes det faktum, at innovations-projekter i deres natur er svære at sætte effekter på - eksempelvis vil Internationalt Center for Innovation skabe en række innovationslaboratorier og andre platforme, som kan skabe innovation. Som koncept er disse platforme først effektfulde, når de leverer nye produkter.
- De fleste partnerskaber i de udvalgte projekter er ideelle til at skabe innovation. Partnerskaberne bygger ofte på Triple Helix-modellen (samfund, virksomheder, forskning), og bringer dermed ofte nye konstellationer sammen, der kan blande forskning og praksis, og som kan bringe viden i spil på en ny måde. Derudover er der flere projekter, der benytter sig af brugerdreven innovation-tilgangen, som der ligeledes er empirisk belæg for skaber mere innovation. Her drejer det sig om, at producenterne aktivt inddrager brugerne af produkterne i produktudviklingen - Intelligent Energyhåndtering eller Kids & Tweens' Lifestyle er eksempler på dette.
- Under interviewene med projektkoordinatorerne for de udvalgte projekter er der kommet nogle "læringspunkter" frem. Bortset fra administrative komplikationer så pointeres det, at det er en udfordring at få private virksomheder til at deltage, og at det kræver mange timers arbejde at få etableret et godt partnerskab. Det er også en udfordring at bringe mange forskellige interesser, værdier og personligheder sammen på tværs af partnerskabet, og det stiller store krav til projektledelsen hos den organisation, der er tovholder. Det er desuden vigtigt at få lavet en god arbejdsplan, som alle er enige om. Det nævnes også, at det kan være en fordel at involvere en ekstern konsulent til arbejdsprocessen, så man kan optimere arbejdsgangene.

4.3 Konklusion på Innovationsanalysen

Strukturfondsprogrammerne og de regionale erhvervsudviklingsstrategier er innovation udråbt til at være en central driver. Denne fokusering er tydeligvis afspejlet i, at 47 % af alle tilsagn er blevet givet under denne driver. At innovationsdagsorden er endnu stærkere, ses i det forhold, at 66 % af de adspurgte projekter definerer sig selv som mere end blot gennemsnitligt innovative.

Undersøgelsen af vækstforaenes tilgang til innovation leder ligeledes til følgende interessante delkonklusioner:

- **Regionale forskelle:** I alle erhvervsudviklingsstrategierne indgår innovation som et centralt aspekt ved indsatsområderne. Dog har nogle Vækstfora (1/3) et særligt fokus på innovation igennem særlige innovationsstrategier. Strategierne søges samtænkt med erhvervsudviklingsstrategien.
- **Innovation er en bred definition:** Hvis man ønskede at udvide rammerne for tildeling af midler til innovation på bekostning af de resterende indsatsområder, ville det ikke afføde problemer. En pæn andel af de projekter, der har fået tilsagn under andre indsatsområder, definerer således sig selv som mere end almindeligt innovative.
- **Inddragelse af partnere:** Alle Vækstfora inddrager regionale partnere i deres arbejde, men dette gælder i særlig grad Vækstfora, der arbejder med særskilte innovationsstrategier. Her gives eksterne partnere (oftest universiteter e.l.) en betydelig rolle både i udviklingen og udmøntningen af området.
- **Tilstedeværelsen af stærke videncenter styrker strategisk fokus:** De Vækstfora, der ikke er præget af tunge vidensinstitutioner, kan være usikre på den helt konkrete udvikling og udmøntning af innovationsindsatsen. (Bornholm og i nogen grad Sjælland).
- **Innovation og anvendelse af ny teknologi hænger sammen:** Fra samtlige Vækstforas sider synes anvendelse af ny teknologi og innovation at være uadskillelige. Ny teknologi, der ikke bibringer innovation, er ikke interessant.
- **Stor forskel på regional- og socialfonden:** Selvom tilslutningen til innovationsprojekter er høj generelt, så er der udpræget tale om et regionalfondsfænomen. Således udgør innovationsprojekterne ti gange så mange af regionalfondsprojekterne i forhold til den andel, som projekterne udgør i socialfonden.
- **Regionale forskelle i andel af innovationsprojekter:** Andelen af innovationsprojekter svinger, med Nordjylland og Syddanmark med de største relative andele i projektantal.
- **Regional innovationstilslutning:** Andelen af projekter, der anser sig selv som innovative, er generelt høj (omkring 70 %). Dog betragter de Bornholmske projekter sig som særligt innovative med en andel på 83 %. I Midtjylland derimod udgør de selvdefinerede innovative projekter kun 45 %.
- **Drivere af innovationsprojekter:** Ser vi på de tilsagnsmodtagere, der står bag innovationsprojekter, er det primært drevet frem af kulturinstitutioner, foreninger eller højere uddannelsesinstitutioner.

Den nærmere analyse af de udvalgte innovationsprojekter har ligeledes leveret baggrunden for en række interessante konklusioner:

- **Gode rationaler og konkrete problemstillinger:** De udvalgte projekteksempler bygger på gode grundideer og konkrete problemstillinger, og de har et skarpt fokus i deres tilgang.
- **Klarhed omkring effekter:** De udvalgte projekteksempler skaber klarhed omkring effekterne, men dette punkt er dog sværere at håndtere. Det skyldes til dels det faktum, at innovationsprojekter i deres natur er svære at

sætte effekter på - der er meget fokus på platforme og processer, og mindre på konkrete effekter (f.eks. hvilke rationaliseringsgevinster en innovationsproces vil medføre).

- **Triple-Helix og Bruger Dreven Innovation er godt for projektet:** De udvalgte projekteksempler bygger deres partnerskaber på Triple-Helix (samfund, virksomheder, forskning) eller på brugerdreven innovationstilgangen, og bringer dermed nye konstellationer sammen, der kan blande forskning og praksis, eller hvor producenterne og brugerne er fælles om produktudviklingen.
- **Svært med deltagelse af private virksomheder:** Det fremgår af de udvalgte projekter, at det er en udfordring at få private virksomheder til at deltage, og at det er krævende at få etableret et godt partnerskab. Det er også en udfordring at bringe mange forskellige interesser, værdier og personligheder sammen på tværs af partnerskabet, og det stiller store krav til projektledelsen.

5 Effektmåling af innovationsindsatsen

I det følgende præsenteres et forslag til, hvorledes en effektmåling af regionernes innovationsindsats kan gennemføres, og der opridses et operationelt målesystem for innovation med målhieraki og indikatorer.

5.1 Principper for effektmålingen

5.1.1 Tidsperiode

Det antages fra EBST's side, at effekter først slår igennem minimum fem år efter, at rammebetingelserne er på plads. Således vil en effektmåling først indgå i en evaluering efter indsatsperioden. I det følgende skal der derfor tages forbehold for, at nye offentligt tilgængelige datakilder vil komme til, f.eks. en ny runde af CIS undersøgelserne. Vi skønner dog, at der er en høj sandsynlighed for, at der stadig vil være belæg for at følge vores målesystem, idet behovet for at komplementere sådanne offentligt tilgængelige kilder med egne undersøgelser vil være uændret.

5.1.2 SMART

Vi foreslår, at udgangspunktet for en effektmåling er Rigsrevisionens beretning vedrørende effekten af erhvervsfremmeindsatsen på innovations- og iværksætterområdet⁹. I denne beretning lægges vægt på, om det er muligt at foretage en realistisk og effektiv effektmåling inden for en rimelig finansiel ramme. Derfor søger vores målesystem i så vid udstrækning som muligt at følge det generelt anvendte SMART-princip¹⁰: Målepunkterne skal være **S**pecificerede, **M**ålbare, **Ø**konomisk overkommelige (affordable), **R**ealistiske, og **T**idsspecifikke.

5.1.3 EU's Logical Framework Approach

Rigsrevisionen (2008) anbefaler videre, at målepunkter (og ultimativt indikatorer) skal ske med udgangspunkt i en model for formodede (eller dokumenterede) sammenhænge mellem indsatser og effekter (dvs. en programteori). Denne model bør skabe et overblik over, hvad det er for mekanismer, der fører frem til de forventede effekter, og den bør skelne mellem effekter på kort

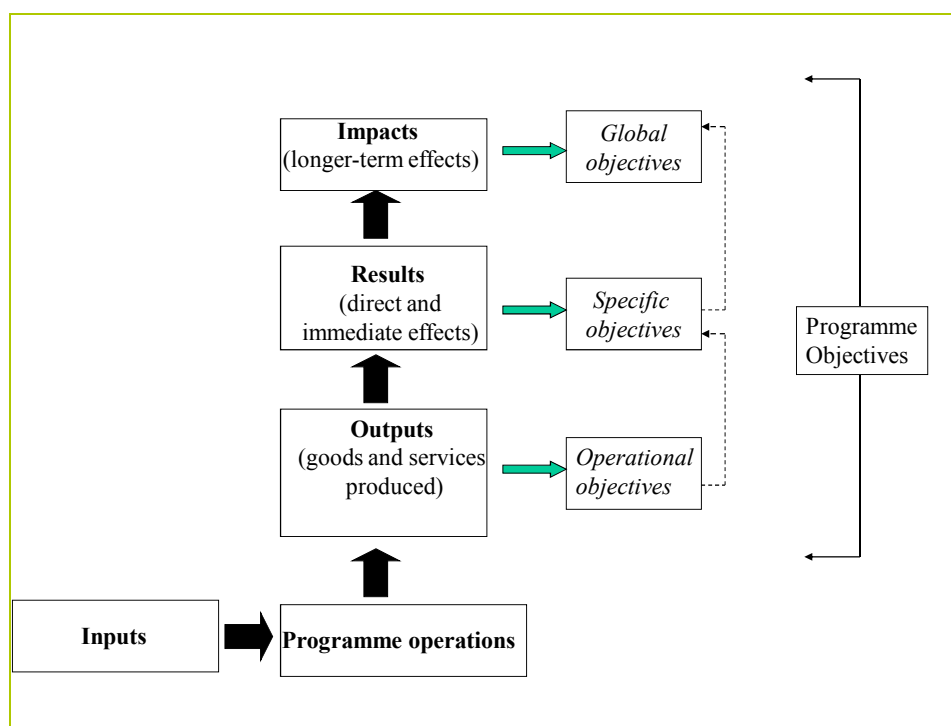
⁹ Rigsrevisionen (2008), Beretning til Statsrevisorerne om effekten af erhvervsfremmeindsatsen på innovations- og iværksætterområdet, København: Rigsrevisionen.

¹⁰ EU (2005), Impact Assessment Guidelines, SEC(2005) 791, Brussels: EU.

og langt sigt, således at man kan udarbejde et system til at måle begge typer effekter.

En sådan årsags- og virkningsmodel, der eksplicit skelner mellem effekter på kort og lang sigt, er opstillet i følgende metode, som EU¹¹ foreslår anvendt i rapporteringen: Logical Framework Approach (LFA). Denne metode er særdeles velegnet som forståelsesramme for effektmåling på programindsatser, fordi der opereres med processer og effekter, der er klart skilt ud fra hinanden, og specificeret følgende flow: input > output > results > impact. I vores model til måling af innovationseffekter fokuserer vi udelukkende på modellens niveauer *globale mål* (langtidseffekter, ”impacts”) og *specifikke mål* (korttidseffekter, ”results”). I afsnit 2 redegøres for hvorfor.

Figur 5.1. LFA-model ifølge EU (2006)

Referencegrupper

Rigsrevisionen (2008) understreger videre, at der i effektmålinger bør overvejes at udpege referencegrupper: Populationer af aktører, der ikke har deltaget i en given indsats, og som populationen af aktører, der har deltaget i indsatsen, derfor kan benchmarkes i forhold til. Som Rigsrevisionen (2008) anfører, kan en referencegruppe f.eks. bruges til at sammenligne udviklingen i økonomiske parametre for virksomheder, der har deltaget i en indsats, med virksomheder, der ikke har deltaget. Rigsrevisionen anfører videre, at en referencegruppe bør opstilles ved at udvælge virksomheder, der ikke har deltaget, men som ligner de

¹¹ EU (2006), Indicators for Monitoring and Evaluation: A Practical Guideline, Draft Working Paper [X], Brussels: EU.

virksomheder, der har deltaget, i en række observerbare dimensioner, såsom branche, størrelse omsætning, osv.

I vores målemodel medtager vi denne anbefaling fra Rigsrevisionen, og diskuterer forskellige måder, hvorpå referencegrupper kan inddrages. Som det vil fremgå, anbefaler vi at anvende referencegrupper ved måling af opfyldelse af indsatsens specifikke mål, mens vi ikke anbefaler at anvende dem ved måling af programmets globale mål.

5.2 Opsætning af målhieraki for effektmålingen

Idet vi fulgte EU's LFA-model, har vi screenet programdokumenterne¹² med henblik på at klarlægge formålene med innovationsindsatsen på flere forskellige niveauer (globale, specifikke, og operative mål, se figur 5.1 ovenfor). Vi har således defineret nedenstående målhierarki.

5.2.1 Overordnet referenceramme

Den overordnede målsætning for strukturfondsindsatsen, dvs. både regionalfonds- og socialfondsindsatsen, er, at Danmark skal have en stærk konkurrencekraft, så vi fortsat hører til de rigeste lande i verden målt ved BNP pr. indbygger. Drivers for konkurrencekraft antages at være dels at øge innovation og viden, dels at skabe flere og bedre jobs. Der er derfor defineret en række mål med udgangspunkt i disse drivers inden for fire indsatsområder. Regionalfondene opererer med indsatsområderne *innovation, videndeling og videnopbygning; etablering og udvikling af nye virksomheder; og anvendelse af ny teknologi*. Socialfonden opererer yderligere med indsatsområdet *udvikling af menneskelige ressourcer*.

Vores model er rettet mod måling af effekterne af indsatsen inden for *innovation, videndeling og videnopbygning*. Imidlertid inkluderer både OECD¹³ og FN^{14, 15} etablering af virksomheder inden for bestemte brancher (høj- og mellemteknologiske) som mål for innovationseffekter, og i det følgende skal vi derfor medtage indsatsområdet *etablering og udvikling af nye virksomheder* i vores måling.

Nedenfor har vi oplistet de globale, specifikke og operationelle mål, der er opsat for disse to indsatsområder.

¹² EBST (2006a), Regional konkurrenceevne og beskæftigelse i Danmark 2007-2013: Danmarks strategiske referenceramme, København: EBST.

EBST (2006b), Program for Den Europæiske Regionalfond i Danmark 2007-2013, Regional konkurrenceevne og beskæftigelse: Innovation og Viden, København: EBST.

EBST (2006c), Program for Den Europæiske Socialfond i Danmark 2007-2013, Regional konkurrenceevne og beskæftigelse: Flere og bedre job, København: EBST.

¹³ F.eks. OECD (2007), Science, Technology and Innovation Indicators in a Changing World: Responding to Policy Needs, Paris: OECD Publishing.

¹⁴ Freeman, C and L Soete (2007), Developing science, technology and innovation indicators: What we can learn from the past, Maastricht: UNU-MERIT WP#2007-001.

¹⁵ UNU-MERIT (2009), European Innovation Scoreboard 2008: Comparative Analysis Of Innovation Performance, Maastricht: UNU-MERIT.

Globale mål (langtidseffekter, ”impact”)

Der er opsat følgende globale mål inden for indsatsområdet *innovation, videndeling og videnopbygning*:

- I 2013 er mindst halvdelen af de danske virksomheder innovative (udgangspunkt 40 % i dag (CIS (Community Innovation Survey) 1998-2000)).
- I 2013 er Danmark blandt de fem mest innovative lande i EU (målt ved andel af innovative virksomheder, jf. CIS ovenfor). (udgangspunkt: nr. 9 i dag (CIS 1998-2000)).

Inden for indsatsområdet etablering og udvikling af nye virksomheder er de globale mål:

- I 2013 er etableringsraten i Danmark fastholdt på mindst samme niveau som i dag (udgangspunkt: 8,5 % i 2003).
- I 2013 er andelen af iværksættere, som udvikler sig til vækstiværksættere, forøget til 13 % (udgangspunkt: ca. 5 % i 2003).

Specifikke mål (korttidseffekter, ”results”)

Inden for indsatsområdet *innovation, videndeling og videnopbygning*:

- 15.000 personer har – som en følge af deres projektdeltagelse – forøget deres kompetenceniveau i forhold til nuværende eller nyt job inden for *innovation, videnopbygning og videndeling* (udgangspunkt: 0).
- 200 virksomheder/institutioner/organisationer har – som en følge af deres projektdeltagelse - udviklet/implementeret nye organisatoriske modeller/samarbejdsformer/processer/produkter inden for *innovation, videndeling og videnopbygning* (udgangspunkt: 0).

Indenfor indsatsområdet etablering og udvikling af nye virksomheder:

- 6.200 personer er – som et resultat af deres projektdeltagelse – kommet i beskæftigelse/blevet selvstændige/har forbedret deres iværksætterkompetencer og er kommet tættere på arbejdsmarkedet (udgangspunkt: 0).
- 100 virksomheder/institutioner/organisationer er – som følge af deres projektdeltagelse - indgået i samarbejde og netværk om rådgivning og styrkelse af iværksætterkultur (udgangspunkt: 0).

Operationelle mål (outputs)

Inden for indsatsområdet *innovation, videndeling og videnopbygning*:

- 13.000 deltagere registreret under rammebetingelsen *uddannelse og efteruddannelse*.
- 8.000 deltagere registreret under rammebetingelsen *samarbejde og netværk vedr. innovation*.
- 200 nye organisationsformer (samarbejder/processer/produkter) under rammebetingelsen *innovation, videndeling, videnopbygning*.

Inden for indsatsområdet etablering og udvikling af nye virksomheder:

- 6.000 deltagere registreret under rammebetingelsen *iværksætterkompetencer*.
- 1.200 deltagere registreret under rammebetingelsen *rådgivning*.

- 1.200 deltagere registreret under rammebetingelsen *iværksætterkultur*.
- 100 nye organisationsformer (samarbejder/processer/produkter) under rammebetingelserne rådgivning og iværksætterkultur (udgangspunkt: 0).

Målopfyldelse på det laveste niveau, de operationelle mål, foretages i vid udstrækning gennem selvevaluering: I projekterne under de forskellige rammebetingelser registreres deltagende antal virksomheder og personer, samt deres resourceforbrug og nye organisationsformer skabt gennem deltagelse i indsatsen. Der er dermed ikke brug for yderligere måling af målopfyldelse på dette niveau. Vores model fokuserer på måling på de to øverste niveauer, altså *effekter* (lang og kort sigt) af indsatsen inden for *innovation, videndeling og videnopbygning og etablering og udvikling af nye virksomheder*.

I det følgende vil vi anbefale datakilder samt en række empiriske indikatorer til brug for denne måling.

5.3 Operationalisering af effektmålingen

Vores kvalitative gennemgang af innovationsprojekterne viser en stor forskellighed af deres organisationsformer og aktiviteter, og det må derfor forventes, at der er meget forskellige mekanismer på spil i projekterne med hensyn til, hvordan og i hvor høj grad de skaber innovation. Vi vil derfor i vores model lægge vægt på måling af projekternes *aggregerede* innovationseffekter, og datagrundlaget vil være statistisk. Grundet den store forskellighed projekterne imellem vil vi ikke anbefale at anvende case studier. Nedenfor opridses hvorledes nye spørgeskemaundersøgelser bør kombineres med eksisterende data.

5.3.1 Måling af innovationseffekter på lang sigt (i.f.t. globale mål)

De globale mål opererer på nationalt niveau. Derfor er det ikke muligt at opstille en referencegruppe til sammenligning af effekter. Af denne årsag samt grundet den lange tidshorisont (frem til 2013), er det svært tydeligt at påvise kausalitet: Selvom et globalt mål, f.eks. den danske etableringsrate, udvikler sig positivt, kan det ikke tydeligt påvises, at dette skyldes en innovationsindsats. Vores forslag til målemodel for de globale mål følger OECD's Science and Technology (STI) målinger (se f.eks. OECD, 2007; Freeman og Soete, 2007) og målinger foretaget med European Innovation Scoreboard (EIS), og omfatter først og fremmest en undersøgelse baseret på *Community Innovation Surveys* (CIS).

CIS-målingerne er et standardiseret spørgeskema i EU (samt i en række øvrige OECD-lande). Den seneste danske CIS-undersøgelse er gennemført af Danmarks Statistik i 2006, og nye europæiske undersøgelser er skemasat for 2009 og 2011 (danske undersøgelser er endnu ikke nærmere planlagt). Vi anbefaler, at der i samarbejde med Danmarks Statistik arbejdes imod at skemalægge en ny CIS-undersøgelse i 2013, der kan indgå i målingen af strukturfondenes innovationsindsats. Alternativt kan en mindre selvstændig spørgeskemaundersøgelse med CIS-design gennemføres af EBST i 2013 (denne kan eventuelt kombineres med spørgeskemaundersøgelsen, der er beskrevet nedenfor).

I CIS-designet måles, hvorvidt virksomheder har introduceret nye innovationer (produkt, proces, organisatorisk eller markedsføring), virksomhedens samarbejdspartnere i forbindelse med innovation og graden af samarbejdet i innovationsprocessen:

- *Produktinnovation.* Introduktion af en ny vare eller tjenesteydelse på markedet eller af en vare eller tjenesteydelse, hvis egenskaber er blevet væsentligt forbedret: 1) Nye eller væsentligt forbedrede varer, og/eller 2) nye eller væsentligt forbedrede tjenesteydelser.
- *Procesinnovation.* Implementering af en bedre udnyttelse eller udveksling af information, 3) organisering af produktudviklingsarbejdet, 4) nye metoder til arbejdspladsens organisering med hensyn til uddelegering af ansvar og beslutningstagning, og/eller 5) måder hvorpå eksterne relationer til virksomheder og offentlige institutioner organiseres, f.eks. alliancer, partnerskaber, outsourcing eller underleverandører.
- *Markedsføringsinnovation.* En ny eller væsentligt ændret salgs- og markedsføringsmetode: 1) Ændringer i designet af en vare eller tjenesteydelse, 2) indpakning, 3) brug af nye medietyper eller teknikker til promovning, 4) markedsføringsstrategier rettet mod at nå nye kundegrupper eller markedssegmenter, 5) nye salgskanaler og metoder til produktplacering eller 6) nye prissætningsmetoder, f.eks. rabatsystemer, bonussystemer, efterspørgselsbestemt prisfastsættelse.

En anden central datakilde, der ikke kræver selvstændige målinger, er Danmarks Statistiks løbende firmastatistik om danske virksomheders omsætning, beskæftigelse og værditilvækst. Fra denne statistik kan effekter i form af etableringsrater samt vækst af iværksættervirksomheder måles med stor præcision. Vi anbefaler, at denne datakilde også bruges til at måle størrelser og dynamikker af særligt innovationsintensive brancher. OECD og EIS fokuserer i deres målinger på højteknologiske og medium-højteknologiske brancher, samt vidensintensive forretningsservices (KIBS). Nye undersøgelser fokuserer i stigende grad også på brancher, der baseres på intellektuelle rettigheder, såsom patenter eller ophavsret. Der findes meget begrænset statistik om ophavsretsaktiviteter, hvorfor registerdata (igen fra Danmarks Statistik) om ophavsretsbaserede brancher er relevante¹⁶¹⁷. Vi anbefaler at inddrage alle disse brancher i en effektmåling.

5.3.2 Måling af innovationseffekter på kort sigt (i.f.t. specifikke mål)

De specifikke mål er, i modsætning til de globale, defineret på person- og virksomhedsniveau. Sammenholdt med deres kortere tidshorisont giver dette god mulighed for at definere kausaliteter og dermed måle effekter. Vi kan måle, hvorvidt personer og virksomheder, *som følge af deres projektdeltagelse*, har oplevet en positiv innovationseffekt ved at foretage spørgeskemaundersøgelser. Disse undersøgelser bør foretages inden for hver region. Vi anbefaler, at spørgeskemaundersøgelserne gennemføres i samarbejde med de regionale Vækstfora for at sikre bedst mulig svarprocent samt sammensætning af referencegrupper.

Spørgeskemaer sendt til personer og virksomheder, *der har deltaget i projekter*, bør omfatte følgende.

¹⁶ World Intellectual Property Organization (WIPO) 2003: Guide on Surveying the Economic Contribution of the Copyright-Based Industries.

¹⁷ Andersen, K V (2006), Kortlægning af den danske ophavsretsøkonomi, København: Copenhagen Business School.

- *Spørgeskemaer til personer* bør dække beskæftigelsehistorie og kompetenceudvikling siden 2007. Skemaet bør afsluttende spørge, hvorledes virksomheden selv vurderer innovationseffekten af deltagelse i programmet.
- *Spørgeskemaer til virksomheder* bør dække samme spørgsmål som CIS-undersøgelserne for at belyse produkt-, proces- og markedsinnovation, men bør også indeholde spørgsmål om, hvorvidt virksomheden har indgået i samarbejde og netværk om rådgivning og styrkelse af iværksætterkultur. Skemaet bør afsluttende spørge om, hvorledes virksomheden selv vurderer innovationseffekten af deltagelse i programmet.

Som kontrol bør der sendes spørgeskemaer, der på nær de afsluttende spørgsmål er identiske, til referencegrupper af personer og virksomheder, der ikke har deltaget i projekter. For at sikre statistisk pålidelighed bør referencegrupperne omfatte minimum 100 virksomheder og 1000 personer. Gennem regressionsanalyser vil det derefter være muligt at teste hypoteser om effekterne af projektdeltagelse.

Et nyttigt supplement til spørgeskemaundersøgelser kan være anvendelse af registerdata fra European Patent Office (EPO) og Trade Marks and Design Registration Office of the European Union (OHIM), hvis tal for ansøgninger om patenter og varemærkebeskyttelse er et velspecificeret mål for innovation. Ligeledes kan Danmarks Statistik regelmæssige undersøgelser af danske virksomheders udgifter til FoU (forskning og udvikling) samt Innovation (FUI) anvendes. Problemet med disse eksisterende datakilder er den manglende mulighed for at kontrollere: Grundet dataanonymitet kan der ikke opstilles en referencegruppe af virksomheder, der ikke har deltaget i projekter. For at bruge disse datakilder til give et supplerende billede af innovationseffekten anbefaler vi derfor dels at sammenligne, hvorledes antallet af ansøgninger om patenter og varemærkebeskyttelse udvikler sig over tid (af tilgængelighedsårsager er perioden siden 2006 anbefalelsesværdig) for forskellige danske regioner, og dels adskiller sig mellem brancher, der er meget hhv. lidt deltagende i projekter.

Figur 5.2. Opsummering af model

LFA niveau	Mål	Indikatorer og kilder	Mulighed for anvendelse af referencegrupper
Globale mål (Innovationseffekter på lang sigt)	<p><i>Innovation, videndeling og videnopbygning:</i></p> <p>I 2013 er mindst halvdelen af de danske virksomheder innovative.</p> <p>I 2013 er Danmark blandt de fem mest innovative lande i EU.</p> <p><i>Etablering og udvikling af nye virksomheder</i></p> <p>I 2013 er etableringsraten i Danmark fastholdt på mindst samme niveau som i dag.</p> <p>I 2013 er andelen af iværksættere, som udvikler sig til vækstiværksættere forøget til 13 %.</p>	<p>CIS-undersøgelser af innovation 2006, 2009, 2011, 2013 (Danmarks Statistik, evt. egen mindre spørgeskemaundersøgelse)</p> <p>Etablering af nye virksomheder samt vækst af iværksættervirksomheder (Danmarks Statistik)</p> <p>High tech og medium-high tech branchers beskæftigelse, virksomhedsantal, omsætning, værditilvækst og eksport (Danmarks Statistik)</p> <p>Ophavsretsbaseerede branchers beskæftigelse, virksomhedsantal, omsætning, værditilvækst og eksport (Danmarks Statistik)</p> <p>Vidensintensive forretningsservices beskæftigelse, virksomhedsantal, omsætning, værditilvækst og eksport (Danmarks Statistik)</p>	<p><i>Ringe mulighed:</i> Kausalitet uklar, og definering af referencegruppe til sammenligning af nationale effekter er vanskelig.</p>
Specifikke mål (Innovationseffekter på kort sigt)	<p><i>Innovation, videndeling og videnopbygning:</i></p> <p>15.000 personer har – som en følge af deres projektdeltagelse – forøget deres kompetenceniveau i forhold til nuværende eller nyt job inden for innovation, videnopbygning og videndeling.</p> <p>200 virksomheder/institutioner organisationer har – som en følge af deres projektdeltagelse - udviklet/implementeret nye organisatoriske modeller/samarbejdsformer/processer/produkter inden for innovation, videndeling og videnopbygning.</p> <p><i>Etablering og udvikling af nye virksomheder:</i></p> <p>6.200 personer er – som et resultat af deres projektdeltagelse – kommet i beskæftigelse/blevet selvstændige/har forbedret deres iværksætterkompetencer og er kommet tættere på arbejdsmarkedet.</p> <p>100 virksomheder/institutioner/ organisationer er – som følge af deres projektdeltagelse - indgået i samarbejde og netværk om rådgivning og styrkelse af iværksætterkultur.</p>	<p>Spørgeskemaundersøgelse blandt virksomheder med referencegruppe, CIS-design</p> <p>Spørgeskemaundersøgelse blandt personer med referencegruppe</p> <p>Patentansøgninger (inklusive delte patenter) indsendt til European Patent Office per indbygger/per virksomhed fra 2006 (EPO/EUROSTAT)</p> <p>Ophavsretsansøgninger indsendt til OHIM per indbygger/per virksomhed fra 2006 (OHIM/EUROSTAT)</p> <p>FoU udgifter i erhvervslivet 2007- (Danmarks Statistik)</p> <p>FoU udgifter i det offentlige 2007- (Danmarks Statistik)</p>	<p><i>God mulighed:</i></p> <p>Kausalitet klar, og definering af referencegrupper til sammenligning af projektvirksomheder og –personer med repræsentativt udvalgte ikke-projektvirksomheder og –personer er effektiv.</p> <p><i>Ringere mulighed:</i></p> <p>Sammenligning af eksisterende registerdata over tid for forskellige danske regioner, og mellem brancher, der er meget hhv. lidt deltagende i projekter, er et meget højt aggregationsniveau.</p>

6 Perspektivering og anbefalinger

6.1 Perspektivering: nye rammebetingelser for strukturfondsprogrammerne

Fra høj vækst til beskæftigelseskrise

Udviklingen i dansk økonomi og på det danske arbejdsmarked fra 2008 til 2009 udgør et af de mest dramatiske konjunkturomslag i efterkrigstiden. I sommeren 2008 nåede arbejdsløsheden et lavpunkt på 45.000 ledige. Nu melder de fleste prognoser om forventede ledighedsniveauer på omkring 200.000 personer ved udgangen af 2011. Selv om det stadig er et stykke til arbejdsløshedstallene i starten af 1990'erne, har den nuværende krise overrasket ved sin pludselighed og ved styrken i omslaget. Chokeffekten har været betydelig og har medført, at den politiske dagsorden på få måneder har skiftet fra at handle om mangel på hænder til at fokusere på mangel på jobs.

Samtidig er der stor usikkerhed om det mellemlange sigt. Dels er det svært at forudsige konjunkturudviklingen i de kommende år. Dels rejses det mere fundamentale spørgsmål om, hvorvidt krisen blot er et "bump på vejen", eller om den peger frem mod nogle mere fundamentale strukturforandringer betinget af blandt andet skift i den internationale arbejdsdeling og i de globale økonomiske magtbalancer?

Uanset denne usikkerhed er det vigtigt at fastholde, at de demografiske forandringer i retning af en aldrende befolkning stadig udgør en væsentlig udfordring på den lange bane. Derfor er det vigtigt at fastholde et fokus på arbejdsstyrken, men samtidig at flytte dagsordenen fra "flere hænder her og nu" til "flere og bedre hænder" på lang sigt. Udfordringen for strukturfondsprogrammerne er derfor at støtte opfyldelsen af de langsigtede mål om øget arbejdsstyrke og flere og bedre jobs, samtidig med at de skal manøvrere på et arbejdsmarked, hvor den kortsigtede dagsorden handler om mangel på beskæftigelse her og nu.

Beskæftigelseskrisens virkninger på arbejdsmarkedet i de kommende 3-4 år

Selv om den økonomiske vækst kommer langsomt i gang i løbet af 2010 og 2011, vil arbejdsmarkedet halte bagefter og formentlig først få vendt udviklingen i 2012 og de følgende år. For at få en vækst i beskæftigelsen og fald i ledigheden kræves der nemlig erfaringsmæssigt BNP-vækstrater på 1½-2 procent. Så længe økonomien blot lister af sted i krybesporet, sker der ikke indhug i ledigheden. Desuden vil ledigheden også gradvis antage en tungere karakter i form af flere langtidsledige rekrutteret blandt unge, indvandrere, ældre og kortuddannede. De opnåede gevinster med hensyn til integration under højvækstperioden fra 2004 til 2008 går derfor tabt. Heraf følger atter en stigende strukturløshed.

	<p>Den stigende ledighed vil også føre til en øget tilgang til uddannelserne, hvilket på mange måder er positivt. For erhvervsuddannelserne giver beskæftigelseskrisen dog store udfordringer, fordi antallet af praktikpladserne skrumper. Da disse uddannelser er centrale for opkvalificeringen af de bogligt svagere unge, er der derfor en risiko for voksende restgruppeproblemer</p> <p>Med hensyn til udviklingen i de selvstændiges beskæftigelse, vil der måske ses en større tilgang til iværksættergruppen drevet af de dårlige vilkår for at få lønnet arbejde, men samtidig vil der være vanskeligere betingelser for start og drift af egen virksomhed.</p> <p>Endelig gælder der særlige udfordringer for den offentlige sektor, hvor aldersfordelingen blandt de ansatte er markant skæv med en overvægt af beskæftigede over 50 år. Det stiller i de kommende år store krav til uddannelse og rekruttering inden for især uddannelses-, sundheds- og plejeområdet. Til gengæld vil de offentligt ansatte være begunstiget af en større stabilitet i beskæftigelsen.</p>
<p>Det regionale perspektiv</p>	<p>Krisen er hidtil slået ujævnt igennem regionalt. Udviklingen har været præget af krisens udspring i bygge- og anlægssektoren og i industrien og af forskellene i de regionale erhvervsstrukturer. Typisk er områder med en høj andel af ufaglærte også hårdest ramt. Efterhånden som beskæftigelseskrisen spreder sig gennem den private servicesektor, må det forventes, at der sker en vis regional udjævning.</p> <p>Samtidig gælder det på længere sigt, at den demografiske udvikling er noget forskellig i regionerne. Regionerne Sjælland, Syddanmark og Nordjylland vil i 2040 have forsørgerkvoter på over 50 % ifølge Danmarks Statistiks befolkningsprognose. Omvendt vil Hovedstadsregionen have en forsørgerkvote på 37 %. Midtjylland vil ligge i en mellemposition med en kvote på 43 %.</p> <p>Endelig viser de foreliggende prognoser for udbud og efterspørgsel efter forskellige uddannelsesgrupper, at der i alle regioner bliver overskud af ufaglært arbejdskraft, mest markant i Hovedstadsregionen og på Sjælland. Omvendt kommer der mangelsituationer for langvarigt uddannede, mest udtalt i Nordjylland, på Sjælland og i Syddanmark.</p>
<p>Overordnede konsekvenser for regionale erhvervsudviklingsstrategier</p>	<p>De nye rammebetingelser for strukturfondenes virke i de kommende år ændrer ikke i sig selv ved relevansen af de overordnede prioriteter om flere og bedre jobs og innovation og viden. Men vilkårene for arbejdet med de forskellige indsatsområder bliver forandrede. De kortsigtede beskæftigeshensyn vil uundgåeligt have en fremtrædende placering. Derfor er det vigtigt at udvikle konkrete indsatser, som integrerer beskæftigeshensynet og opfyldelsen af de langsigtede prioriteter.</p> <p>I dette perspektiv er opkvalificering af arbejdskraften et kerneeksempel på en politik, der kan kombinere opfyldelse af flere af strukturfondenes prioriteter, fordi uddannelse forøger både kvantiteten og kvaliteten af arbejdsstyrken og derfor bidrager til flere og bedre jobs med et højere vidensindhold. Den kvantitative effekt beror på, at mere uddannelse forøger den enkeltes arbejdsudbud over livsforløbet i kraft af lavere ledighedsrisiko og senere tilbagetrækning. Den kvalitative effekt skyldes, at højt kvalificeret arbejdskraft er forudsætningen for udviklingen af innovative og vidensbaserede arbejdspladser. Samtidig skaber beskæftigelseskrisen luft til en øget opkvalificeringsindsats både i det formelle uddannelsessystem og på arbejdspladserne. Forskellene i de regionale</p>

rammevilkår i forhold til demografi og uddannelsesubbalancer betyder desuden, at opkvalificeringsstrategien skal tænkes ind i den konkrete regionale kontekst.

Risikoen for, at de svage grupper atter tabes på gulvet under en længerevarende beskæftigelseskrise, gør det samtidig vigtigere med målrettede forebyggende indsatser i forhold til udsatte grupper. I modsætning til højvækstperioden kommer integrationen ikke længere af sig selv, når vejen til job er blevet længere for disse grupper.

Endelig er det vigtigt at tænke i termer af politikintegration både på tværs af politikområder og gennem kobling af beskæftigelseshensynet med de langsigtede målsætninger. De vækstkildeopdelte indsatsområder i form af "innovation, videndeling og videnopbygning", "Etablering og udvikling af nye virksomheder", "Anvendelse af ny teknologi" samt "Udvikling af menneskelige ressourcer" er stadig centrale. Men de ændrede rammevilkår på arbejdsmarkedet gør det tillige vigtigt at koble dem med hensynet til beskæftigelsen.

Mulige eksempler på sådanne integrative indsatser, der ville kunne indgå i næste generation af erhvervsudviklingsstrategier, er:

- "Jobrotation" – kombination af indsats for ledige og opkvalificering af de beskæftigede, f.eks. til job i den offentlige sektor eller til vækstområder i den private sektor.
- "Grønne jobs" – mere beskæftigelse og udvikling af teknologier til opfyldelse af energi- og klimamålsætninger.
- "Velfærdsjobs" – mere beskæftigelse og udvikling af teknologier til forbedring af sundheds- og plejeindsats.

6.2 anbefalinger

I forbindelse med gennemførelsen af denne første temaevaluering af de danske strukturfondsprogrammer må det bemærkes, at det generelle indtryk af den første periode af programmernes udmøntning er, at den er sammenhængende og vellykket.

Udmøntningen er sket i parallel med en dansk strukturreform, hvor centrale aktører i den hidtidige implementering af strukturfondsmidlerne er blevet betydeligt berørt. Alligevel er det lykkedes at konstruere et velfungerende organisatorisk og strategisk set-up, der indbefatter både behovet for strategisk sammenlægning af regionale, nationale og supranationale niveauer og de konkrete regionale og lokale behov for en målrettet udviklingsindsats.

På baggrund af evalueringens resultater kan der dog alligevel fremføres en række forslag til forbedringer af indsatsen samt en henvisning til områder, der bør gøres til genstand for øget opmærksomhed.

- **Større klarhed omkring forløbet i ansøgningsprocessen:** Kriterierne for projektudvælgelsen for det enkelte vækstforum er klare, og processen for projektansøgninger er logisk. Ikke desto mindre er opfattelsen blandt ansøgere, at klarheden i kriterierne er under middel, og processen langvarig af årsager, ikke kan gennemskue. Klar kommunikation om disse kriterier og deres sammenhæng med procedurerne for godkendelse vil derfor udgøre en betydelig styrkelse. Et konkret forslag til, hvorledes Vækstforaene evt. i samarbejde med EBST kunne forstærke denne klarhed, kunne være igennem et "tracking system" på enten EBST's eller Vækstforaenes webside.

Her kunne ansøger få en grafisk oversigt over både den fulde ansøgningsproces, og hvor det pågældende projekt var i processen. Dette kunne evt. kombineres med detaljeret information om, hvilke informationer eller godkendelser der mangler på et givet tidspunkt. Indførelsen af et sådan system bør dog sammenholdes med en rimelighedsbetragtning i forhold til antallet af ansøgere.

- **Klarere kommunikation med projekteksempler:** Der er en udfordring i forbindelse med at få særligt private virksomheder i spil som ansøgere. Hvilke konkrete resultater og effekter, som denne gruppe kan få ud af et strukturfondsprojekt, bør således gøres klarere. Anbefalingen er her, at der gøres en yderligere indsats for at identificere og kommunikere gode, håndgribelige projekteksempler ud til potentielle ansøgere, hvor de konkrete resultater og effekter tydeligt fremgår.
- **Mere samarbejde på tværs af regioner:** Fokus for mange aktører på regionalt plan har i de sidste par år naturligt rettet sig mod sammenhængen af deres nye geografiske fokus. Hvis et Vækstforum fortsætter med udelukkende at beskæftige sig med aktiviteter inden for sin egen geografiske udstrækning, vil en række potentialer for udvikling gå tabt. Samarbejder på tværs af regionsgrænser foregår allerede, men udviklingen af specifikke sektorer synes at kunne styrkes med en øget grad af samarbejde på tværs.
- **Mere fokus på effektniveauet i innovationsprojektansøgningerne:** Analysen af de seks projekteksempler viser, at der i projektansøgningerne er behov for at flytte fokus i udmeldingen af effekterne fra output-niveauet (udkommet af projektaktiviteterne, f.eks. antal netværk skabt) til effektniveauet (effekten som outputs vil skabe på lidt længere sigt, f.eks. rationaliseringsgevinster). Der er lige nu for meget fokus på platforme og processer, og mindre på de konkrete effekter i form af de rationaliseringsgevinster, innovationsprocesserne afstedkommer. Det anbefales, at der så vidt muligt sigtes på projekter, der bygger deres partnerskaber på Triple Helix (samfund, virksomheder, forskning) eller på Brugerdreven innovationstilgangen, som erfaringsmæssigt er bedst til at skabe innovation.
- **Mere fokus på integrative indsatser:** Rammevilkårene er det seneste år ændret på arbejdsmarkedet, men de langsigtede strukturelle hensyn, angående tilstrækkelig stor og veluddannet arbejdsstyrke, består. Perspektiverne for de kommende erhvervsudviklingsstrategier bør derfor være at både sikre, at den gode udvikling de senere år ikke tabes på gulvet, og den eksisterende kobling til vækstkilderne bibeholdes med et stærkt fokus på de beskæftigelsesskabende perspektiver. Mulige initiativer, som kunne indgå i næste generation af erhvervsudviklingsstrategier, kunne derfor være:
 - ”Jobrotation” – kombination af indsats for ledige og opkvalificering af de beskæftigede, f.eks. til job i den offentlige sektor eller til vækstområder i den private sektor.
 - ”Grønne jobs” – mere beskæftigelse og udvikling af teknologier til opfyldelse af energi- og klimamålsætninger
 - ”Velfærdsjobs” – mere beskæftigelse og udvikling af teknologier til forbedring af sundheds- og plejeindsats.

6.3 Kommunikation af evalueringens resultater

I forbindelse med evalueringen foreslås følgende overvejelser taget i betragtning i forhold den videre formidling af evalueringens resultater.

De primære og sekundære interessenter

Det forventes, at evalueringens resultater formidles videre i en bredere kreds af interessenter. Disse udgøres af de primære interessenter, som består af Overvågningsudvalget, EU Kommissionen, Vækstforumsekretariatet, medlemmerne af Vækstforaene samt EBST. Dernæst er der en sekundær kreds af interessenter, der omfatter de kommunale og regionale aktører, som ikke er medlemmer af Vækstforaene, andre statslige institutioner samt eksisterende og potentielle tilsagnsansøgere.

De konkrete resultater fra evalueringen består generelt af information på fire niveauer, som bør kommunikeres på hver sin måde.

Det overordnede niveau: Det grundlæggende rationale

Det første niveau drejer som om de overordnede træk ved udrulningen af strukturfondsprogrammerne. Her undersøges, hvorvidt det grundlæggende rationale i den specifikke danske tilgang til strukturfondsprogrammerne har fungeret. Der gives således svar på, om der er sammenhæng mellem strukturfondsprogrammer og erhvervsudviklingsstrategierne samt mellem erhvervsudviklingsstrategierne og projekterne.

Denne information er specielt interessant for den primære interessentgruppe. Informationen omkring disse overordnede aspekter vurderes at kunne kommunikeres mest effektivt i kredsen af Overvågningsudvalgsmedlemmer. Konsulentens fremlæggelse til overvågningsudvalget vil således være den mest oplagte måde at kommunikere disse resultater på. Andre interesserede (herunder de sekundære interessenter) vil kunne opsøge denne information ved at hente en offentligt tilgængelig udgave af rapporten på EBST's hjemmeside. Et link til den offentligt tilgængelige udgave af rapporten vil kunne udsendes sammen med et nyhedsbrev til interesserede blandt både den primære og sekundære interessentgruppe.

Mellem niveauet: Input til Vækstforaenes arbejde fremover

Det andet niveau omhandler de resultater fra evalueringen, som kan have karakter af input til vækstforaenes arbejde fremover. Denne information består primært af to slags information. Den første er erfaringer baseret på implementeringen så vidt. Det kunne være ideer til, hvorledes man kan vægte en strategisk forskellige temaer, kommunikation etc. på baggrund af erfaringer med ansøgenes adfærd eller gode eksempler fra andre Vækstfora. Den anden er information om konsekvenserne af den generelle ændring i de socioøkonomiske rammebetingelser. Informationen vil være særlig interessant for Vækstforumsekretariatene og i nogen udstrækning EBST. Det foreslås, at informationer på dette niveau formidles i et forum, hvor alle Vækstforumsekretariatene deltager, evt. en workshop koordineret af EBST.

Det konkrete niveau: Relateret til koordinering mellem EBST og Vækstforumsekretariatene	Det tredje niveau handler om de helt konkrete operationelle anbefalinger, som rapporten fremhæver. Disse anbefalinger omfatter bl.a. hvorledes ansøgerne får et optimalt ansøgningsforløb, hvordan programmer og strategier får bedst mulig synlighed over for de relevante aktører etc. Denne information, som er tæt knyttet til aktiviteter og koordinering imellem EBST og Vækstforum sekretariatene, synes ligeledes bedst behandlet i denne kreds. Formen kunne meget vel være den samme som for information på mellemniveauet, men rettet mod koordinering imellem EBST og Vækstforumsekretariatene.
Værktøjsniveauet	Evalueringen indeholdt også et konkret værktøj til måling af effekten af innovationsprojekter. Denne information forventes først at finde anvendelse senere, og sandsynligvis med EBST som hovedmodtager. Andre aktører vil også kunne finde inspiration i modellen (Vækstforumsekretariat, andre statslige institutioner etc.), men det forventes ikke, at der bør laves særlige kommunikationsaktiviteter omkring dette niveau.

7 English Summary

During spring and summer 2009, a thematic evaluation of the Danish structural funds was conducted. The evaluation was carried out under the headlines: "Cohesion between the objectives of the structural fund programs and the priorities and focus of the regional strategies for business development" and "Innovation efforts"

Purpose of the evaluation

Since 2007, the Danish structural funds have been implemented in integration with the regional development strategies. An novel approach in an EU context. The programmes have been put into a single strategic framework (including regional, national and supranational levels) and implemented through the regional strategies for business development. In addition, focus has to a large degree been on innovation during the first part of the implementation of the programmes. Whether it has been possible to ensure coherence within the different strategic levels and how the field of innovation has developed are thus central questions posed by this evaluation.

In connection to the evaluation an indicator-system has been developed. The indicator-system could be applied for the impact assessment of the innovation projects supported by the structural funds.

Conclusions regarding coherence between programme and strategy

The evaluation concludes that a strong coherence between the structural funds and the regional strategies for business development can be identified. Especially the strong focus on the four growth drivers "development of human resources", "innovation, knowledge sharing and knowledge development", "Creation and development of new businesses" and "application of new technologies" has proven effective and resulted in an alignment between the regional strategies and the overall strategic framework. Few or no barriers have been identified for the "Growth forums" in applying the structural funds programmes on their own regional strategies. The programmes have therefore been perceived as most accommodating.

Cohesion between the regional strategies for business development and the actual projects has also been identified. However, the cohesion is affected by the facts that some parts of the regional strategies for business development have been realised faster than others. The unique Danish approach involving aligning national as well as regional strategies have thus to date been a successful endeavour.

Conclusions regarding the implementation and development of the regional strategies for business development

Regarding the actual development of the regional strategies for business development, the report concludes that especially regional socio-economic differences seem to have had an effect. Hence, Growth forums with a more homogeneous socio-economic structure have been able to create a more focused strategy. The more complex composited Growth forums have had to take into account several concerns.

In the present programme period, focus has been on major and more prominent projects. This has had a number of advantages. The programmes have been easier to manage for both the Growth forums and the legality control (The Danish Construction and Enterprise Authority), and the effects seem to become both clearer and more prominent. With the increased focus on larger projects, though, the requirements to the applicants have also increased. The ability to handle large projects has thus become more important. But the increased threshold for applicants based on their project management skills makes it difficult for small organisations to take part. Previously, new and small organisations had the opportunity to develop their competencies on smaller projects supported by the structural funds. These kinds of organisations now instantly have to be able to deal with large projects, which probably will discourage some. In a longer perspective, this might lead to a decrease in the number of new applicants.

The way that the Growth forums conduct calls for proposals is also subject to change. The individual Growth forums still do it in different ways, but there is a clear tendency towards a more controlled process, where the framework is fleshed out by the Growth forum secretariats in more detail and developed together with the applicant. This underlines the increased strategic focus on the use of the structural funds which has been identified to date.

Applying for structural funding implies fulfilling a number of formal requirements. In addition, several administrative authorities are involved in the process. Establishing clarity for the applicant in these processes is where the report assesses that increased communication efforts would have the largest impact, taking into account the barriers perceived by the applicants. The most important sources of information for the applicants are the web sites of the Growth forums followed by their personal networks. Thus, enhanced communication efforts through these sites are estimated to have the largest impact. Besides enhanced communication regarding the application processes, it is in general assumed that the possibilities in relation to the structural funds would have to be made more visible to the private sector. It is anticipated that increased visibility could be reached by communicating on the specific effects that private actors can obtain through a project funded by the structural funds.

Conclusions regarding innovation

Innovation has been termed a central driver. This is reflected clearly in the projects, as 47 % of all accepts have been awarded under this theme. Furthermore, 66 % of all interviewees define their project as more innovative than average. In all strategies for business development, innovation is central aspect of action areas. However, some of the Growth forums (1/3) have a special focus on innovation by means of special innovation strategies. Growth Forums with specially developed innovation strategies have also to a greater extent involved regional

partners to handle particular tasks in connection with the realization of this part of their strategies. An especially strong focus on innovation in the Growth forums seems, not surprisingly, to be linked with the presence of strong knowledge environments in the region.

If we look at the innovation projects, the difference between the regional fund and the social fund is considerable: Innovation projects make up ten times as many of the regional fund projects compared to the social fund projects. Especially colleges of higher education are behind the applications, but also cultural organizations are represented.

The experience gathered from six selected project examples indicate that the great projects build on sound rational bases and specific problems, and that they are very focused in their approach. Furthermore, great projects clarify the effects, even though this aspect is generally difficult to manage. The reason for this is that innovation projects, by nature, are complex to link to effects - the focus is kept mainly on platforms and process, and less on concrete effects in the form of what the processes aim to improve. Such projects also build their partnerships on Triple Helix (society, companies, research) or on the user-driven innovation approach, thereby creating new constellations that mix research and practice, or where producers and users work together on product development.

From the great projects, it is clear that it is a challenge to get private companies to participate and that it is demanding to establish a sound partnership. It is also a challenge to bring together a variety of interests, values and personalities across the partnership, which is quite demanding as regards project management.

Putting it into perspective

The socioeconomic conditions have changed since the structural funds programmes and strategies for business development were launched. It has become increasingly difficult to raise money, and unemployment is rising. The change has happened historically fast and entailed a significant shock effect. What medium-term effects this change will have is uncertain, but in the long term, some of the challenges targeted by programmes and strategies until now will still be relevant. Consequently, securing adequate labour by 2040 remains a major challenge.

In the light of recent developments, it is important not to throw away the positive results witnessed in the last years. The action areas "Innovation, knowledge sharing and knowledge development", "Creation and development of new businesses", "Application of new technology" and "Development of human resources" remain central. But the altered overall conditions on the labour market make it even more urgent to link the action areas to labour considerations.

Recommendations

The following overall recommendations are made based on the evaluation:

- Increased clarity on the application process: The criteria for the individual Growth forum's selection of projects are clear, and the project application process is logical. Nonetheless, applicants find that the clarity of the crite-

ria is below average, and that the process is lengthy for reasons non-transparent. Clear communication on these criteria and how they relate to the approval procedures would therefore be a considerable improvement. One specific way for how the Growth forums, possibly in collaboration with The Danish Construction and Enterprise Authority, could improve this clarity would be by means of a tracking system on the web sites of The Danish Construction and Enterprise Authority or the Growth forums. Here, applicants could find a graphical overview of both the entire application process and information on the status of a specific project. This could be combined with detailed information on what information or approvals were missing at any given time.

- Clearer communication with project examples: It is a challenge to get especially private companies to act as applicants. It should therefore be clarified what specific results and effects that this group could gain from a structural funds project. Our recommendation is that more efforts should be made to identify and communicate great, tangible project examples to potential applicants, specifically mentioning the concrete results and effects.
- Further inter-regional development: Many regional actors have over the past couple of years focused on the connection to their new geographical focus. If a Growth forum continues to only deal with activities in its own geographical area, a number of development potentials will be lost. Collaborations across regional borders already take place, but it appears to be possible to strengthen development of specific sectors by increasing inter-regional collaboration.
- Increased focus on effect level in innovation project applications: The analysis of the six project examples demonstrate that project applications need to move focus from stating effects from the output level (the outcome of project activities, e.g., number of networks created) to the effect level (the effect that outputs will create in the long term, e.g., rationalization gains). Today, focus is too much on platforms and processes, and not enough on concrete effects in the form of the rationalization gains created by the innovation processes. It is recommended to the extent possible to target projects that build their partnerships on Triple Helix (society, companies, research) or on the user-driven innovation approach, which experience shows to be best a generating innovation.
- Increased focus on integrative efforts: The overall conditions on the labour market have changed over the past year, but the long-term structural considerations regarding adequate and well-educated labour remain. Consequently, the perspectives of the future strategies for business development should be to ensure that the good development of the recent years not be thrown away, and that the existing link to growth sources be maintained with a strong focus on employment generating perspectives. Specific initiatives to support could be:
 - Job rotation: combination of measures targeting the unemployed and upgrading of the skills of the employed, e.g., for jobs in the public sector or for growth areas in the private sector.

- Green jobs: higher employment and development of technologies to fulfil energy and climate targets.
- Welfare jobs: more employment and development of technologies for improving health care and nursing care.

Appendiks 1: Spørgeskemaet

Evaluering af de danske strukturfondsprogrammer

I det følgende spørgeskema vil du blive bedt om at svare på en række spørgsmål om dine erfaringer med EU's strukturfondsprogrammer.

Danmark er det første land, som sammenkører Social- og Strukturfondsprogrammerne. Dette spørgeskema medvirker til at belyse, om denne model er effektiv. Dine svar vil derfor blive brugt til at skabe et bedre videngrundlag om strukturfondsprojekterne i Danmark og deres deltagere, således at Erhvervs- og Byggestyrelsen samt styrelser i andre EU-medlemslande kan lære af de danske erfaringer. Desuden skal spørgeskemaet også hjælpe til at kortlægge EU-fondenes indvirkning på innovation i Danmark. Det er derfor vigtigt, at du udfylder spørgeskemaet så omhyggeligt som muligt.

For at navigere frem og tilbage i spørgeskemaet klik "<<" for tilbage og ">>" for frem. Når du er igennem og har trykket på "afslut spørgeskema" er spørgeskemaet registreret.

For at begynde spørgeskemaet klik på "start" herunder.

God fornøjelse

De følgende spørgsmål omhandler de generelle fakta omkring jeres projekt

[1 - single]

Hvad er projektets nuværende status?

- 1. Projektet har fået afslag
- 2. Projektet blev lukket inden igangsættelse
- 3. Projektet har fået tilsagn og er i gennemførelsesfasen
- 4. Projektet er afsluttet
- 5. Ved ikke

[Hop1= 1 Ell 1= 2 ==> < Ansøgningsfasen >]

Hvor mange partnere er med i projektet fordelt på nedenstående roller? (En partner kan godt have flere roller)

[2 - single]

Tilsagnsmodtagere

- 2. 1
- 3. 2
- 4. 3
- 5. 4
- 6. 5

- 7. 6
- 8. 7
- 9. 8
- 10. 9
- 11. 10
- 12. 11-15
- 13. 16-20
- 14. 21-30
- 15. 31-50
- 16. 51+
- 17. Ved ikke

[3 - single]

Støttemodtagere (hvis de ikke er identiske med tilsagnsmodtagere)

- 2. 1
- 3. 2
- 4. 3
- 5. 4
- 6. 5
- 7. 6
- 8. 7
- 9. 8
- 10. 9
- 11. 10
- 12. 11-15
- 13. 16-20
- 14. 21-30
- 15. 31-50
- 16. 51+
- 17. Ved ikke

[4 - single]

Deltagere i netværk/ressourcebase

- 2. 1
- 3. 2
- 4. 3
- 5. 4
- 6. 5
- 7. 6
- 8. 7
- 9. 8
- 10. 9
- 11. 10
- 12. 11-15
- 13. 16-20
- 14. 21-30
- 15. 31-50
- 16. 51+
- 17. Ved ikke

[5 - single]

Aktive deltagere i projektledelse (f.eks. styregruppe etc.)

- 2. 1

- 3. 2
- 4. 3
- 5. 4
- 6. 5
- 7. 6
- 8. 7
- 9. 8
- 10. 9
- 11. 10
- 12. 11-15
- 13. 16-20
- 14. 21-30
- 15. 31-50
- 16. 51+
- 17. Ved ikke

[6 - single]

Aktive deltagere i projektgennemførelsen

- 2. 1
- 3. 2
- 4. 3
- 5. 4
- 6. 5
- 7. 6
- 8. 7
- 9. 8
- 10. 9
- 11. 10
- 12. 11-15
- 13. 16-20
- 14. 21-30
- 15. 31-50
- 16. 51+
- 17. Ved ikke

[7 - single]

Under hvilken fond er støtten bevilget?

- 1. Regionalfonden
- 2. Socialfonden
- 3. Ved ikke/andet

[Hop7= 1 Ell 7= 3 ==> 14]

Følgende spørgsmål omhandler de personer, som projektet er rettet imod

[8 - single]

Retter projektet sig imod et foruddefineret deltagersegment?

- 1. Ja
- 2. Nej
- 3. Ved ikke

[Betingelse 8= 1]

Hvilke af nedenstående grupper retter projektet sig imod?

[9 - multiple]

Hvilken arbejdsmarkedstilknytning har deltagerne?

- 1. Beskæftigede
- 2. Heraf selvstændige
- 3. Ledige
- 4. Erhvervsinaktive (ikke ledige, beskæftigede eller selvstændige)
- 5. Heraf uddannelsessøgende
- 6. Ikke nærmere bestemt

[10 - multiple]

Hvilken alder har deltagerne?

- 1. 15-24 år
- 2. 25-54 år
- 3. 55+ år
- 4. Ikke nærmere bestemt

[11 - multiple]

Hvilket uddannelsesniveau har deltagerne?

- 1. Folkeskolens afgangsprøve
- 2. Ungdomsuddannelse
- 3. Mellemlang videregående uddannelse (Bachelor/prof. bachelor)
- 4. Lang videregående (Kandidatniveau eller derover)
- 5. Ikke nærmere bestemt

[12 - multiple]

Hvilken funktion har deltagerne på deres arbejdspladser?

- 1. Topchefer
- 2. Mellemledere
- 3. Medarbejdere
- 4. Ikke nærmere bestemt

[13 - multiple]

Tilhører deltagerne marginaliserede grupper?

- 1. Immigranter
- 2. Handikappede/syge eller folk med nedsat arbejdsevne
- 3. Ikke defineret

[14 - single]

Fremgår det af projektbeskrivelsen at projektet har en virkning i geografiske yderområder?

I forbindelse med fordelingen af EU-strukturfondsmidler 2007-2013 er yderområderne afgrænset som de kommuner, der opfylder begge af følgende kriterier:

- Lav erhvervsindkomst. Kommunens erhvervsindkomst pr. indbygger er under 90 % af landsgennemsnittet
- Svag befolkningsudvikling. Kommunen har

oplevet et fald i befolkningstallet eller under halv så stærk tilvækst som landsgennemsnittet

- 1. 1. i ingen/lav grad
- 2. 2.
- 3. 3. i nogen grad
- 4. 4.
- 5. 5. i høj grad
- 6. Ved ikke

[15 - single]

I hvilken grad indeholder projektbeskrivelsen ligestillingsaspekter?

- 1. 1. i ingen/lav grad
- 2. 2.
- 3. 3. i nogen grad
- 4. 4.
- 5. 5. i høj grad
- 6. Ved ikke

[16 - single]

I hvilken grad indeholder projektbeskrivelsen miljøaspekter?

- 1. 1. i ingen/lav grad
- 2. 2.
- 3. 3. i nogen grad
- 4. 4.
- 5. 5. i høj grad
- 6. Ved ikke

[17 - single]

I hvilken grad indeholder projektbeskrivelsen beskæftigelseshensyn?

- 1. 1. i ingen/lav grad
- 2. 2.
- 3. 3. i nogen grad
- 4. 4.
- 5. 5. i høj grad
- 6. Ved ikke

[18 - single]

I hvilken grad indeholder projektbeskrivelsen særlige byhensyn?

(f.eks. hensyn til øget koncentration af marginaliserede grupper i byområder, byer som vækstlokomotiver etc.)

- 1. 1. i ingen/lav grad
- 2. 2.
- 3. 3. i nogen grad
- 4. 4.
- 5. 5. i høj grad
- 6. Ved ikke

[19 - multiple]

Hvilken branche beskriver bedst Jeres organisation?

- 1. Landbrug, jagt og skovbrug
- 2. Fiskeri
- 3. Fremstilling af næringsmidler og drikkevarer
- 4. Fremstilling af tekstiler og beklædningsartikler
- 5. Fremstilling af transportmidler
- 6. Anden fremstillingsvirksomhed
- 7. Udvinning af energiråstoffer
- 8. Elektricitets-, gas-, damp- og varmtvandsforsyning
- 9. Vandindvinding, rensning og distribution
- 10. Post og telekommunikation
- 11. Transport
- 12. Byggeri og anlæg
- 13. Engros- og detailhandel
- 14. Hotel- og restaurationsvirksomhed
- 15. Finansieringsvirksomhed
- 16. Fast ejendom, udlejning og forretningsservice
- 17. Offentlig administration
- 18. Uddannelse
- 19. Sundhedsvæsen
- 20. Sociale foranstaltninger, kollektive, sociale og personlige tjenesteydelser
- 21. Miljørelateret virksomhed
- 22. Anden servicevirksomhed
- 23. Anden aktivitet

[\[Betingelse 19= 23\]](#)

[20 - single]

Angiv med egne ord den branche Jeres virksomhed tilhører

- 1. Branche

De følgende spørgsmål omhandler ansøgningsfasen til EU's regional og socialfond

[21 - single]

Hvor godt kendte I Det regionale vækstforums erhvervsudviklingsstrategi inden I valgte at søge midler fra fondene?

- 1. Stort set ikke
- 2. En smule
- 3. Nogenlunde
- 4. Godt
- 5. Indgående
- 6. Ved ikke

[22 - single]

Hvor godt kendte I programmet, inden I valgte at søge midler fra fondene?

- 1. Stort set ikke
- 2. En smule
- 3. Nogenlunde
- 4. Godt

- 5. Indgående
- 6. Ved ikke

[23 - multiple]

Hvorfra stammer Jeres primære kendskab til programmet?

- 1. Det regionale vækstforums hjemmeside
- 2. Informationskampagner
- 3. Erhvervs- og Byggestyrelsens hjemmeside (www.regionalt.dk)
- 4. EU-hjemmesider
- 5. Fra kolleger
- 6. Personligt netværk
- 7. Andre

*[Betingelse 23= 7]**[24 - single]*

Skriv venligst hvilke andre informationskanaler jeres primære kendskab til programmet stammer fra

- 1. Skriv en kommentar
- 2. Ingen kommentar

Hvor vigtige var de følgende parametre i forhold til jeres organisations incitament til at søge midler fra fondene?

[25 - single]

Organisationen opnår nyttig viden gennem projektet

- 1. 1. Ikke vigtigt
- 2. 2.
- 3. 3. Nogenlunde vigtigt
- 4. 4.
- 5. 5. Meget vigtigt
- 6. Ikke relevant

[26 - single]

Organisationens medarbejdere får et kompetenceløft gennem projektet

- 1. 1. Ikke vigtigt
- 2. 2.
- 3. 3. Nogenlunde vigtigt
- 4. 4.
- 5. 5. Meget vigtigt
- 6. Ikke relevant

[27 - single]

Organisationen får skabt vigtige samarbejdsrelationer til andre aktører

- 1. 1. Ikke vigtigt
- 2. 2.
- 3. 3. Nogenlunde vigtigt
- 4. 4.
- 5. 5. Meget vigtigt
- 6. Ikke relevant

[28 - single]

Organisationen får adgang til ny teknologi gennem

projektet

- 1. 1. Ikke vigtigt
- 2. 2.
- 3. 3. Nogenlunde vigtigt
- 4. 4.
- 5. 5. Meget vigtigt
- 6. Ikke relevant

[29 - single]

Organisationen kan bedre udvikle sin aktivitet gennem projektet

- 1. 1. Ikke vigtigt
- 2. 2.
- 3. 3. Nogenlunde vigtigt
- 4. 4.
- 5. 5. Meget vigtigt
- 6. Ikke relevant

I hvilken grad er I enige i følgende udsagn?

[30 - single]

Ansøgningsprocessen er overskuelig og nem

- 1. 1. i ingen/lav grad
- 2. 2.
- 3. 3. i nogen grad
- 4. 4.
- 5. 5. i høj grad
- 6. Ved ikke

[31 - single]

Informationen vedrørende ansøgningsprocedurerne er tilfredsstillende

- 1. 1. i ingen/lav grad
- 2. 2.
- 3. 3. i nogen grad
- 4. 4.
- 5. 5. i høj grad
- 6. Ved ikke

[32 - single]

Vækstforumssekretariatet leverer den nødvendige vejledning, når jeg henvender mig

- 1. 1. i ingen/lav grad
- 2. 2.
- 3. 3. i nogen grad
- 4. 4.
- 5. 5. i høj grad
- 6. Ved ikke

[33 - single]

Tidsfristen i forbindelse med afleveringen af ansøgningen er passende

- 1. 1. i ingen/lav grad
- 2. 2.
- 3. 3. i nogen grad
- 4. 4.

- 5. 5. i høj grad
- 6. Ved ikke

[34 - single]

Hvordan har det været at udarbejde ansøgningen?

- 1. 1. Meget svært
- 2. 2.
- 3. 3.
- 4. 4.
- 5. 5. Meget let

[35 - single]

I hvor høj grad har I brugt vejledning under ansøgningsforløbet?

- 1. 1. i ingen/lav grad
- 2. 2.
- 3. 3. i nogen grad
- 4. 4.
- 5. 5. i høj grad
- 6. Ved ikke

[Betingelse 35= 2 EII 35= 3 EII 35= 4 EII 35= 5]

[36 - single]

Hvor har I søgt vejledning?

- 1. Skriv en kommentar
- 2. Ingen kommentar

[37 - single]

Hvordan oplever I kriterierne for at modtage støtte fra EU's fonde? (f.eks. som angivet i programmer og erhvervsudviklingsstrategier)

- 1. 1. Meget uklare
- 2. 2.
- 3. 3. rimelig klare
- 4. 4.
- 5. 5. Meget klare
- 6. Ved ikke

[38 - single]

Hvor meget har I måtte ændre på jeres oprindelige projektidé i ansøgningen under ansøgningsforløbet?

- 1. 1. Ansøgningen blev stort set skrevet om
- 2. 2. Vi har haft flere ændringer, hvoraf nogle har været indholdsmæssige
- 3. 3. Vi har ændret flere dele
- 4. 4. Vi har haft små ændringer undervejs
- 5. 5. Ansøgningen har været den samme under hele forløbet
- 6. Ved ikke

[Betingelse 38= 1 EII 38= 2 EII 38= 3 EII 38= 4]

[39 - single]

Hvilke barrierer stødte I på i forbindelse med ændringerne af projektideen?

- 1. Skriv en kommentar
- 2. Ingen kommentar

[40 - single]

Har I forslag til, hvordan ansøgningsprocessen kan forbedres?

- 1. Skriv en kommentar
- 2. Ingen kommentar

[Betingelse 1= 3 EII 1= 4]

Følgende spørgsmål omhandler gennemførelsesfasen

[Betingelse 1= 3 EII 1= 4]

Hvorledes oplever I gennemførelsesfasen?

Beskriv de følgende aspekter af gennemførelsen i forhold til i hvor høj eller lav grad, du mener udsagnet er gældende.

[41 - single]

Processen er overskuelig og nem i forhold til dialogen med Erhvervs- og Byggestyrelsen

- 1. 1. i ingen/lav grad
- 2. 2.
- 3. 3. i nogen grad
- 4. 4.
- 5. 5. i høj grad
- 6. Ved ikke

[42 - single]

Erhvervs- og Byggestyrelsen leverer den nødvendige vejledning, når jeg henvender mig

- 1. 1. i ingen/lav grad
- 2. 2.
- 3. 3. i nogen grad
- 4. 4.
- 5. 5. i høj grad
- 6. Ved ikke

[43 - single]

Informationen vedrørende ansøgningsprocedurerne er tilfredsstillende

- 1. 1. i ingen/lav grad
- 2. 2.
- 3. 3. i nogen grad
- 4. 4.
- 5. 5. i høj grad
- 6. Ved ikke

[44 - single]

Tidsfristerne i forbindelse med afleveringen af rapporter, dokumentation for brug af midler m.v. er passende

- 1. 1. i ingen/lav grad
- 2. 2.
- 3. 3. i nogen grad
- 4. 4.
- 5. 5. i høj grad
- 6. Ved ikke

[45 - single]

Har du forslag til forbedringer af vejledningen fra Erhvervs- og Byggestyrelsen?

- 1. Skriv en kommentar
- 2. Ingen kommentar

[46 - single]

Hvad har været den største udfordring i forhold til gennemførelsen af projektet?

- 1. Skriv en kommentar
- 2. Ingen kommentar

[Betingelse 1= 3 Ell 1= 4]

I hvilket omfang vurderer I kravene til omfanget af følgende 3 rapporteringsformer på en skala fra 1 til 5, hvor 1 er 'for store krav' og 5 er 'for få krav':

[47 - single]

Regnskab

- 1. 1. For store krav
- 2. 2.
- 3. 3. Passende
- 4. 4.
- 5. 5. For få krav

[48 - single]

Dokumentation

- 1. 1. For store krav
- 2. 2.
- 3. 3. Passende
- 4. 4.
- 5. 5. For få krav

[49 - single]

Beskrivelsen af projektgennemførelsen i forbindelse med aflæggelse af perioderegnskaberne

- 1. 1. For store krav
- 2. 2.
- 3. 3. Passende
- 4. 4.
- 5. 5. For få krav

[Betingelse 1= 3 Ell 1= 4]

De følgende spørgsmål omhandler de resultater og effekter, som projektet forventes at skabe

[50 - single]

Hvilke resultater/effekter har/forventes projektet at levere?

- 1. Skriv en kommentar
- 2. Ingen kommentar

[51 - single]

Er der sket ændringer på projektet fra ansøgnings-tidspunktet til i dag, som gør at forventningerne til resultater/effekter har ændret sig?

- 1. Ja
- 2. Nej
- 3. Ved ikke

[Betingelse 51= 1]*[52 - single]*

Hvad er de væsentligste faktorer til ændringer af resultater/effekter?

- 1. Skriv en kommentar
- 2. Ingen kommentar

[53 - single]

I hvor høj grad forventes projektet at skabe mere innovation?

Innovation forstås som selve introduktionen af nye eller væsentligt forbedrede produkter, produktionsprocesser eller markedsføringsmetoder, samt væsentlige organisatoriske ændringer

- 1. 1. I ingen/lav grad
- 2. 2.
- 3. 3. I nogen grad
- 4. 4.
- 5. 5. I høj grad
- 6. Ved ikke
- 7. Ikke relevant for projektet

[Betingelse 53= 3 Ell 53= 4 Ell 53= 5]*[54 - single]*

Beskriv eller giv eksempler på hvordan innovationen forventes øget

- 1. Skriv en kommentar
- 2. Ingen kommentar

[Betingelse 53= 3 Ell 53= 4 Ell 53= 5]*[55 - single]*

Hvordan vurderer I graden eller effekterne af innovation i Jeres organisation?

- 1. Skriv en kommentar
- 2. Ingen kommentar

[Betingelse 53= 3 Ell 53= 4 Ell 53= 5]*[56 - single]*

I hvilken grad har projektet bidraget til udviklingen af et eller flere produkter?

- 1. 1. I ingen/lav grad
- 2. 2.
- 3. 3. I nogen grad
- 4. 4.
- 5. 5. I høj grad
- 6. Ved ikke
- 7. Ikke relevant for projektet

[Betingelse 56= 3 Ell 56= 4 Ell 56= 5]*[57 - single]*

Konkretiser hvilke produkter, der er tale om

- 1. Skriv en kommentar

2. Ingen kommentar

[Betingelse 53= 3 EII 53= 4 EII 53= 5]

[58 - single]

I hvilken grad har projektet bidraget til udviklingen af en eller flere processer? (f.eks. Implementering af en bedre udnyttelse eller udveksling af information, nye metoder til arbejdspladsens organisering o.lign.)

1. 1. I ingen/lav grad
 2. 2.
 3. 3. I nogen grad
 4. 4.
 5. 5. I høj grad
 6. Ved ikke
 7. Ikke relevant for projektet

[Betingelse 58= 3 EII 58= 4 EII 58= 5]

[59 - single]

Konkretiser hvilke processer der er tale om

1. Skriv en kommentar
 2. Ingen kommentar

[Betingelse 53= 3 EII 53= 4 EII 53= 5]

[60 - single]

I hvilken grad har projektet bidraget til udviklingen af en eller flere nye modeller/metoder (f.eks. modeller til økonomistyring o.lign.)

1. 1. I ingen/lav grad
 2. 2.
 3. 3. I nogen grad
 4. 4.
 5. 5. I høj grad
 6. Ved ikke
 7. Ikke relevant for projektet

[Betingelse 60= 3 EII 60= 4 EII 60= 5]

[61 - single]

Konkretiser hvilke modeller/metoder der er tale om

1. Skriv en kommentar
 2. Ingen kommentar

[62 - single]

I hvilken grad har deltagelsen i programmet skabt brugbare netværk for jeres organisation i forhold til udviklingen af organisationens aktiviteter?

1. 1. I ingen/lav grad
 2. 2.
 3. 3. I nogen grad
 4. 4.
 5. 5. I høj grad

6. Ved ikke
 7. Ikke relevant for projektet

[63 - single]

I hvor høj grad har projektet bidraget til at skabe arbejdspladser inden for jeres region?

1. 1. I ingen/lav grad
 2. 2.
 3. 3. I nogen grad
 4. 4.
 5. 5. I høj grad
 6. Ved ikke
 7. Ikke relevant for projektet

[64 - single]

I hvor høj grad har projektet bidraget til at skabe flere virksomheder inden for jeres region?

1. 1. I ingen/lav grad
 2. 2.
 3. 3. I nogen grad
 4. 4.
 5. 5. I høj grad
 6. Ved ikke
 7. Ikke relevant for projektet

[65 - single]

Har I yderligere kommentarer i forhold til de opnåede resultater af deltagelsen i programmet?

1. Skriv en kommentar
 2. Ingen kommentar

[66 - single]

På baggrund af jeres erfaringer med Socialfonden/Regionalfonden, ville I så være interesserede i at søge midler herfra igen?

1. Ja
 2. Nej
 3. Ved ikke

[Betingelse 66= 2]

[67 - single]

Hvorfor ville I ikke være interesserede i at søge om midler fra Socialfonden/Regionalfonden igen?

1. Skriv en kommentar
 2. Ingen kommentar

Appendiks 2: Beregninger

Den nedenstående tabel viser fordelingen af projekternes status baseret på opgørelsen fra udtræk af EBST's database over projekter. Tabellen viser fordelingerne mellem de forskellige typer af status i det administrative system for de der har givet en fuldstændig besvarelse og de, der ikke har.

Tabel 7-1: Signifikanstest 1

Sagens status rev.	Færdigt	Ikke brugt eller ikke fuldført	Total	Færdigt	Ikke brugt eller ikke fuldført	Total	t - Sig.
Afslag	34	52	86	20%	32%	26%	0.192
Lukket	3	4	7	2%	2%	2%	0.952
Tilsagn	109	76	185	63%	47%	56%	0.031
Anden status	26	29	55	15%	18%	17%	0.775
Total	172	161	333	100%	100%	100%	

Kilde: COWI spørgeskema juni 2009

Samme forhold kan ses, når man tester for forskelle mellem hvor de der har udfyldt og de der ikke har udfyldt spørgeskema i forhold til hvilken region de kommer fra. Ingen af fordelingerne skiller sig signifikant ud fra hinanden, når man tager højde for tilfældig usikkerhed. Dette er vist i nedenstående tabel.

Tabel 7-2: Signifikanstest 2

	Færdigt	Ikke brugt eller ikke fuldført	Total	t - Sig.
Bornholm	3%	5%	6%	0.669
Hovedstaden	15%	15%	15%	0.874
KUP	10%	11%	10%	0.866
Midtjylland	19%	9%	14%	0.259
Nordjylland	22%	20%	20%	0.592
Sjælland	6%	8%	8%	0.742
Syddanmark	22%	30%	27%	0.258
Region ikke angivet i sagsarket	3%	1%	2%	0.877
Total	100%	100%	100%	

Kilde: COWI spørgeskema juni 2009

At der ingen signifikant forskel er, betyder, at den fordeling vi kan se i spørgeskemaet, svarer til den reelle for hele populationen. Syddanmark og Nordjylland er de største områder, mens Bornholm og Sjælland, uden for hovedstaden, er de mindste.

Heller ikke når man ser på fordelingen mellem projekter søgt under Social- og regionalfondens kan der konstateres forskel mellem de der har svaret, og de der ikke har fuldført spørgeskemaet.

Tabel 7-3: Signifikanstest 3

	Færdigt	Ikke brugt eller ikke fuldført	Total	t - Sig.
Regionalfonden	56%	52%	51%	0.256
Socialfonden	44%	48%	49%	0.272
Total	100%	100%	100%	

Kilde: COWI spørgeskema juni 2009

I totalpopulationen af projekter, er der en nogenlunde lige fordeling mellem projekter under de to fonde. Den lille forskel man finder i fordelingen mellem de der har besvaret spørgeskemaet, skyldes tilfældigheder i hvem der har valgt at svare, og hvem der ikke har gjort.

I forhold til fordelingen mellem de forskellige indsatsområder, er der for langt de fleste ingen forskelle i fordelingerne for de der har svaret og de der ikke har. Eneste undtagelse er indenfor indsatsområdet innovation, hvor de der har svaret er underrepræsenterede i forhold til hvordan hele populationen ser ud.

Tabel 7-4: Signifikanstest 4

Program	Indsatsområde rev	Færdigt	Ikke brugt eller ikke fuldført	Grand Total	Sig:
Regionalfonden	1.1 Innovation	33%	56%	38%	0.010
	1.2. Etablering og udvikling af nye virksomheder	6%	6%	5%	0.951
	1.3. Anvendelse af ny teknologi	5%	8%	6%	0.801
	Indsatsområde ikke angivet	3%	3%	3%	0.976
Regionalfonden Total		47%	54%	51%	0.377
Socialfonden	1.1. Udvikling af menneskelige ressourcer	23%	27%	22%	0.728
	1.2. Innovation og videndeling	5%	5%	4%	0.984
	1.3. Anvendelse af ny teknologi	1%	2%	2%	0.914
	2.1. Udvikling af menneskelige ressourcer	18%	15%	15%	0.813
	2.2. Etablering og udvikling af nye virksomheder	3%	4%	3%	0.921
	Indsatsområde ikke angivet	3%	4%	3%	0.921
Socialfonden Total		53%	46%	49%	0.390
Grand Total		100%	100%	100%	

Kilde: COWI spørgeskema juni 2009

Angivelsen af indsatsområdet er imidlertid en sag, der har været lidt omdiskuteret i forhold til hvordan projekterne har været kategoriseret i det administrative system. I praksis indeholder mange projekter aspekter af flere indsatsområder på samme tid. Dette træder også frem i forhold til besvarelserne i undersøgelsen på spørgsmålet om graden af innovation i projektet. Derfor vil analysen være mere flydende i stedet for enten/eller, som i kategoriseringen ovenover.

I forhold til det ovenstående synes der ikke at være grund til at konkludere, at der er afgørende forskel på de der har besvaret og de, der ikke har. Kombineret med den relativt høje svarprocent synes der at være et godt grundlag for at kunne betragte svarene som repræsentative og valide.

Baggrund for incitamenter for deltagelse

Tabel 7-5: Spørgsmål 25: Organisationen opnår nyttig viden gennem projektet

	Antal	Andel
1. Ikke vigtigt	0	0%
2.	7	4%
3. Nogenlunde vigtigt	36	21%
4.	41	24%
5. Meget vigtigt	88	51%
Ikke relevant	0	
Grand Total	172	

Kilde: COWI spørgeskema juni 2009

Tabel 7-6: Spørgsmål 26: Organisationens medarbejdere får et kompetenceløft gennem projektet

	Antal	Andel
1. Ikke vigtigt	8	5%
2.	21	13%
3. Nogenlunde vigtigt	34	20%
4.	39	23%
5. Meget vigtigt	66	39%
Ikke relevant	4	
Grand Total	172	

Kilde: COWI spørgeskema juni 2009

Tabel 7-7: Spørgsmål 27: Organisationen får skabt vigtige samarbejdsrelationer til andre aktører

	Antal	Andel
1. Ikke vigtigt	2	1%
2.	3	2%
3. Nogenlunde vigtigt	14	8%
4.	47	27%
5. Meget vigtigt	105	61%
Ikke relevant	1	
Grand Total	172	

Kilde: COWI spørgeskema juni 2009

Tabel 7-8: Spørgsmål 28 Organisationen får adgang til ny teknologi gennem projektet

	Antal	Andel
1. Ikke vigtigt	47	31%
2.	28	18%
3. Nogenlunde vigtigt	25	16%
4.	20	13%
5. Meget vigtigt	32	21%
Ikke relevant	20	
Grand Total	172	

Kilde: COWI spørgeskema juni 2009

Tabel 7-9: Spørgsmål 29 Organisationen kan bedre udvikle sin aktivitet gennem projektet

	Antal	Andel
1. Ikke vigtigt	0	0%
2.	3	2%
3. Nogenlunde vigtigt	21	12%
4.	41	24%
5. Meget vigtigt	107	62%
Ikke relevant	0	
Grand Total	172	

Kilde: COWI spørgeskema juni 2009

Sammenhæng imellem at have modtaget tilsagn og ønsket om at søge igen

Tabel 7-10: Chi-square test

	1 Hvad er projektets nuværende status?		
	Projektet har fået afslag	Projektet har fået tilsagn eller er i gennemførelsesfasen	Grand Total
63 På baggrund af jeres erfaringer med Socialfonden/Regionalfonden, ville I så være interesserede i at søge midler herfra igen?			
Ja	15	105	120
Nej	3	2	5
Grand Total	18	107	125

Kilde: COWI spørgeskema juni 2009

*Chi- square test of independence = 0,003 = afviser uafhængighed

** 47 er ikke medtaget ovenfor, da de dels har angivet af deres projekt slet ikke kom i gang eller at det er afsluttet

Testen viser, at der er en sammenhæng mellem afslag og lysten til at søge igen, trods at en forholdsvis stor andel angiver, at de gerne vil søge igen.

Korrelationstest

Besvarelsene fordeler sig i overvejende grad omkring midten af gradsskalaen for alle 3 aspekter af samarbejdet. Til spørgsmålet om i hvilken grad EBST leverer den nødvendige vejledning ved henvendelser, svarer lidt mere end 3/4 ”i nogen grad” eller højere. Som under ansøgningsfasen finder man her igen en sammenhæng mellem vurderingen af processen og leveringen af den nødvendige vejledning. Dette er vist i tabellen herunder, der viser korrelationskoefficienten¹⁸ for relationen mellem spørgsmål 41, 42 og 43.

Tabel 7-11: Korrelation imellem spørgsmål 41, 42 og 43

	42 Erhvervs- og Byggestyrelsen leverer den nødvendige vejledning, når jeg henvender mig	43 Informationen vedrørende ansøgningsprocedurerne er tilfredsstillende
41 Processen er overskuelig og nem i forhold til dialogen med Erhvervs- og Byggestyrelsen	0,65932	0,610874
42 Erhvervs- og Byggestyrelsen leverer den nødvendige vejledning, når jeg henvender mig	-	0,603988

Kilde: COWI spørgeskema juni 2009

Tabellen viser, at i jo højere grad dialogen med EBST er nem og overskuelig, i jo højere grad vurderer respondenterne at EBST leverer den nødvendige vejledning. På samme måde som vejledningen hænger sammen med en overskuelig og nem dialog, hænger disse to sammen med, at den leverede information er tilfredsstillende. Ved at sikre en overskuelig og nem dialog, er man altså med til at løfte oplevelsen af at få den rigtige vejledning, samt at få de, der henvender sig, til at føle at informationen er tilfredsstillende.

¹⁸ Korrelationen -1 angiver en stærk negativ sammenhæng, 0 angiver ingen sammenhæng og 1 angiver en positiv sammenhæng. 0,6 antages normalt som en svag positiv sammenhæng.

Appendiks 3: Analyse af de seks erhvervsudviklingsstrategier

VÆKSTFORUM NORDJYLLAND

I forbindelse med screeningen af Vækstforum Nordjylland, har der været foretaget en gennemlæsning af:

- "Vækst og Balance", Erhvervsudviklingsstrategi for Nordjylland 2007-2010, (Marts 2007)
- "Handlingsplan 2008 for perioden medio 2008 til ultimo 2009 til realisering af Vækstforums nordjyske Erhvervsudviklingsstrategi", Version 1.1 (November 2008)

Nøglepersoninterview blev gennemført i Ålborg den 1/7 09 med Sektorchef, Henning Christensen samt kontorchef Morten Lemvigh.

Fokus for Erhvervsudviklingsstrategien

Visionen

Den overordnede vision for regionens strategi er at sikre fornyelse (innovation) på alle relevante områder. Det er rationalet, at regionen ikke kan nøjes med at optimere den eksisterende drift ved at satse på effektivitet og lave produktionsomkostninger. Der skal samtidig skabes nye produkter, forretningsmodeller og skabes nye markedsmuligheder. Det kræver en ny kultur og en ny regional vækstmodel med større åbenhed, mere samarbejde og flere kompetencer i både den private og den offentlige sektor. Region Nordjylland tager udgangspunkt i en "innovationsmodel" baseret på:

tradition
talent
teknologi

Denne "innovationsmodel" angives at være unik for regionen allerede i dag.

Sektorer visionen er rettet imod

Visionen er rettet mod en række traditionelle erhverv (turisme samt produktionserhverv såsom fødevarer, træ og møbler, jern og metal, byggematerialer), men der gives også plads til nye væksterhverv, herunder IKT og energiteknologi.

Tidsmæssige perspektiver for strategi og handlingsplaner

Erhvervsudviklingsstrategien er udarbejdet af Vækstforum Nordjylland for perioden 2007-2010, og revideres ikke i denne periode. Handlingsplanerne, der udgør rammerne for den konkrete operationalisering af strategien, kan derimod løbende tilpasses. Dette gør, at det er muligt, at skabe samspil med nye regionale og nationale initiativer, samt tage højde for konjunkturændringer.

Konkret er dette forhold synligt i erhvervsudviklingsstrategiens delvise afsæt i regeringens vækstpakke (2005), og handlingsplanens inddragelse af forhold i forbindelse med den gældende partnerskabsaftale med regeringen.

Erhvervsudviklingsstrategiens styrke

Som retningsgiver for erhvervsudvikling vurderes Erhvervsudviklingsstrategien at være den absolut stærkeste retningsgiver for Vækstforum Nordjyllands arbejde, og således også for gennemførelsen af Regional- og Socialfonden i regionen. Strategien, der ligger fast for perioden 2007-2010, udgør det væsentligste fikspunkt for handlingsplanerne, i opsætningen af rammerne de konkrete initiativer (regionale partnerskaber, satsninger etc.).

Handlingsplanerne inddrager dog ligeledes aktiviteter og strategiske overvejelser fra anden side. Den væsentligste anden kilde er Vækstforums partnerskabsaftale med regeringen. Andre er det grænseoverskridende program for Kattegat-Skagerak og Øresund (KAST), Landdistriktsprogrammet, Fiskerifondspro-

Inddragelse af andre aktører	<p>grammet, EU's syvende rammeprogram for forskning samt de egnsvise erhvervssamarbejder (Vendsyssel Udviklingsråd, Aalborg samarbejdet, Mariager Fjord samarbejdet samt Thisted-Mors samarbejdet)</p> <p>Udover den naturlige inddragelse af Vækstforummedlemmerne i udviklingen af strategi og handlingsplan, gør Vækstforum Nordjylland stor brug af regionale partnerskaber. Disse omfatter især stærke videns-, innovations-, og iværksætter aktører i regionen som NOVI, Aalborg Universitet og Væksthuset. Reelt er det disse partnerskaber, der driver væsentlige dele af Erhvervsudviklingsstrategien igennem etablering af rammeprogram lignende initiativer.</p> <p>Den i Nordjylland betydelige inddragelse af regionale aktører vurderes af Vækstforum sekretariatet at være en væsentlig styrke. Således sikres ejerskab for strategi og projekter samt kvalitet. Dog er man også opmærksom på, at der kan være en risiko for "klikkedannelse" - og transparens i de regionale partnerskabers arbejde spiller en stor rolle.</p>
Prioriteterne	<p>Strategiens prioriteter og disses udvikling</p> <p>Regional- og Socialfondsprogrammerne har spillet en væsentlig rolle i udviklingen af erhvervsudviklingsstrategien. Der tages således afsæt i regionens relative styrker og svagheder i forhold til de fire vækstkilder under overskrifterne: "Menneskelige ressourcer", "Vidensopbygning og -deling", "Adgang til ny teknologi" og "Iværksætteri".</p> <p>I forhold til tværgående hensyn gives udvikling af udkantsområderne og Center-periferi relationerne en betydelig rolle. Beskæftigelseshensyn er ligeledes direkte og indirekte en prioritet. En direkte hensyntagen til miljø og ligestilling er dog mindre tydelig. Miljø er indirekte adresseret gennem de syv konkrete initiativer, særligt indsatsen rettet mod bæredygtig energi. Direkte eller indirekte ligestillingshensyn rettet mod funktionshæmmede, etniske minoriteter eller køn fremgår ikke af hverken strategi eller handlingsplan.</p> <p>Direkte adspurgt vurderer Vækstforum sekretariatet ikke at den strategiske ramme (fra Lissabon strategien og ned) i det daglige spiller den store rolle i udformningen af handlingsplanerne. Dettens skyldes ikke mindst det tematiske sammenfald imellem de regionale ønsker om udvikling, regeringens strategiske rammer og EU's strategiske retningslinjer. Udviklingen af regionale erhvervsudviklingsstrategier deler således i høj udstrækning terminologi og verdensforståelse med både de nationale og overnationale niveauer. Disse rammer opfattes således som så tilpas rummelige, at Regional- og Socialfondsprogrammerne i det daglige reelt er reduceret til finansieringskilde og et juridisk/administrativt udmøntningskompleks.</p>
Evidensbaseret inddragelse af regionale forhold	<p>I forbindelse med udarbejdelsen af Erhvervsudviklingsstrategien tages der tydeligvis udgangspunkt regionaløkonomiske analyser foretaget op til strategiprocesen. Endvidere bygger strategien videre på tidligere regionale udviklingsstrategier. Således vurderes det, at evidensbaseret inddragelse af regionale forhold har spillet en betydelig rolle i udviklingen af strategien.</p>
Erhvervsudviklingsstrategiens og handlingsplanens indsatsområder	<p>I forbindelse med udmøntningen af Erhvervsudviklingsstrategien og handlingsplanen har Nordjyllands Vækstforum udpeget syv indsatsområder. Af disse syv har den eksisterende handlingsplan valgt at fokusere på fem. I nedenstående tabel sammenholdes indsatsområder med deres vurderede sammenhæng med</p>

Regional- og Socialfondsprogrammernes prioriteter, indsatsområder og tværgående hensyn.

Tabel 7-12: Sammenhæng mellem Program og Strategi - Vækstforum Nordjylland

	1. Aktive vidensinstitutioner	2. Regionalt innovationsmiljø*	3. Vækstiværksættere	4. Stærke klynger*	5. Oplevelsesøkonomi*	6. Vedvarende energi*	7. Kompetenceudvikling i særklasse*
En Kvalificeret Arbejdsstyrke (Prioritet 1 i Socialfondsprogrammet)	X	X	X	X	X		X
Udvidelse af Arbejdsstyrken (Prioritet 2 i Socialfondsprogrammet)			X			X	
Innovation og Viden (Prioritet for Regionalfondsprogrammet)	X	X			X	X	X
Udvikling af Menneskelige ressourcer (Vækstkilde 1)	X	X	X		X		X
Innovation, Videndeling og Videnopbygning (Vækstkilde 2)	X	X		X	X		X
Etablering og udvikling af nye virksomheder (Vækstkilde 3)	X	X	X	X			
Anvendelse af ny teknologi (Vækstkilde 4)				X	X	X	
Yderområder, Landdistrikter og Byer (Tværgående hensyn 1)	X	X	X	X	X	X	X
Ligestillingspolitik (Tværgående hensyn 2)							
Miljøpolitik (Tværgående hensyn 3)						X	
Beskæftigelsespolitik (Tværgående hensyn 4)	X		X	X	X	X	X

Kilde: Erhvervsudviklingsstrategi og handlingsplan

* Fokus for handlingsplan 2008-2009

Brug af indikatorsystemer

I forbindelse med udviklingen af erhvervsudviklingsstrategien har Vækstforum opsat indikatorer for hvert indsatsområde til monitorering af målopfyldelsen. Indikatorerne er opsat til at måle umiddelbare og langsigtede effekter.

I takt med at programmet nærmer sig sin afslutning vil Vækstforum sekretariatet udbygge deres evalueringsprogram til at kunne foretage måling på fire niveauer, der kan føde tilbage til processen med strategiudvikling og handlings-

	<p>plansudformning. De fire niveauer er: Den samfundsøkonomiske udvikling, udviklingen på vækstdrivere, udviklingen på de syv indsatsområder og egentlige projektevalueringer.</p> <p>Fra Vækstforum sekretariatets side forventes det, at der i forbindelse med de formelle udvælgelseskriterier tages højde for EU's krav til ønskede og uønskede sideeffekter (ligestilling, miljø etc.)</p>
Karakter af udbud	<p>Organisering, administration og barrierer</p> <p>I handlingsplanen redegøres for Vækstforum Nordjyllands tilgang til ansøgningsprocedurerne. Her illustreres tydeligt, at man anvender særlige procedurer for henholdsvis små og store projekter, samt at der skelnes mellem eksterne og interne projekter. Ved eksterne projekter forstås små og store projekter, som er resultater af åbne udbud (For store: en gang årligt, for små: løbende). De interne projekter har karakter af "top-down" initiativer, enten initieret på baggrund af partnerskabsaftalen med regeringen eller af vækstforum selv. Vækstforum sekretariatet vurderer at dette setup giver mulighed for både at imødekomme den i Nordjylland langvarige tradition for mindre "bottom-up" initiativer i strukturfondsregi og styrede strategiske initiativer af høje kvalitet. Det vurderes, at den antalsmæssigt er lige mange eksterne og interne projekter.</p>
Organisering	<p>Man har i Vækstforumsekretariatet valgt at organisere sig tværgående - således er der hvert år omkring 25 medarbejdere der flere gange om året beskæftiger sig med strukturfondsprojekter. Det forventes at alle disse medarbejdere kan begå sig i strukturfondssystemet. Dette forudsætter en betydelig og gentagende inddragelse af medarbejderne på tværs for at sikre en tilstrækkelig grad af viden deling. Dette gøres blandet andet gennem fælles Vækstforumsekretariatsmøder. Baggrunden for denne organisering er ønsket om, at medarbejderne kender hele processen fra udvikling til implementering.</p>
Kommunikation	<p>Der orienteres løbende om udbudsrunder på Vækstforum Nordjyllands hjemmeside. Her er ligeledes information tilgængelig om udvælgelseskriterier etc. Endvidere afholdes der møder i dialoggrupper med relevante aktører i forbindelse med projektudvikling. Sekretariatet har en fuldtidsansat kommunikationskonsulent.</p>
Barrierer	<p>Generelt vurderes de organisatoriske rammer for implementeringer af strukturfondsprogrammerne at være gode og rummelige. At det har været muligt at bygge videre på de amtslige erfaringer på strukturfondsområdet vurderes ligeledes af Vækstforumsekretariatet at have været en styrke.</p> <p>På nuværende tidspunkt vurderer sekretariatet ikke at der bliver problemer med at opfylde programmet. Alle indsatsområder fra strategien skal ikke opfyldes samtidigt. Fødevarerområdet er dog sværere at initiere end forventet. Det skyldes formentlig at aktører og virksomheder i højere grad orienterer sig på tværs af regioner. Et større fokus på initiativer på tværs af regionsgrænserne bør således ifølge sekretariatet overvejes.</p> <p>At udvikle tilstrækkeligt med projekter der opnår finansiering på prioriter om anvendelse af ny teknologi er også en udfordring for Vækstforum Nordjylland. Sekretariatet forventer dog at Erhvervs- og Byggestyrelsen vil tage initiativ til at imødekomme denne udfordring.</p>

VÆKSTFORUM MIDTJYLLAND

I forbindelse med screeningen af Vækstforum Midtjylland, har der været foretaget en gennemlæsning af:

- "Fornyelse og vækst - i en international vækstregion", Erhvervsudviklingsstrategi 2007-2009
- "Fornyelse og vækst - i en international vækstregion", handlingsplan 2007-2008 (december 2006)
- "Handlingsplan 2009 - En international vækstregion" Vækstforum for Region Midtjylland (november 2008)

Nøglepersoninterview blev gennemført i Viborg den 25/6 2009 med vicekon-torchef Pia Fabrin samt konsulent Anne Gete Villefrance.

Fokus for Erhvervsudviklingsstrategien

Visionen

I Erhvervsudviklingsstrategien beskrives visionen for Region Midtjylland som en international vækstregion i Europa, hvor globale muligheder udnyttes og risici mindskes, til gavn for borgere og virksomheder. Vækstforum vil gennem den erhvervspolitiske indsats skabe vækst ved at fokusere på regional kompetence, nyskabelse og attraktivitet. Regionen vil arbejde for en bedre infrastruktur (herunder også it) og balance mellem centre og yderområder, som menes at være stærke rammebetingelser for regional konkurrencekraft.

Som en overligger fra strategien er det internationale/globalt perspektiv, det udgøres endvidere tre indsatsområder:

Uddannelse og Kompetence
Innovation
Iværksætterier

Muligheder og foreslåede aktiviteter på disse tre områder beskrives under de samme tre overskrifter:

Den kompetente region
Den nyskabende region
Den attraktive region

Vækstforums vision for Region Midtjylland vurderes at være skarpt skåret, og den bærer tegn på at være resultatet af en tæt styret proces, hvilket også blev underbygget ved interviewet.

Sektorer visionen er rettet imod

Visionen er ikke specifikt rettet mod særlige sektorer, men en række erhvervs-mæssige styrkepositioner nævnes indenfor:

Fødevarer
Træ- og møbel
Energi
IKT
Metal og produktionsteknologi
Tekstil- og beklædning samt
Vidensservice

I handlingsplanerne for 2007-2008 og 2009 er der dog rettet et klart fokus mod sektorerne for Energi/miljø, Sundhed og Fødevarer. Disse er alle genstand for

Tidsmæssige perspektiver for strategi og handlingsplaner	<p>det for regionen særlige koncept: "megasatsning". Endvidere er der særlige initiativer rettet mod henholdsvis it og vidensservice.</p> <p>Erhvervsudviklingsstrategien for regionen er udfærdiget for perioden 2007-2009. De to handlingsplaner er ligeledes udfærdiget udelukkende for denne periode (henholdsvis 2007-2008 og 2009).</p> <p>Erhvervsudviklingsstrategiens tidsmæssige perspektiv er afstemt efter at skulle fornys med nyudpegningen af Vækstforumet i 2009. Det nye vækstforum skal således skabe deres egen strategi - som dog i vid udstrækning må formodes at ville bygge på centrale elementer i den eksisterende strategi (Det internationale, Megasatsningerne etc.)</p>
Erhvervsudviklingsstrategiens styrke	<p>At Erhvervsudviklingsstrategien er et centralt dokument, som blev vurderet som en meget væsentlig retningsgiver, viste sig tydeligt i arbejdet med dens udvikling. Interessen var stor for at give sit besyv med, og det i en form der var meget handlingsorienteret. Efterfølgende har Vækstforumsekretariatet oplevet en stor loyalitet overfor strategien.</p> <p>Partnerskabsaftalen er tydeligt indarbejdet i handlingsplanen for 2009, dog vurderes det af Vækstforumsekretariatet, at aftalens betydning for gennemførelsen af Strategien og handlingsplanerne er begrænset.</p>
Inddragelse af andre aktører	<p>Aktiviteterne i Vækstforum for Region Midtjylland bygger på et finansieringsgrundlag der består af en række kilder. Ud af det forventede budget på ca. 1,2 milliard for perioden 2007-2009 udgør strukturfondsmidlerne kun en delmængde. Dette forudsætter naturligvis en betydelig inddragelse af andre aktører i udviklingen af strategi og handlingsplan.</p> <p>I forbindelse med strategien benyttede man sig blandt andet af otte bredt sammensatte tænketanke i det forberedende arbejde. Denne brede inddragelse af relevante aktører er gået igen i arbejdet med megasatsningerne. Her har eksternt sammensatte arbejdsgrupper spillet en stor rolle i defineringen af strategiske mål og konkrete projekter. Den model har blandt andet ført til at det er lykkedes at sætte et arbejde i gang i sektorer, hvor andre vækstfora har mødt væsentlige udfordringer. Dette er særligt gældende for satsningen omkring fødevarer.</p> <p>Konkret har man endvidere i Vækstforum valgt at nedsætte et antal råd og ekspertgrupper til kvalificering af arbejdet med initiativer og projektet. Disse omfatter Kompetencerådet, Rådet for Energi og Miljøteknologi, Rådet for Fødevarer og It-rådet samt en taskforce for Erhverv og Sundhed.</p>
Prioriteterne	<p>Strategiens prioriteter og disses udvikling</p> <p>Afsættet for Vækstforums arbejde med strategiens prioriteter synes at være meget tæt relateret til rammerne i Regional- og Socialfondsprogrammerne. Med overskrifter som "uddannelse og kompetence", "innovation" samt "iværksættelse". I arbejdet med strategien er Regional- og Socialfondsprogrammerne blevet betragtet som givne vilkår, som strategien skulle passe ind i. Det er dog sekretariatets vurdering at disse givne rammer ikke har været opfattet som snærende på nogen vis. Kombinationen af adgang til strukturfondsmidler med egne og andre midler har givet en oplevelse af at kunne imødekomme de politiske ambitioner i Vækstforumet.</p>

Evidensbaseret inddragelse af regionale forhold

Regionens styrker, svagheder og muligheder har spillet en væsentlig rolle i udviklingen af strategien og igen i forbindelse med de enkelte initiativer. Evidens omkring regionens position indenfor specifikke sektorer og eksempelvis iværksætterkapacitet har således været inddraget sammen med synspunkter og prioriteter fra de involverede aktører.

Erhvervsudviklingsstrategiens og handlingsplanens indsatsområder

Detaljegraden af regionens konkrete arbejde med indsatsområderne, synes øget i takt med strategiens gradvise udmøntning. Erhvervsudviklingsstrategien og den første handlingsplan er således tæt knyttet. Handlingsplanen 2007-2008 er tydeligvis en direkte udmøntning af, hvad der kaldes strategiens tre indsatsområder (Uddannelse og kompetenceudvikling, Innovation og Iværksætteri) og de tværgående initiativer. I forbindelse med handlingsplanen for 2009 er konceptet om megasatsninger modnet og udgør en selvstændig del af handlingsplanen, og indsatsområderne er grupperet omkring tre temaer: "tværgående indsatser", "megasatsninger" og "rammebetingelser".

De tværgående indsatser er karakteriseret ved, at de skal implementeres i alle vækstforums initiativer. Megasatsninger er tre målrettede prioriter, der nærmest har karakter af enkeltstående strategier rettet mod Energi og Miljø, Erhverv og Sundhed samt Fødevareområdet. Rammebetingelser samler initiativer som vurderes at være motorer for vækst i midtjyske virksomheder og inddrager Uddannelse og Kompetenceudvikling, Innovation og it samt Iværksætteri og Virksomhedsudvikling. Om end oplevelsesøkonomi i 2009 er gået fra at have været en del af indsatsområdet for innovation til at være et tværgående initiativ - er indsatsområder og initiativer de samme både i erhvervsudviklingsstrategien og i de to handlingsplaner.

Generelt synes der at være god overensstemmelse imellem regionens tre overordnede temaer (tværgående indsatser, megasatsninger og rammebetingelser), deres ni indsatsområder og de rammer der har været udstukket af Regional- og Socialfondsprogrammerne. Således kan Regional- og Socialfondsprogrammerne tre prioriteter og de fire vækstkilder nemt genfindes i Midtjyllands indsatsområder. Dette gælder også i nogen udtrækning for Regional- og Socialfondsprogrammernes tværgående hensyn. Dog er hensyn til ligestillingspolitik ikke umiddelbart synlige i hverken strategi eller handlingsplaner, på nær indenfor området for uddannelse og kompetenceudvikling. Her fokuseres også på inddragelse af grupper som unge, førtidspensionister og udenlandske medarbejdere.

Nedenstående tabel beskriver, hvor der er identificeret direkte sammenfald imellem Regional- og Socialfondsprogrammerne og Erhvervsudviklingsstrategien/handlingsplanerne.

Tabel 7-13: Sammenhæng mellem Program og Strategi - Vækstforum for Region Midtjylland

	1. Landdistrikter (Tværgående)	2. Oplevelsesøkonomi (Tværgående)	3. Globalisering (Tværgående)	4. Energi og Miljø (Megasatsning)	5. Erhverv og Sundhed (Megasatsning)	6. Fødevarerområdet (Megasatsning)	7. Uddannelse og Kompetenceudvikling (Rammebetingelser)	8. Innovation og it (Rammebetingelser)	9. Iværksætter og virksomhedsudvikling (rammebetingelser)
En Kvalificeret Arbejdsstyrke (Prioritet 1 i Socialfundsprogrammet)		X				X	X	X	
Udvidelse af Arbejdsstyrken (Prioritet 2 i Socialfundsprogrammet)	X	X		X			X	X	X
Innovation og Viden (Prioritet for Regionalfondsprogrammet)			X	X	X	X		X	X
Udvikling af Menneskelige ressourcer (Vækstkilde 1)		X	X			X	X	X	X
Innovation, Videndeling og Videnopbygning (Vækstkilde 2)			X	X	X	X		X	X
Etablering og udvikling af nye virksomheder (Vækstkilde 3)	X	X	X	X	X	X			X
Anvendelse af ny teknologi (Vækstkilde 4)				X	X	X		X	
Yderområder, Landdistrikter og Byer (Tværgående hensyn 1)	X	X	X	X	X	X	X	X	X
Ligestillingspolitik (Tværgående hensyn 2)							X		
Miljøpolitik (Tværgående hensyn 3)		X		X					
Beskæftigelsespolitik (Tværgående hensyn 4)	X	X		X		X	X	X	X

Kilde: Erhvervsudviklingsstrategi og handlingsplan

Brug af indikatorsystemer	<p>I forbindelse med udviklingen af strategien og handlingsplanerne er der taget højde for etablering af konkrete målepunkter for målopfyldelse. Disse indikatorer er forskellige fra indsat til indsats, ikke blot tematisk men også grad af detalje (hovedmål og delmål), målbarhed (generelle eller kvantificerede) samt deres tidsmæssige udstrækning (kort sigtet, lang sigtet).</p> <p>Sekretariatet angiver, at man i resultatkontrakter har angivet målepunkter, der i struktur er sammenfaldende med Regional- og Socialfondsprogrammernes, men at disse er mere regionalt baserede. Man har særligt taget højde for det tværgående yderområde hensyn i Regional- og Socialfondsprogrammerne. Det vurderes, at hvis de tre andre skulle inddrages mere konkret (og ikke blot som signalgivere), ville det udgøre en betydelig begrænsning for initiativerne.</p>
Karakter af udbud	<p>Organisering, administration og barrierer</p> <p>I sin organisering af den konkrete udmøntning i projekter, har Vækstforum for Region Midtjylland reduceret antallet af mindre projekter betydeligt. Dette skal blandt andet ses i lyset af ønsket om at styrke fokus på store betydelige initiativer med synlige effekter - megasatsningerne er et udtryk for dette.</p> <p>Af de samlede midler som Vækstforum råder over (herunder strukturfondsmidler) angives i strategi og handlingsplaner at 80% vil blive brugt dels på projekter overtaget fra de fire amter, dels initiativer der skal udvikles for at kunne drøftes og prioriteres i 2007 og 2008. Dette omfatter blandt andet de store satsninger. 20% kanaliseres ud gennem formålsbestemte puljer, hvor regionale aktører kan komme med forslag til initiativer. Dette ligger således i tråd med Vækstforums generelt mere styrede proces både i forhold til strategiforløb og den konkrete udvikling af initiativer.</p>
Organisering	<p>Sekretariatsbetjeningen varetages bredt af en række afdelinger i Region Midt. Man har således etableret en decentral model, der fordrer nogen læring og tid, men som samtidig sikrer sammenhæng imellem det udviklingsfaglige og strukturfondene. For at sikre videndeling og koordinering afholdes interne sekretariatsmøder. Endvidere er der udpeget to EU-konsulenter, der fungerer som program-superbrugere. Disse bistår løbende i arbejdet.</p>
Kommunikation	<p>I forbindelse med udbudsrunder benytter sekretariatet sig af alle kanaler. Således indrykkes der både store avisannoncer, benyttes mailinglister, afholdes informationsmøder og udsendes pressemeddelelser. Sekretariatet er af den opfattelse at alle får de informationer, der kan være behov for.</p>
Barrierer	<p>Strukturfondsprogrammerne opleves ikke som snærende i det strategiske arbejde. Den danske model ("den strategiske tragt") har således virket både logisk og naturlig at arbejde med. Dog har den administrative kompleksitet været en udfordring. Som for mange andre har forståelsen og implementeringen af statsstøttereglerne her vist sig at være den væsentligste hurdle. Set i lyset af andre samtidige organisatoriske omvæltninger (strukturereform), vurderes forløbet at have været ganske vellykket, hvilket tilskrives en god indledende forberedelse.</p>

VÆKSTFORUM SYDDANMARK

I screeningsprocessen af Vækstforum Syddanmark, har der været foretaget en gennemlæsning af:

- "Erhvervsudviklingsstrategi 2007-2012", Syddansk Vækstforum
- "Omstilling til højere vækst" Syddansk Vækstforums Handlingsplan 2009-2010

Nøglepersoninterview blev gennemført i Vejle den 29/6 2009 med Afdelingschef Dorthe Kusk, Jeppe Kristensen samt Anette Keller.

Fokus for Erhvervsudviklingsstrategien

Visionen

Visionen for region Syddanmark handler om vækst og velstand. I 2015 har man således ifølge visionen placeret sig stærkt i den internationale konkurrence ved at skabt synergi i klyngestrukturer imellem etablerede og nye erhverv. Dette vil have afsmittning over hele regionen og baserer sig på at have skabt rammer for det gode liv, dyrkelse af den enkeltes talenter og kompetencer, værdsættelse af initiativ, nytænkning og virkelyst samt udnyttelse af traditionen for brugerdriven innovation.

Indsatsen skal bygge på syv kriterier: offentlig-privat partnerskab, samordning og koordinering, fokusering, globalisering, vækst i yderområderne, bæredygtighed og samfinansiering. Endvidere konkretiseres indsatsen i strategien i seks indsatsområder:

Klyngeudvikling
 Oplevelsesøkonomi
 Det sunde liv
 Menneskelige ressourcer
 Forskning, innovation og nye teknologier
 Iværksætteri

Sektorer visionen er rettet imod

Der satses i visionen på både eksisterende og nye erhverv. Men der tages udgangspunkt i, hvad der vurderes at have særlig regional betydning og styrke. Disse er fødevarerhvervet (beskæftigelsesmæssigt mest betydningsfulde i regionen), mekatronik (det erhverv regionen er stærkest specialiseret i), transport- og logistikerhverv, samt off shore industrien.

I forbindelse med handlingsplan 2009-2010 understreges dog også områder som velfærdsteknologi og -service, energi samt oplevelseserhverv.

Tidsmæssige perspektiver for strategi og handlingsplaner

Vækstforum Syddanmark har valgt at lade deres strategi dække perioden 2009-2012. Således vil også det nye vækstforum skulle arbejde ud fra den eksisterende strategi. Overvejelsen har været, at det nye vækstforum ikke skulle starte helt forfra, hvilket måske kan nedsætte graden af ejerskab og fleksibilitet. Adspurgt betragter sekretariatet dog også strategien som et dokument, der vil kunne tilpasses løbende, for således at kunne tage højde for nye muligheder og politiske dagsordner. Dette vil dog særligt ske igennem udviklingen af de nye handlingsplaner. Adgangen til at kunne justere strategien for år til år fremgår ligeledes af selve strategidokumentet.

Handlingsplanen for 2009-2010 bygger tydeligvis på prioriteterne fra Erhvervsudviklingsstrategien. Dog er det tydeligt at udmøntningen af strategien er modnet, særligt i forhold til en yderligere fokusering på områder som velfærds-

	<p>teknologi og - service, energi samt oplevelseserhverv. Endvidere sætter Vækstforums karakteristiske effektmålingsystem et betydeligt fingeraftryk. I løbet af 2010 vil handlingsplanen for 2011-2012 blive udviklet.</p>
Erhvervsudviklingsstrategiens styrke	<p>Til trods for at Erhvervsudviklingsstrategien vil kunne revideres hvert år, betragtes den dog af vækstforumsekretariatet som et stærkt dokument, der slår taktstokken for udviklingen på området. For Syddanmarks Vækstforum har partnerskabsaftalen med regeringen naturligvis en betydelig vægt, men betragtes som sekundært i forhold til strategien.</p>
Inddragelse af andre aktører	<p>Arbejdet frem mod den endelige strategi har betydet en stor inddragelse af regionale aktører. I forbindelse med det midlertidige vækstforum var der afholdt 6 til 12 workshops. I forbindelse med udviklingen af den eksisterende strategi blev der ligeledes inddraget workshops samt en konference med 400 deltagere.</p> <p>I handlingsplanen understreges omfanget af inddragelse af regionale aktører i den såkaldte Triple Helix (Erhverv, Uddannelse og Myndigheder). Her beskrives ligeledes nedsættelsen af udviklingsgrupper med ekstern deltagelse, der skal fungere som rådgivere på de fire forretningsområder (Velfærdsteknologi og -service, Energi, Oplevelseserhverv og Klynger) og koordineres af vækstforumsekretariatet. Inddragelse af andre aktører er endvidere synlig i ønsket om at samtænke aktiviteter og finansiering med det grænseoverskridende samarbejde.</p>
Prioriteterne	<p>Strategiens prioriteter og disses udvikling</p> <p>Skridtet fra prioriteringerne i erhvervsudviklingsstrategien til fokusering i handlingsplanen for 2009-2010 bærer tydelige præg af de konsekvenser en konkretisering har i form af en mere strømlinet tilgang. Dette understreges med den gennemførte anvendelse af et effektmål som vigtigste styringsværktøj.</p> <p>Prioriteterne i handlingsplanen er de samme som i strategien, dog er de her grupperet i fire forretningsområder og to særlige indsætter. Koblingen til de fire vækstkilder for de fire forretningsområder er ligeledes understreget.</p>
Evidensbaseret inddragelse af regionale forhold	<p>Afsættet i analyser af regionale socio-økonomiske forhold synes klare. Således fremgår strategiarbejdet tydeligt at bygge på en række analyser og fakta-papirer udviklet til dette formål. Brugen af evidensbaserede analyser spiller ligeledes centralt ind i det effektbaserede styringsmæssige setup. Behovet for valide "nul-scenarier" er i den forbindelse meget væsentligt.</p>
Erhvervsudviklingsstrategiens og handlingsplanens indsatsområder	<p>Konkretiseringsgraden fra strategi til handlingsplan er tydelig. Af nøgleperson-interviewet fremgår det ligeledes, at denne konkretisering vil fortsætte i de kommende handlingsplaner. Således må også bemærkes, at konkretisering i handlingsplanen i højere grad er en konkretisering af de procentuelle forbedringer den samlede indsats på et forretningsområde vil afføde. Hvorledes disse forbedringer konkret skal opnås er mindre tydeligt.</p> <p>Hvad man specifikt ønsker af aktiviteter (eksempelvis som en række overskrifter) er ikke beskrevet. Der imod opridses udfordringer og potentialer, de ønskede effekter samt at vækstforum vil tage initiativer indenfor eksempelvis kompetenceudvikling. Hvert område ledsages af to case-beskrivelser.</p> <p>Der er i handlingsplanens beskrivelse af indsatsområder generelt sikret et overlap med rammerne givet i Social- og Regionalfondsprogrammerne. Således betragtes alle fire vækstkilder som tværgående for de fire forretningsområder. Tager vi i betragtning beskrivelserne af, under hvilke overskrifter Vækstforum vil tage initiativ til aktiviteter, vurderes Social- og Regionalfondsprogrammernes</p>

tværgående hensyn ligeledes i store træk at være inddraget. Dog synes det svært også i Syddanmarks tilfælde at identificere hensyn omkring ligestilling.

Tabel 7-14: Sammenhæng mellem Program og Strategi - Syddanmarks Vækstforum

	1. Velfærdsteknologi og -service	2. Energi	3. Oplevelseserhverv	4. Klynger	5. Vækst i yderområder (særlig indsats)	6. Grænseoverskridende samarbejde (særlig indsats)
En Kvalificeret Arbejdsstyrke (Prioritet 1 i Socialfundsprogrammet)	X	X	X	X	X	
Udvidelse af Arbejdsstyrken (Prioritet 2 i Socialfundsprogrammet)	X	X	X	X		X
Innovation og Viden (Prioritet for Regionalfondsprogrammet)	X	X		X		
Udvikling af Menneskelige ressourcer (Vækstkilde 1)	X	X	X	X	X	X
Innovation, Videndeling og Videnopbygning (Vækstkilde 2)	X	X	X	X		X
Etablering og udvikling af nye virksomheder (Vækstkilde 3)	X	X	X	X		X
Anvendelse af ny teknologi (Vækstkilde 4)	X	X	X	X		X
Yderområder, Landdistrikter og Byer (Tværgående hensyn 1)	X		X		X	
Ligestillingspolitik (Tværgående hensyn 2)						
Miljøpolitik (Tværgående hensyn 3)		X				
Beskæftigelsespolitik (Tværgående hensyn 4)	X	X	X	X		X

Kilde: Erhvervsudviklingsstrategi og handlingsplan

Brug af indikatorsystemer

Vækstforum Syddanmark har i deres konsekvente anvendelse af effektmåling som styringssystem opsat et betydeligt indikatorsystem for udmøntningen af deres erhvervsudviklingsstrategi. Af handlingsplanen fremgår således et effekthierarki, der overordnet måler de samlede effekter på indkomst og værditilvækst. Målene frem til 2012 er, at fastholde den årlige indkomst tilvækst på 4% og øge den årlige værditilvækst fra 1,2% til 2%. Delmålene, der er knyttet til de

enkelte forretningsområder, er udtrykt igennem de konkrete mål for de specifikke aktører i de relevante sektorer, se tekstboks nedenfor.

Tekstboks 7-1 Delmål for de fire forretningsområder

<p>Velfærdsteknologier og -services:</p> <p>15% højere værditilvækst i eksisterende virksomheder indenfor velfærdsteknologier og -service</p> <p>20% flere nye vækstvirksomheder inden for velfærdsteknologier og -service</p> <p>Frigøre 5% af arbejdskraftressourcer i social - og sundhedsområdet til andre funktioner gennem brug af nye teknologier og services</p> <p>Energi:</p> <p>10% højere værditilvækst inden for offshore, energisystemer og mekatronik</p> <p>Gartnerierhvervet bliver 50% mere energieffektivt gennem udvikling og implementering af nye teknologier</p> <p>Oplevelseserhverv:</p> <p>30% højere værditilvækst inden for turismeerhvervet</p> <p>20% flere vækst virksomheder inden for formgivnings-, image- og brandingserhvervene</p> <p>20% flere af alle regionens virksomheder har vækst gennem øget brug af design</p> <p>Klynger:</p> <p>15% højere værditilvækst inden for eksisterende erhvervsklynger gennem udvikling af nye forretningsområder</p> <p>15% flere arbejdspladser i dokumenterede , potentielle nye klynger</p>
--

Karakter af udbud	<p>Organisering, administration og barrierer</p> <p>I forbindelse med den første dialog med ansøgere sættes projektets forventede effekter i forhold til Vækstforums effektmål. Således er vækstmålene en integreret del af ansøgningsformularen.</p> <p>I udgangspunktet startede vækstforum med en 100% bottom-up tilgang til projektansøgningerne. Dette har ændret sig betydeligt, og Vækstforumsekretariatet påtager sig i dag en stor rolle i forbindelse med udviklingen af projekter. Således vurderes det, at ca. 75% af aktiviteterne er resultat af, at sekretariatet har skubbet dem i gang. Konkret gøres dette iblandt anden igennem udviklingsgrupperne og gennem matchmaking. Sekretariatet vurderer, at den ændrede tilgang har resulteret i markant bedre ansøgninger og ansøgninger af en højere kvalitet. Introduktionen af de klare effektmål som udvælgelseskriterier er blevet taget godt imod af blandt andet erhvervslivet.</p>
Organisering	<p>Organisatorisk har man valgt at organisere sig i en analyseafdeling, en procesafdeling og en fondsafdeling. I behandlingen af en ansøgning inddrages både faglige medarbejdere og fondsmedarbejdere. Denne matrixorganisering vurderes af sekretariatet at have styrket kvaliteten i forvaltningsarbejdet betydeligt.</p>
Kommunikation	<p>Processen omkring uddeling af fondsmidler vurderes af sekretariatet at være meget åben. Al information er tilgængelig på nettet, og en hotline står til rådighed for interesserede. Sekretariatets arbejde med udvikling af projekter begrænser sig da også til rådgivning. Hotlinen er centralt for udbredelse af viden omkring mulighederne i forbindelse med Erhvervsudviklingsstrategien og regio-</p>

Barrierer

nal- og Socialfondsmidlerne. Dertil kommer at sekretariatet har informationskampagner afholder konferencer og har en "erhvervskaravane", der opsøger private virksomheder.

Udviklingen og udmøntningen af Erhvervsudviklingsstrategien har ligget fint i tråd med de rammer, der er udstukket i strukturfondsprogrammerne. Således føler man i sekretariatet, at der er fin og logisk sammenhæng hele vejen op til Lissabon strategien. Sammenhængen er dog ikke noget man skænker så mange tanker i det daglige.

I forbindelse med implementeringen af strategien har der været nogle udfordringer med at få særligt uddannelsesinstitutioner og private aktører til at deltage. Dette skyldtes i høj grad uklarhed omkring statsstøttere reglerne. Endvidere har man ikke fået så meget gang i iværksætterier, som man havde ønsket. Dette skyldes formentlig den generelt lave grad af iværksætterier i regionen.

Generelt har Strukturfondsprogrammerne været lidt komplekse at håndtere, og helt konkret har regionens høje andel af midler, der skal rettes mod udkantsområder (41%), gjort det svært at gøre strategien så vækstorienteret som man havde ønsket.

Udfordringerne så som statsstøttere regler til trods, har man været meget tilfreds med den meget positive dialog med Erhvervs- og Byggestyrelsen og deres generelt positive og proaktive tilgang til problemløsning.

VÆKSTFORUM SJÆLLAND

I screeningsprocessen af Vækstforum Sjælland, har der været foretaget en gennemlæsning af:

- "Vækstforum Sjællands erhvervsudviklingsstrategi 2007-2010"
- "Handlingsplan 2007"
- "Handlingsplan 2008"
- "Handlingsplan 2009"

Nøglepersoninterview blev gennemført i Sorø den 30/6 2009 med Sekretariatschef Tonni Kragh.

Fokus for Erhvervsudviklingsstrategien

Visionen

Overliggeren for Vækstforum Sjællands vision er vækst gennem nytænkning og samarbejde. Under denne overligger er fem temaer, hvoraf de to er tværgående:

"erhvervmæssige styrkepositioner og fremtidige vækstområder"
 "naboer, landdistrikter og yderområder".

De resterende overskrifter er tæt knyttet til væstkilderne og hedder:

"Innovation"

"Iværksætter" samt

"Viden, uddannelse og kompetencer".

Under temaerne opremses i alt 17 indsatsområder (2-5 per tema).

Visionen virker ambitiøs og med et offensivt ønske om at ændre den eksisterende situation til noget bedre. Centralt i disse overvejelser ligger et ønske om i 2015 at have opnået de samme nøgletal som ledende danske regioner har i dag.

Sektorer visionen er rettet imod

Strategien retter indsatsen mod områder, hvor regionen allerede har erhvervmæssige styrkepositioner samt hvor man vurderer der kan være fremtidige vækstområder. Dette omfatter særligt energi og miljø, medico, traditionelle erhverv, transport-logistik samt oplevelse/turisme.

Tidsmæssige perspektiver for strategi og handlingsplaner

For Vækstforum Sjælland løber strategien frem til 2010. Derefter skal en ny strategi udvikles. Der lægges i strategien op til, at der for hvert år udarbejdes en handlingsplan. Denne nye handlingsplan skal bygge på opnåede mål det foregående år. I forbindelse med den årlige handlingsplan udfærdiges en 10 punkts plan - som konkretiserer, hvilke temaer man konkret vil arbejde med det pågældende år.

Erhvervsudviklingsstrategiens styrke

Erhvervsudviklingsstrategien vurderes af Vækstforumsekretariatet at være det væsentligste styringsdokument for Vækstforum. Partnerskabsaftalerne med regeringen har ingen indflydelse på erhvervsudviklingsstrategien, men de har en stigende indflydelse på de afledte dokumenter (handlingsplan og ti punkts plan). Dette fremgik af interviewet, men er også tydeligt i udformningen af handlingsplan 2008 og 2009.

Inddragelse af andre aktører

Vækstforum Sjælland har i deres udvikling af erhvervsudviklingsstrategien haft en stor inddragelse af eksterne aktører, både i det eksisterende organisatoriske set-up og i det midlertidige vækstforum. Således har der været nedsat strategiarbejdsgrupper med en bred inddragelse af interessenter. Man har endvidere

tidligere haft kvartalsvise møder med de regionale erhvervsfremmeaktører. Disse aktiviteter føres nu videre i et Erhvervsfremme Akademi.

I forbindelse med det tidlige arbejde omkring strategien, havde en række kommuner i regionen udlånt medarbejdere til sekretariatet, hvilket styrkede det kommunale ejerskab for projektet. I forbindelse med udmøntningen af strategien har faste samarbejder med aktører på tværs af regionsgrænserne spillet en stigende rolle. Dette omfatter blandt andet RUC, Copenhagen Capacity og Alexandra Instituttet (Århus). Det fremgik således også af interviewet med sekretariatet, at samarbejdet med en vækstdriver som hovedstadsområdet, nødvendigvis må spille en vigtig rolle i erhvervsudviklingen af Region Sjælland.

Strategiens prioriteter og disses udvikling

Prioriteterne

I forbindelse med udviklingen af erhvervsudviklingsstrategien blev der fastsat 17 indsatsområder under fem overskrifter. Disse indsatsområder er efterfølgende blevet trukket frem på forskellig vis i forbindelse med de årlige 10 punkts planer.

I den første handlingsplan valgte Vækstforum Sjælland at lægge sig tæt op ad strategiens opdeling med fem overskrifter og en række indsatsområder. I forbindelse med handlingsplanerne for 2008 og 2009 valgte man i stedet at lade den årlige 10 punkts plan være strukturen for de konkrete aktiviteter.

Skiftet fra en handlingsplan, der byggede på strategiens grundlæggende struktur, til de mere håndgribelige 10 punkts planer synes fint at matche takten, hvormed arbejdet med erhvervsudvikling i regi af Vækstforum udvikler sig. Dette skifte giver plads til indsatser som "Den sunde region" og "Region Sjælland er klar til Femern Bælt-forbindelse". Hvilke aktiviteter der bygger på hvilke elementer i den eksisterende strategi - synes dog lidt mere uklart.

Evidensbaseret inddragelse af regionale forhold

Grundlaget for strategiarbejdet i Region Sjælland er en række analyser af regionen foretaget af Oxford Research samt Copenhagen Economics og Inside Consulting. Således virker det evidensbaserede grundlag for strategi arbejdet at have været på plads.

Erhvervsudviklingsstrategiens og handlingsplanens indsatsområder

Både erhvervsudviklingsstrategi og handlingsplaner vurderes at ligge meget tæt op af strukturfondsprogrammerne. Overskrifter som "flere og bedre jobs" samt "innovation og viden" er således tydeligt afspejlet. Dette gælder ikke mindst for de fire vækstkilder, som mere eller mindre er afspejlet i de tre søjler "Innovation", "Iværksætter" samt "Viden, uddannelse og kompetencer". Under innovation har man i handlingsplanen for 2007 lagt IKT initiativer. Dette er senere blevet ændret, således at IKT betragtes som et tværgående hensyn, der kan indtænkes overalt. Strategien indeholder således følgende prioriteter og indsatsområder:

Erhvervsmæssige styrkepositioner og fremtidige vækstområder

Energi og miljø som væksterhverv
Medico-sundhed og det sociale område som væksterhverv
Udvikling af traditionelle erhverv
Styrke turisme og oplevelsesøkonomi

Naboer, byer, landdistrikter og yderområder

Udbygge samarbejdet med andre regioner

Udvikling i yderområder og landdistrikter
Stærke byer

Innovation

Anvendelse af ny teknologi
Forbedre det innovative samspil
Virksomhedstilpasset innovationsfremme
Lettere adgang til kapital

Iværksætteri

Styrke iværksætterkulturen
Øge iværksætternes succesrate
Flere vækstiværksættere

Viden, uddannelse og kompetencer

Hæve regionens kompetenceniveau
Medvirke til udvikling af uddannelser
Videnoverførsel til virksomheder

Med hensyn til de tværgående hensyn levnes der ikke megen plads til konkrete satsninger angående ligestilling og miljø. Derimod er indsatser rettet mod geografiske aspekter (udkant og by problematikker) tydeligvis inddraget.

Strategien nævner specifikt Lov om erhvervsfremme som rammebetingelser for arbejdet. Afsættet i de fire væstkilder samt fokus på turismeerhvervet og yderområderne, som kender tegner lovens rammer for Vækstforums arbejde går dog også klart igen. Interviewet viste også at det at kunne udnytte de finansielle rammer fuldt ud var centralt for vækstforum i strategiprocesen.

Med udgangspunkt i strategien udmøntet i de ovenfor nævnte indsatsområder, kan vi således præsentere nedenstående tabel. Der viser en tæt overensstemmelse i Vækstforums centrale dokumenter med Strukturfondsprogrammerne.

Tabel 7-15: Sammenhæng mellem Program og Strategi - Vækstforum Sjælland

	1. Erhvervsrelevante styrkepositioner og fremtidige vækstområder	2. Naboer, byer, landdistrikter og yderområder	3. Innovation	4. Iværksætteri	5. Viden, uddannelse og kompetencer
En Kvalificeret Arbejdsstyrke (Prioritet 1 i Socialfundsprogrammet)				X	X
Udvidelse af Arbejdsstyrken (Prioritet 2 i Socialfundsprogrammet)	X	X		X	X
Innovation og Viden (Prioritet for Regionalfondsprogrammet)	X	X	X		X
Udvikling af Menneskelige ressourcer (Vækstkilde 1)				X	X
Innovation, Videndeling og Videnopbygning (Vækstkilde 2)		X	X		X
Etablering og udvikling af nye virksomheder (Vækstkilde 3)	X		X	X	
Anvendelse af ny teknologi (Vækstkilde 4)	X		X		
Yderområder, Landdistrikter og Byer (Tværgående hensyn 1)		X			X
Ligestillingspolitik (Tværgående hensyn 2)					
Miljøpolitik (Tværgående hensyn 3)	X				
Beskæftigelsespolitik (Tværgående hensyn 4)	X	X		X	X

Kilde: Erhvervsudviklingsstrategi og handlingsplan

Brug af indikatorsystemer

I Vækstforum Sjælland er der for hvert af de fem temaer i strategien fastsat indikatorer for målopfyldelse. Disse indikatorer er ligeledes videreudviklet for hvert punkt i de årlige 10 punkts planer. Der er af sekretariatet fremsat en plan for udvikling af et mere sammenhængende indikatorsystem med i alt 102 målepunkter. Det eksisterende system er udviklet med inspiration fra strukturfondsprogrammerne samt i regeringens globaliseringsstrategi. Det vurderes af sekretariatet, at indikatorsystemet gives meget stor opmærksomhed fra politisk side.

Organisering, administration og barrierer

Karakter af udbud

Vækstforums tilgang til udmøntningen af midlerne har ændret sig siden periodens begyndelse. Således blev hele puljen lagt ud til ansøgninger i begyndelsen. Dette resulterede i en stor mængde ansøgninger. Senere begyndte man at tematisere de udbudte midler.

Sekretariatet er nu begyndt at benytte sig af ideindkaldelser. Disse benyttes til at starte mere uformelle dialoger med de aktører, der kunne tænke sig at søge midler. Iderne diskuteres og udvikles efterfølgende videre i vækstforumsekretariatet. Det vurderes at man i dag har haft en tæt eller meget tæt dialog med ansøgere i 98% af tilfældene.

Målsætningen for fordeling af midler imellem ansøgningsprojektet og projekter initieret af vækstforum er 50/50. Omend et stigende antal projekter således initieres af vækstforum understreges det, at processerne omkring disse ikke ekskluderer andre interesserede. Man har endvidere søgt at undgå at sætte for mange barrierer for ansøgere ved at gøre mindst muligt ud af ekstraordinære regionale udvælgelseskriterier.

Organisering

I forbindelse med omorganisering af arbejdet i Region Sjælland er sekretariatsbistanden blevet samlet med andre aktiviteter i regionen. Således er man gået fra at være en mindre gruppe på omkring til 12 medarbejdere til at være en del af en gruppe på 110 medarbejdere. De organisatoriske ændringer har ført til at indsatsen omkring mål 2 midlerne er blevet lidt overset. Således er man også endt i en situation, hvor specialiseret viden om strukturfondene lidt uhensigtsmæssigt er samlet hos en person.

Kommunikation

I forbindelse med udbredelse af viden om tematiserede udbud etc. tilstræber man at komme i tale med alle relevante aktører. Dette gøres blandt andet igennem ide indkaldelserne. Den væsentligste kilde til udbredelse af generel information vurderes at være Vækstforums internetside.

Barrierer

Ikke alle områder er kommet så godt i gang som man havde håbet. Således har særligt teknologi- og iværksætterområdet mødt en række udfordringer. Dette begrundes med regionens generelt svage position på disse områder, men også at det har været svært at skubbe på iværksætterområdet, da dette overvejende drives på det statslige og kommunale niveau.

Geografisk har man også følt sig særligt udfordret i Vækstforum Sjælland. Dette skyldes at der i regionen er beliggende op af hovedstadsområdet og områder, der er meget klart defineret som udkantsovråder. Det har gjort det svært at have en stringent strategi.

I forbindelse med implementeringen har det administrative set-up omkring godkendelse af projektansøgninger nogen gange været set som en hurdle, ikke mindst i forbindelse med håndhævelsen af statsstøtte reglerne. Et klarere set-up omkring graden af centralisering af strukturfondsprogrammerne ville i den forbindelse have været ønskeligt. Det skal dog understreges, at man har fundet det eksisterende program meget rummeligt og som et af de bedste af sin slags.

VÆKSTFORUM HOVEDSTADEN

Baggrunden for analysen af arbejdet med Erhvervsudvikling i Vækstforum Hovedstaden, er bygget på en gennemlæsning af:

- "Partnerskaber for viden, vækst og velfærd - erhvervsudviklingsstrategi", Vækstforum for Region Hovedstaden, januar 2007
- "Handling bag ordene - Prioriterede initiativer", Vækstforum for Region Hovedstaden, januar 2007
- "Nyt initiativkatalog til Erhvervsudviklingsstrategien 2009-2010", december 2008

Nøglepersoninterview blev gennemført i Hillerød den 8 juli 2009 med Udviklingschef Henrik Madsen.

Fokus for Erhvervsudviklingsstrategien

Visionen

Afsættet for arbejdet med erhvervsudviklingsstrategien er visionen om Region Hovedstaden som Nordeuropas mest attraktive metropol at bo i, uddanne sig i, arbejde i, drive virksomhed i og besøge. Strategien bygger på seks bærende principper. Disse er: at tænke internationalt, udvikle eksisterende og spirende styrkepositioner, styrke samarbejdet hen over Øresund og mellem regionerne, se viden som den væsentligste kilde til vækst, ønske om markante initiativer, og endelig skabe en fælles vej. Strategien er endvidere udmøntet igennem syv indsatsområder. Disse er:

- Stærke og perspektivrige kompetenceklynger
- Nye virksomheder - ny viden
- Metropolregionens udvikling
- Forskning og innovation
- Øge og udvikle arbejdsstyrken på alle niveauer
- Markedsføring, events, kultur og værdier
- Øresund og det internationale udsyn

Visionen for regionen bærer præg af at være udfærdiget i en opgangsperiode – med fokus på en stadig forbedring af allerede gode forhold. Visionen synes dog også klart at orientere sig mod det lange sigt gennem betydelige initiativer.

Sektorer visionen er rettet imod

Strategien har et skarpt fokus på de videnstunge sektorer, der beskæftiger sig med forskningsdrevet innovation. Dertil kommer at man ønsker at tage afsæt i eksisterende styrkepositioner. Disse nævnes at være: it services, biosundhed, medicoindustri, forretningsservice, telekommunikation, finansierings- og forsikringssektoren, film & tv samt turisme.

Tidsmæssige perspektiver for strategi og handlingsplaner

Med erhvervsudviklingsstrategien har man trukket en linje frem til 2015. Strategien ligger dog ikke fast frem til dette år. Det forventes således at Det nye Vækstforum vil tilpasse strategien i 2010. Strategien er ledsaget af til dato to handlingsplaner. Således godkendtes en handlingsplan med 33 initiativer under de syv indsatsområder samtidig med strategiens godkendelse i 2007. Til denne handlingsplan vedtog Vækstforum et tillæg ved udgangen 2008. Tillægget består af yderligere 10 initiativer samt redegør for en status på de projekter og initiativer der forventes at udvikle sig frem mod 2010.

Erhvervsudviklingsstrategiens styrke	<p>Strategien opfattes som et absolut nøgledokument for vækstforums arbejde. Således kan den også betragtes som den klart væsentligste retningsgiver for arbejdet med erhvervsudvikling i regionen.</p> <p>Det er karakteristisk for hovedstadens strategi, at den i mere udpræget grad end strategierne fra de andre regioner, har løsrevet sig fra eksterne retningsgivere. Dette illustreres gennem strategiens tilblivelse. Den blev udarbejdet næsten synkront til Regional- og Strukturfondsprogrammerne, hvorfor den dagsorden-sættende påvirkning fra programmerne må vurderes at være begrænsede. Det forventes fra Vækstforumsekretariatets side at projekter og strategi og føder ind i partnerskabsaftalen.</p> <p>Til trods for strategiens tilblivelse i parallel med strukturfondsprogrammerne, synes der dog at være sikret et tilstrækkeligt overlap med både programmernes prioriteter samt vækstkilderne.</p>
Inddragelse af andre aktører	<p>Vækstforum hovedstaden har ikke samme behov for at orientere sig mod andre danske regioner for at styrke deres vækst (snarere vender andre regioner sig mod Region Hovedstaden), men perspektiverne i en øget sammenhæng med Skåne spiller dog væsentligt ind - og udgør en selvstændig del af strategien.</p> <p>Processen i forbindelse med både udviklingen af strategi, handlingsplan og konkrete indsatser, vurderes at have forløbet betydeligt hurtigere i Vækstforum Hovedstaden end i andre Vækstfora. Den direkte inddragelse af en større kreds af regionale aktører har begrænset sig til en mindre gruppe udover medlemmerne af Vækstforum. I forbindelse med udviklingen af projekter har man dog haft dialog med interessenter udenfor Vækstforum og strategi og handlingsplan har været igennem en høringsfase.</p> <p>Karakteristisk for arbejdet med erhvervsudvikling i Regionen er også tilstedeværelsen af store veletablerede parter. Særligt synes her Copenhagen Capacity og Wonderful Copenhagen at have centrale roller i forbindelse med udmøntningen af handlingsplanenes initiativer. Således er der også underskrevet resultatkontrakter med disse organisationer. I forbindelse med drifttilskud af erhvervsudviklingsmidlerne.</p>
Prioriteterne	<p>Endelige kan bemærkes at strategien forventes at blive tænkt ind som en ramme i de situationer, hvor kommuner i regionen vælger at udfærdige egne erhvervsudviklingsstrategier.</p> <p>Strategiens prioriteter og disses udvikling</p> <p>Vækstforum har hidtil i deres arbejde været trofaste overfor strukturen og indholdet i deres strategi, i forbindelse med handlingsplaner og initiativer. De 33 initiativer/projekter som blev vedtaget i forbindelse med strategien ligger i naturlig forlængelse af de syv indsatsområder. Dette er ligeledes til fældet med de 10 projekter som blev tilføjet i 2008.</p> <p>At perspektivet har ændret sig siden strategien og den første handlingsplans vedtagelse fremgår klart af 2008 tillægget til handlingsplanen. Af tillægget fremgår at det har været forbundet med en række udfordringer særligt at udmønte midlerne under Socialfonden. At disse midler synes mere relevante under den nuværende socio-økonomiske situation fremgår Vækstforums arbejde i løbet af 2009 med udviklingen af en venturefond bestående af ESF midlerne.</p> <p>Handlingsplanernes beskrivelser af i alt 43 projekter er karakteriseret ved ganske detaljeret gennemgang af projekterne. Således beskrives for hvert projekt,</p>

	<p>ofte over flere sider, projektets baggrund, formål samt partnere, økonomi og tidsplan. Hermed understreges det generelle indtryk af Vækstforums ønske om følge strategien godt på veje, og gerne sætte tydelige fingeraftryk på betydelige enkelt stående projekter.</p>
Evidensbaseret inddragelse af regionale forhold	<p>De specifikke regionale forhold, der kendetegner regionen, er klart afspejlet i det strategiske arbejde. I forbindelse med udviklingen af strategien har Vækstforum Hovedstaden dog i højere grad kunne benytte sig af eksisterende undersøgelser af regionens styrker og svagheder end andre Vækstfora. Dette skyldes uden tvivl det mere konstante fokus på udviklingen i en metropol region.</p>
Erhvervsudviklingsstrategiens og handlingsplanens indsatsområder	<p>De i alt 43 initiativer under handlingsplanens indsatsområder, vurderes at ligge i forlængelse af både Regional- og Socialfondsprogrammernes prioriteter samt de fire vækstkilder. Af strategien fremgår, at man betragter både EU's strategiske overvejelser bag strukturfondene samt OECDs vækstkilder som centrale pejlemærker for arbejdet.</p> <p>Ved en gennemgang af de i alt 43 initiativer afspejles således også både strukturfondsprogrammernes prioriteter og deres indsatsområder. Af de tværgående hensyn er både beskæftigelses- og miljøhensyn afdækket gennem målrettede indsatser. Endvidere er enkelte indsatser rettet mod sikring af mere ligestilling på arbejdsmarkedet gennem særlige tiltag for udsatte grupper. Der tages i handlingsplanen ingen hensyn til udkantsområder (Vækstforum Hovedstaden har heller ingen udkantsforpligtigelser), men særlige forhold forbundet med det at være en (stor) by region bliver adresseret.</p>

Tabel 7-16: Sammenhæng mellem Program og Strategi - Vækstforum Hovedstaden

	1. Stærke og perspektivrige kompetenceklynger	2. Nye virksomheder - ny viden	3. I/Metropolregionens udvikling	4. Forskning og innovation	5. Øge og udvikle arbejdsstyrken på alle niveau-	6. Markedsføring, events, kultur og værdier	7. Øresund og det internationale udsyn
En Kvalificeret Arbejdsstyrke (Prioritet 1 i Socialfundsprogrammet)	X	X		X	X		
Udvidelse af Arbejdsstyrken (Prioritet 2 i Socialfundsprogrammet)					X		
Innovation og Viden (Prioritet for Regionalfondsprogrammet)	X	X	X	X			X
Udvikling af Menneskelige ressourcer (Vækstkilde 1)	X	X		X	X		
Innovation, Videndeling og Videnopbygning (Vækstkilde 2)	X	X	X	X	X		X
Etablering og udvikling af nye virksomheder (Vækstkilde 3)	X	X	X				X
Anvendelse af ny teknologi (Vækstkilde 4)	X	X	X	X			X
Yderområder, Landdistrikter og Byer (Tværgående hensyn 1)			X		X	X	
Ligestillingspolitik (Tværgående hensyn 2)					X		
Miljøpolitik (Tværgående hensyn 3)	X	X					
Beskæftigelsespolitik (Tværgående hensyn 4)	X	X		X	X		

Kilde: Erhvervsudviklingsstrategi og handlingsplan

Brug af indikatorsystemer

Indikatorer for effekten af strategien har ikke haft den store bevågenhed i Vækstforum. Fokus har i høj grad været på at handle frem for at måle. Således er der i strategien opsat en række mål for arbejdet, men ikke udviklet et system for overvågning af graden af målopnåelse. Det forventes at Erhvervs- og Byggestyrelsen vil effektmåle i det opfang det er nødvendigt.

Karakter af udbud

Organisering, administration og barrierer

Karakteristisk for Vækstforum Hovedstadens arbejde er, at størstedelen af de til rådighed værende midler for hele perioden stort set er fordelt. Tilbage ligger en

række midler fra Socialfonden. Dette er et udtryk for Vækstforums ønske om hurtigt at få sat gang i række markante aktiviteter.

Denne form har også ledt til, at den væsentligste metode for udmøntning af midlerne har været gennem en direkte og opsøgende dialog med de aktører, man fra Vækstforum har vurderet kunne løfte opgaver indenfor de givne indsatsområder. Man har haft et målrettet udbud om vækst til iværksættere med begrænset succes. Vækstforumsekretariatet modtog kun 2 ansøgninger, hvoraf én blev godkendt.

For Vækstforum Hovedstaden gælder, i lighed med andre vækstfora, at de mindre strukturfondsprojekter er forsvundet. Dog er der stadig i systemet mulighed for at modtage og behandle uopfordrede projekt-ideer. Dette fremgår også af 2008 tillægget til handlingsplanen.

Organisering	Man har i Region Hovedstaden valgt at lave en klar organisatorisk skelnen imellem det generelle arbejde med regional udvikling og sekretariatsbistanden til Vækstforum. Ud af de 30 personer som arbejder med regional udvikling har man således skilt 4 personer fra. Disse har til ansvar at drive projekterne frem under strategien. Specifikt vedrørende den konkrete strukturfondsansøgningsbehandling er denne funktion samlet på to specialiserede medarbejdere.
Kommunikation	Vækstforumsekretariatet har i forbindelse med udformningen af projektinitiativerne besøgt en række aktører. Dette har været for at udvikle projekterne og sikre ejerskab. Da erhvervsstrategien ellers ikke er særligt udbudsrettet, har der ikke været mange informationsaktiviteter. Projekter er opstået i forbindelse med workshops eller baseret på henvendelser. På Vækstforums webside er det klart og kortfattet beskrevet, hvorledes der kan opnås medfinansiering. Endvidere er det på siden opgivet hvilke projekter, der har opnået finansiering.
Barrierer	<p>Processuelt, vurderes det fra sekretariatets side, kunne det have været en fordel hvis programmerne havde været lidt tidligere færdige. Således havde det været muligt at have en klar oversigt over strukturfondsgrundlaget for erhvervsudviklingsstrategien. De strategiske rammer givet i programmerne har dog på ingen måde virket stramme.</p> <p>Tematisk har det været en udfordring at finde anvendelse for socialfondsmidlerne, et problem der dog menes løst med oprettelsen af venture-fond. Vækstforum har måske haft en tendens til at tænke lidt mere i "vækst" end "beskæftigelse". IKT-området har ligeledes haft en lidt langsom start.</p>

VÆKSTFORUM BORNHOLM

Analysen af arbejdet med Erhvervsudvikling i Vækstforum Bornholm, bygger på en gennemlæsning af:

- "Erhvervsudviklingsstrategi 2007-2010", Bornholms Vækstforum, november 2008
- "Handlingsplan '09 - Fra strategi til mål", Bornholms Vækstforum, november 2008

Nøglepersoninterview blev gennemført i Holbæk den 2. juli 2009 med Chefkonsulent Karen-Margrethe Hansen Bager.

Fokus for Erhvervsudviklingsstrategien

Visionen Som omdrejningspunkt for visionen for vækst på Bornholm står det unikke ved øen: historie, geografi, natur, erhverv, kompetencer, kultur og livsstil. Dertil bygger visionen på to andre ben, nemlig kreativitet og kvalitet.

Visionen konkretiseres i en række punkter for fremtidens Bornholm. Man har vendt eller minimeret affolkningen, øget antallet af erhvervsaktive, har en realøkonomisk vækst på 5% om året, en landsgennemsnitlig arbejdsløshed, øgning i udbuddet af arbejdspladser, mindsning af sæsonudsving, øgning af uddannelses- og kompetence niveauet, 95% af alle har en ungdomsuddannelse og halvdelen af alle unge har en videregående uddannelse.

Strategien som skal løfte visionen bygger på 11 indsatsområder. Disse udgøres af tre rammebetingelser, fire vækstskilder samt tre overordnede og tværgående områder. Strategien og handlingsplanen består af i alt 35 indsatser på alle de 11 indsatsområder.

Sektorer visionen er rettet imod

Vækstforum Bornholm har i deres strategi ladet klyngedannelse udgøre et betydeligt værktøj i operationalisering. Klyngerne er identificeret som:

Regionale fødevarer
Jordbrugserhvervet
Turisme
Oplevelsesøkonomi
Maskiner og teknik
Bygge og anlæg

Tidsmæssige perspektiver for strategi og handlingsplaner

Strategien for Bornholm strækker sig frem til 2010. Dertil kommer den årlige handlingsplan.

Erhvervsudviklingsstrategiens styrke

Fra sekretariatets synspunkt er erhvervsudviklingsstrategien det centrale dokument til pejling for Bornholms arbejde for vækst.

Andre nationale dagsordner synes dog også at spille en betydelig rolle. Vækstforum har således tilstræbt at inkludere regeringens partnerskabsaftale og globaliseringsstrategien i deres arbejde med strategien. Baseret på udmeldinger fra sekretariatet udgør både partnerskabsaftalen og globaliseringsstrategien væsentlige pejlermærker.

Inddragelse af andre aktører

Udviklingen af strategien har indbefattet en stor gruppe interessenter i en proces, der var betydeligt mindre top-down end i forbindelse med arbejdet i det midlertidige Vækstforum. Der har i forløbet bl.a. været en tæt kontakt igennem

Prioriteterne	<p>sekretariats- og kontaktgruppen, som har inkluderet både inden- og udenøs interessegrupper. I forbindelse med den konkrete udrulning af strategien, har man genoplivet samordningsgruppen. Denne gruppe, der består af lokale aktører mødes fire gange om rådet.</p>
	<p>Strategiens prioriteter og disses udvikling</p>
	<p>Strategien består af 11 indsatsområder, der hver på sin måde understøtter den overordnede vision for Bornholms vækst. De 11 indsatsområder består af forbedringer af rammebetingelser, at fremme vækstkilder samt overordnede eller tværgående områder. Indsatsområder indbefatter således:</p>
	<p>Rammebetingelser:</p>
	<p>Trafikal tilgængelighed En koordineret erhvervsfremmeindsats Markedsføring af Bornholm</p>
	<p>Vækstkilder:</p>
	<p>Menneskelige ressourcer - uddannelse og kompetence Innovation, videndeling og videnopbygning Anvendelse af ny teknologi Iværksætter/ en styrket iværksætterindsats</p>
	<p>Overordnede/tværgående områder:</p>
	<p>Bornholm - hele året Landsdistriktsudvikling Bornholm i et globalt perspektiv Grøn energi</p>
	<p>I handlingsplanen for 2009 er disse indsatsområder konkretiseret i 35 projekter/initiativer. Disse fremstår hver med en kort beskrivelse, endvidere fremgår det hvilke partnere, der driver indsatsen. Indsatserne er i nogle tilfælde konkrete projekter. I andre tilfælde er der tale om etableringen af rammerne for en række projekter.</p>
<p>Evidensbaseret inddragelse af regionale forhold</p>	<p>Der har i forbindelse med udviklingen af strategien været udarbejdet en række forskellige analyser omkring forholdene på Bornholm. Dette har blandt andet inkluderet socio-økonomisk status og fremskrivninger samt klyngeanalyser.</p>
<p>Erhvervsudviklingsstrategiens og handlingsplanens indsatsområder</p>	<p>Handlingsplanens 35 initiativer er alle af forskellig karakter. Således er nogle initiativer beskrevet som konkrete projekter - andre har mere karakter af mindre rammeprogrammer, hvor en partner løfter en del erhvervsudviklingsstrategien videre indenfor et begrænset område.</p>
	<p>Arbejdet med strategien har taget tydeligt udgangspunkt i programdokumenterne. Således har de fire vækstkilder også fået en prominent placering som deciderede indsatsområder. Der er dog også en klar kobling til programmernes prioriteter.</p>
	<p>I forhold til de tværgående hensyn udgør miljøperspektiver (grøn energi), udkantsområdeproblematikken samt beskæftigelsesproblematikken klare dele af strategien. Særlige ligestillingshensyn er ikke beskrevet direkte. Således indgår denne parameter kun i forbindelse med screeningen af projekterne.</p>

Ser vi på de 11 indsatsområder og de 35 beskrevne projekter/initiativer er overlappet imellem strukturfondsprogrammerne og strategien/handlingsplanene følgende:

Tabel 7-17: Sammenhæng mellem Program og Strategi - Vækstforum Bornholm

	1. Trafikal tilgængelighed	2. En koordineret erhvervsfremmeindsats	3. Markedsføring af Bornholm	4. Menneskelige ressourcer - udd. og komp.	5. Innovation, videndeling og videnopbygning	6. Anvendelse af nye teknologi	7. Iværksætter/en styrket iværksætterindsats	8. Bornholm - åbent hele året	9. Landdistriktsudvikling	10. Bornholm i et globalt perspektiv	11. Grøn energi
En Kvalificeret Arbejdsstyrke (Prioritet 1 i Socialfondsprogrammet)			X	X					X		
Udvidelse af Arbejdsstyrken (Prioritet 2 i Socialfondsprogrammet)		X		X			X	X			
Innovation og Viden (Prioritet for Regionalfondsprogrammet)					X	X			X		X
Udvikling af Menneskelige ressourcer (Vækstkilde 1)				X		X				X	
Innovation, Videndeling og Videnopbygning (Vækstkilde 2)					X	X			X	X	X
Etablering og udvikling af nye virksomheder (Vækstkilde 3)		X				X	X				X
Anvendelse af ny teknologi (Vækstkilde 4)											X
Yderområder, Landdistrikter og Byer (Tværgående hensyn 1)	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X
Ligestillingspolitik (Tværgående hensyn 2)											
Miljøpolitik (Tværgående hensyn 3)			X			X	X	X			X
Beskæftigelsespolitik (Tværgående hensyn 4)	X					X	X	X			

Kilde: Erhvervsudviklingsstrategi og handlingsplan

Brug af indikatorsystemer	I forbindelse med udviklingen af strategien opsatte man en række mål for arbejdet. Et antal af disse er direkte målbare. Desuden opsættes der i ansøgningerne om midler ligeledes indikatorer for målopfyldelse. Vækstforumsekretariatet arbejder dog ikke målrettet med brugen af indikatorer.
Karakter af udbud	Organisering, administration og barrierer Man har i forbindelse med udmøntningen af programmet fra start af udbudt alle de tilgængelige midler. Det overvejes dog, om man skulle begynde at benytte sig af tematiserede udbud - for således i højere grad at kunne styre karakteren af projekterne.
Organisering	Man har i regionen organiseret sig således, at opgaver i forbindelse med vækstforum varetages af tre medarbejder og yderligere to har specialiseret sig i håndtering af strukturfondsmidler. Organisationens størrelse gør det meget nemt at videndele.
Kommunikation	Den umiddelbare kommunikation med interessenter forgår igennem kontakt med den lokale samordningsgruppe og klynge-samarbejdsgrupperne. I forbindelse med udrulning af strategien har man holdt et kick-off seminar. Ellers er de væsentligste kilder til information Vækstforums web-side samt et digitalt nyhedsbrev.
Barrierer	Tematisk har det været en udfordring at finde aktører, der kunne byde ind på de videntunge aspekter. Som udkantsområde er der ingen GTS'er og kun et begrænset udbud af uddannelses- og forskningsinstitutioner. Den begrænsede mængde aktører på øen generelt, har også betydet en udfordring for udmøntningen af strategien som sådan. De eksisterende aktører kan kun igangsætte aktiviteter i det omfang at de kan medfinansiere. Grænsen synes at være nået for en række de centrale aktører. Tematisk har de programmæssige rammer været optimale - men de juridisk/administrative krav gør, at ikke alle søger midler.

Appendiks 4: Interviewpersoner

Navn	Organisation	Del af evalueringen
Dorte Kusk, Jeppe Kristensen, Anette Keller	Vækstforum Syddanmark	Erhvervsudviklingsstrategier
Tonni Krag	Vækstforum Sjælland	Erhvervsudviklingsstrategier
Pia Fabrin, Anne Gete Villefrance	Vækstforum Midtjylland	Erhvervsudviklingsstrategier
Karen-Margrethe Hansen Bager	Vækstforum Bornholm	Erhvervsudviklingsstrategier
Henning Christensen, Morten Lemvig	Vækstforum Nordjylland	Erhvervsudviklingsstrategier
Henrik Madsen	Vækstforum Hovedstaden	Erhvervsudviklingsstrategier
Niels Conradsen	Dansk Industri	Kontrolgruppe
Uffe Nielsen	Næstved-Egnens Udviklingssselskabs	Kontrolgruppe
Jens Laugh Petersen	Glas & Keramikskolen	Kontrolgruppe
Willy Damgaard Christensen	Force Technology	Kontrolgruppe
Janni Lund	Agro Tech	Gode projekter (Intelligent energihåndtering væksthuse)
Peter Lindgren	ICI	Gode projekter (Internationalt Center for Innovation)
Charlotte Villadsen	Center for Sundhedsteknologi/Ålborg Univ.	Gode projekter (Siddestilling og funktionsdygtighed)
Jane Hansen	Syddansk Turisme	Gode projekter (Kids and Tweens Lifestyle)
Tage Petersen	Center for Regional- og Tursime-forskning	Gode projekter (Oplevelsesledelse i yderområder)
Karsten Frøhlich Hougaard	Arkitektskolen Aarhus	Gode projekter (Kompetenceudvikling i arkitekt erhvervet via innovative netværk)